

Hodnocení efektivity gymnázií v Moravskoslezském kraji

Bc. Jan Hrbáček

Diplomová práce
2014

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta managementu a ekonomiky

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Jan Hrbáček**
Osobní číslo: **M12489**
Studijní program: **N6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná správa a regionální rozvoj**
Forma studia: **prezenční**

Téma práce: **Evaluace efektivity gymnázií
v Moravskoslezském kraji**

Zásady pro vypracování:

Úvod

I. Teoretická část

- Definujte pojem efektivita a způsoby jejího měření.
- Charakterizujte problémy vztahující se k efektivitě regionálního školství v České republice.

II. Praktická část

- Zhodnoťte atributy jednotlivých gymnázií v Moravskoslezském kraji.
- Vytvořte typologii gymnázií v Moravskoslezském kraji ve vazbě na jejich efektivitu.
- Navrhněte opatření ke zlepšení stavu efektivity gymnázií Moravskoslezského kraje.

Závěr

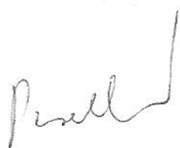
Rozsah diplomové práce: cca 70
Rozsah příloh:
Forma zpracování diplomové práce: tištěná/elektronická

Seznam odborné literatury:

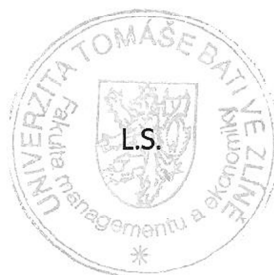
OECD. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Synergies for Better Learning. Paris: OECD Publishing, 2013, 670 s. ISBN 978-92-64-19065-8.
OCHRANA, František a Milan PŮČEK. Efektivní zavádění a řízení změn ve veřejné správě: smart administration. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 246 s. ISBN 978-80-7357-667-7.
POSPÍŠIL, Richard. Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 195 s. ISBN 978-80-7431-112-3.
SANTIAGO, Paulo et al. OECD Reviews of Evaluation and Assessment in Education: Czech Republic 2012. Paris: OECD Publishing, 2012, 163 s. ISBN 978-92-64-11678-8.

Vedoucí diplomové práce: **Mgr. Jiří Novosák, Ph.D.**
Ústav regionálního rozvoje, veřejné správy a práva
Datum zadání diplomové práce: **17. února 2014**
Termín odevzdání diplomové práce: **2. května 2014**

Ve Zlíně dne 17. února 2014

prof. Dr. Ing. Drahomíra Pavelková
děkanka

doc. RNDr. Oldřich Hájek, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA BAKALÁŘSKÉ/DIPLOMOVÉ PRÁCE

Beru na vědomí, že:

- odevzdáním bakalářské/diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby¹;
- bakalářská/diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému,
- na mou bakalářskou/diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3²;
- podle § 60³ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;

¹ zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací:

- (1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.
- (2) Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.
- (3) Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.

² zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:

- (3) Do práva autorského také nezahnuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacímu zařízení (školní dílo).

³ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (1) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst. 3). Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.

- podle § 60⁴ odst. 2 a 3 mohou užít své dílo – bakalářskou/diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování bakalářské/diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky bakalářské/diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že:

- jsem bakalářskou/diplomovou práci zpracoval/a samostatně a použité informační zdroje jsem citoval/a;
- odevzdaná verze bakalářské/diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně 25. 4. 2014

⁴ zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:

- (2) Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.
- (3) Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlídně k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.

ABSTRAKT

Ve svém úvodu se práce zabývá tématem efektivity. Tento pojem je definován a ve zkratce jsou vysvětleny možnosti jejího měření. Dále je zde vysvětleno měření efektivity ve veřejném sektoru spolu s faktory, které tuto oblast ovlivňují. Závěr teoretické části popisuje strukturu školského systému a vysvětluje pojem regionálního školství. Výše zmíněné poznatky jsou využity v praktické části, která zkoumá vývoj vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje a hodnotí efektivitu fungování vybraného vzorku gymnázií z této oblasti. Na základě uskutečněné analýzy jsou vybrána nejlépe a nejhůře fungující gymnázia. Závěr této diplomové práce je věnován návrhům opatření za účelem zlepšení efektivity fungování vybraného gymnázia.

Klíčová slova: efektivita, gymnázium, hodnocení, Moravskoslezský kraj, regionální školství, školský systém, výsledky vzdělávání

ABSTRACT

At the beginning, this thesis deals with the topic of efficiency. It defines the term and it gives short information about its measurement options. There is also explained public sector efficiency measurement with description of factors that can affect this area. At the end of the theoretical part, there is an description of the school system structure and clarification of the regional education concept. All the knowledge from above is applied in the practical part of the thesis, which examines the development of the education system in the Moravian- Silesian Region and evaluates the effectiveness of choosen Gymnasiums sample from this area. Based on implemented analysis the best and the worst functioning Gymnasiums are chosen. The conclusion of this thesis is devoted to suggested measures which improves the efficiency of the selected Gymnasium.

Keywords: efficiency, Gymnasium, evaluation, the Moravian-Silesian Region, regional education, education system, education results

Úvodem bych rád poděkoval nejen Mgr. Jiřímu Nvosákovi, Ph.D. za přínosnou spolupráci, ale především své rodině a nejbližším přátelům, kteří mi byli oporou po celou dobu mého vysokoškolského studia.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

OBSAH

ÚVOD	8
I TEORETICKÁ ČÁST	10
1 EFEKTIVITA	11
1.1 POJEM EFEKTIVITA	11
1.2 MĚŘENÍ EFEKTIVITY	13
1.3 EFEKTIVITA V KONTEXTU VEŘEJNÉHO SEKTORU	14
1.3.1 Veřejný sektor	14
1.3.2 Efektivnost veřejného sektoru	15
1.3.2.1 Faktory ovlivňující efektivnost veřejného sektoru	17
2 STRUKTURA ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU ČR	19
2.1 ZÁKLADNÍ POJMY	19
2.2 STRUKTURA SYSTÉMU	21
3 REGIONÁLNÍ ŠKOLSTVÍ	24
3.1 PRÁVNÍ ÚPRAVA	26
3.2 SYSTÉM FINANCOVÁNÍ	27
3.2.1 Klady a zápory systému	31
II PRAKTICKÁ ČÁST	32
4 VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE	33
4.1 DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ MSK	33
4.2 VZDĚLÁVÁNÍ MSK	35
4.2.1 Střední vzdělávání MSK	37
5 GYMNÁZIA NA ÚZEMÍ MSK	40
5.1 FINANCOVÁNÍ GYMNÁZIÍ MSK	41
5.2 DÍLČÍ GYMNÁZIA	43
6 HODNOCENÍ ŠKOL	45
6.1 EKONOMICKÉ HLEDISKO	47
6.2 VÝSLEDKY VZDĚLÁVÁNÍ.....	55
6.3 FINÁLNÍ HODNOCENÍ	61
7 NÁVRH NA VYLEPŠENÍ EFEKTIVITY FUNGOVÁNÍ	65
7.1 NÁVRH Č. 1	66
7.2 NÁVRH Č. 2	72
7.3 SHRNUÍ.....	81
ZÁVĚR	83
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	85
SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	89
SEZNAM OBRÁZKŮ	90
SEZNAM TABULEK	91
SEZNAM PŘÍLOH	92

ÚVOD

S neustále se vyvíjející společností a významným technologickým rozvojem posledních desetiletí, je kladen stále větší důraz na vzdělávání, jeho kvalitu a všeobecnou dostupnost. Mezi státy, především na úrovni evropského kontinentu, dochází ke stále intenzivnější vzájemné spolupráci a výměně poznatků v oblasti vzdělávání. Důležitost těchto výsledků a vzájemného srovnávání neustále nabírá na významu, neboť mnohé ze získaných hodnocení, nových poznatků nebo sebe-evaluačních zpráv se v budoucnu stává základními podklady a zdroji informací při tvorbě strategických a programových dokumentů, ať již na úrovni regionální nebo národní.

Avšak dosahovat skvělých výsledků, a to za každou cenu, také není zcela vítaný způsob řízení školských a podobných zařízení. Stále více se setkáváme se snahou vytvářet úspory, snižovat náklady veřejného sektoru a zabraňovat tak dalšímu zadlužování států. Vzhledem k tomuto trendu je nezbytné, aby také školská zařízení našla jistý kompromis mezi vynaloženými náklady a celkovými výsledky jejich činnosti. Efektivita fungování a nalezení jakéhosi optima, které zaručí co nejnižší náklady při poskytování kvalitních služeb, je prioritním cílem ve většině oblastí veřejného sektoru. Také proto je většina školských zařízení a především samotných škol pod značným drobnohledem a k jejich kontrole a hodnocení dochází velice často. V teoretické části této práce se proto obeznámíme především s definicí samotného pojmu efektivita a možnostmi jejího měření tak, abychom tyto poznatky mohli v další fázi aplikovat. Mimo jiné se dále seznámíme se strukturou školského systému na území České republiky, formou jeho financování a s některými aspekty kontrolní a hodnotící soustavy.

Jak bylo již výše řečeno, důraz na efektivitu fungování je v mnoha oblastech vysoký, a proto se v praktické části této práce zaměříme na podobné hodnocení konkrétního vzorku škol tak, abychom zjistili, zda fungují efektivně, či nikoli. Pro potřeby práce byl vybrán Moravskoslezský kraj, jenž je velmi specifický a charakteristický výrazným počtem strukturálně postižených oblastí, což může mít jistý vliv také na výsledky a vývoj jeho školského systému.

Základním cílem této práce je především rozbor dostupných dat a hodnocení toho, nakolik vybrané školy, při vzájemném srovnání, fungují efektivně. Záměrem práce je snaha o selekci těch zařízení, které si v současné době vedou nejlépe a těch, které si naopak ve srovnání s ostatními vedou nejhůře. Hodnocení bude probíhat na úrovni analýzy ukazatelů

ekonomického charakteru a ukazatelů hodnotících výsledky vzdělávání jednotlivých škol. Závěrem diplomové práce budou představena dílčí opatření, která by měla vést k případnému zlepšení situace u nejhůře vyhodnocené školy tak, aby se zvýšila její celková efektivnost fungování a přiblížila se tak svým lepším kolegům. Tato opatření jsou koncipována takovým způsobem, aby byla zajištěna co možná největší pravděpodobnost jejich realizace a dosažení žádoucích výsledků vzhledem k možnostem vybraného zařízení.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 EFEKTIVITA

Tato práce se zabývá hodnocením efektivitu fungování gymnázií v oblasti Moravskoslezského kraje. Úvodem je tedy nutné samotný pojem efektivita vysvětlit a definovat způsoby jeho měření a hodnocení. Vzhledem ke skutečnosti, že tato práce pojednává o gymnáziích, neboli zařízeních středoškolského typu, jež jsou obvykle zřizována kraji, je potřeba se také blíže zaměřit a specifikovat vztah pojmu efektivita k veřejnému sektoru a jeho vlastnosti v kontextu tohoto specifického odvětví.

1.1 Pojem efektivita

Pojem efektivita může být definován různými způsoby, často v závislosti na konkrétních situacích, se kterými je spojena. Můžeme se setkat mimo jiné s efektivitou výroby, ekonomickou efektivitou, efektivitou investic atd. Pohled na efektivitu je z obecného hlediska na společenské úrovni vysoce subjektivní. Z tohoto důvodu se často v ekonomice vyskytuje Paretovo pojetí efektivitu, které říká, že efektivního, nebo též optimálního stavu dosáhneme v případě, že nelze zlepšit stav jedné věci, aniž by byl zhoršen stav věci druhé. V obecném pojetí lze pojem efektivita definovat také jako „vztah mezi účinkem (efektem), který poskytuje zkoumaný systém, a náklady nutnými pro jeho dosažení,“ jak uvádějí ve své publikaci, „Malý ekonomický slovník“, autoři Helena a Jan Fialovi (2006). Dále podle N. G. Mankiwa (1999) je efektivnost definována z ekonomického hlediska jako „*schopnost společnosti maximálně těžit ze svých vzácných zdrojů*“. Paul Samuelson (2007) ve svém díle „Ekonomie“ zprostředkovává pojem efektivnost jako „*termín označující nejvýhodnější možné využití společenských zdrojů, při kterém jsou uspokojovány lidské potřeby*.“ Na základě výše uvedeného můžeme jednoznačně dovozovat, že v různých publikacích lze najít řadu dalších obdobných definic tohoto pojmu. Ve své podstatě mají však tyto definice něco společného. Ať už se hovoří o pojmu efektivita v jakémkoliv směru, vždy se ve své podstatě jedná o proces srovnávání, či analýzy dvou základních veličin. Jedná se o tzv. vstupy, kterými mohou být výše zmiňované náklady, nebo vzácné/společenské zdroje a na druhé straně tzv. výstupy, kterými může být dosažení určitého efektu, uspokojení lidských potřeb či maximalizace užitku.

Tento proces srovnání veličin výstupů a vstupů může operovat s konkrétními a zcela jasně definovanými a kvantifikovatelnými veličinami, obvykle ekonomického ražení. Za běžný příklad lze považovat ekonomickou efektivnost, kterou lze vyjádřit srovnáním nákladů a tržeb, jež se často používá jako běžný prostředek v rámci ekonomického rozhodování.

S takto prostými situacemi se však nesetkáváme pokaždé a v mnohých případech může docházet ke komplikacím. Těmito komplikacemi máme na mysli mnohé vnější vlivy (např. kulturní, sociální, ekologické), které mohou dané situace ovlivňovat a způsobovat, že výsledná efektivita nepředkládá jednoznačné východisko k rozhodování. Jako další zásadní problém může být také vnímána samotná definice a konkrétní určení veličiny vstupů a výstupů, například u veřejného sektoru, který nevyrábí žádné statky a jeho fungování není založeno na zásadě dosažení zisku. V těchto případech může být hodnocení efektivity komplikované, neboť výstupy nemusí být vždy zcela kvantifikovatelné a přesně měřitelné. (Fialová, 2006)

Zjistit však v reálném světě, co je a co naopak není efektivní, nebývá vždy zcela jednoduché. Nejčastěji se například setkáváme s dříve zmiňovanou efektivitou ekonomickou, jež bývá „základním kritériem hospodářské činnosti“. (Fialová, 2006, s. 66) I u této efektivity můžeme potvrdit uváděnou obecnou definici tohoto pojmu, neboť se zde převážně zabýváme hodnocením a snahou dosáhnout co možná nejvyššího ekonomického efektu a to za vynaložení nejnižších možných nákladů. V praxi to tedy znamená, že výrobní podnik měří svou efektivitu například vyjádřením poměru vynaložených měsíčních nákladů a inkasovaných měsíčních tržeb. Tento poměr je však ovlivňován již od samého základu podniku, tím máme na mysli samotnou výrobu. Předpokládejme tedy, že ve spojení s výrobou, pracuje efektivně takový stroj, který vyprodukuje co nejvíce statků s nejmenšími náklady. Postoupíme-li však v procesu výroby o úroveň výše, již se nám podmínky pro dosažení efektivity změní, neboť chceme-li jako podnik dosáhnout efektivní výroby, bude výroba ovlivněna také poptávkou po námi produkováných statcích. Znamená to tedy, že v takovéto situaci již nebude efektivní vyrábět co možná největší množství statků, ale naopak bude efektivní vyrobit právě takové množství statků, které je poptáváno, a to stále s co nejmenšími náklady. O tom, jaké množství produkce je efektivní a jaké množství tedy vyrábět, se obvykle rozhoduje na úrovni trhu, kde se střetává nabídka s poptávkou. O efektivnosti na úrovni trhů se hovoří speciálně ve spojení s volnými trhy a tzv. „neviditelnou rukou trhu“. Předpokládá se zde totiž skutečnost, že poptávka s nabídkou mají tendenci směřovat na volném trhu k rovnováze, kde mezní užitek statků je rovnovážný s mezními náklady a dochází zde také k maximalizaci přebytků spotřebitele a výrobce. Tímto vzniká tendence trhu produkovat takové množství statků, které je efektivní pro daný trh. „Jinými slovy, rovnovážný výstup je efektivní alokací zdrojů.“ (Mankiw, 1999, s. 167) Zde tedy můžeme jednoznačně zaznamenat, že dosažení efektivity a vůbec stanovení kritérií pro její

dosažení, může být v mnoha případech ovlivněno řadou vnějších vlivů, odvislých od konkrétní situace, ve které se právě nacházíme. (Fialová, 2006; Mankiw, 1999; Holman, 2002)

1.2 Měření efektivity

V oblasti měření efektivity a při výběru způsobu, či metody jejího měření je nutné rozlišit v první řadě skutečnost, zda se pohybujeme v sektoru soukromém, nebo veřejném. Hlavním důvodem je rozdílný charakter obou těchto sektorů a prostředí, ve kterém se vyskytují. Rozdílné jsou zde převážně stanovené cíle a cesty k jejich dosažení. Společnou vlastností jsou ale například omezené zdroje, se kterými pracují a které se snaží co nejlépe využít. Další prvek, který můžeme považovat za opravdu shodný v obou těchto případech, je potřeba nalézt jakési efektivní optimum a přizpůsobit mu své jednání. V rámci této práce se budeme z důvodu jejího zaměření soustředit zcela pochopitelně a převážně na veřejný sektor a jeho vlastnosti, u něhož hraje významnou roli především kvalitativní faktory. *„Kvalitativní faktory je pak nutné vhodným způsobem převést do takového formátu, aby bylo možné s nimi dále pracovat. K převodu těchto kvalitativních ukazatelů na měřitelné parametry je vhodné přistupovat v součinnosti s odborníky z praxe z oblastí, na které se dané hodnocení efektivity zaměřuje.“* (Kučerová, 2012, s.115)

Samotným měřením efektivity nemusíme vždy dosáhnout požadované vypovídající hodnoty, dokud nemáme tu možnost námi naměřenou skutečnost porovnat s jiným výsledkem. Srovnávat můžeme například výsledky dvou a více subjektů, případně můžeme podrobit analýze efektivity míru dosažení předem stanovených cílů. Takovéto srovnání můžeme však provádět i v rámci jednoho subjektu, například na základě výsledku za určitá období. Takovýmto způsobem může subjekt zjistit například, který měsíc v porovnání s ostatními pracoval efektivněji, na základně podrobné analýzy zjistit proč tomu tak bylo a přijmout patřičná opatření. Avšak abychom mohli výsledky úspěšně srovnávat, je potřeba věnovat značnou pozornost výběru srovnávaných subjektů, činností, období atd. Zcela jednoznačně se musí jednat o položky stejných, nebo přinejmenším obdobných charakteristik, neboť v opačném případě by výsledky měření efektivity mohly být neporovnatelné díky působení jiných faktorů, ovlivňujících danou situaci. *„Dále je třeba dbát na správnou volbu parametrů, které s jejich činnostmi souvisí, vhodné začlenění těchto parametrů do zvolené metody a konečně i na volbu metody měření efektivity. Jen tak může uskutečněná analýza přinášet relevantní výsledky s dostatečnou vypovídající hodnotou.“* (Kučerová, 2012, s.121)

1.3 Efektivita v kontextu veřejného sektoru

1.3.1 Veřejný sektor

V této kapitole bychom se měli zaměřit na vnímání efektivity a její význam v oblasti veřejného sektoru a institucí veřejné správy. „*Veřejný sektor představuje soustavu institucí, organizací a nástrojů, zabývajících se specifickou produkcí určitých statků, poskytování služeb, případně jejich redistribucí. Tyto instituce, organizace a jejich funkce mohou být vytvářeny na celostátní, regionální i místní úrovni. Společným charakteristickým rysem institucí a organizací veřejného sektoru je to, že jsou buď plně, nebo částečně financovány z veřejných finančních zdrojů a jsou napojeny na veřejnou rozpočtovou soustavu.*“ (Pospíšil, 2013, s. 15) Tyto veřejné finanční zdroje, jež slouží k zabezpečení chodu veřejného sektoru a výkonu činností k dosažení veřejného zájmu, jsou získávány od tzv. daňových poplatníků a i z tohoto důvodu podléhá jejich využívání veřejné kontrole.

Na úplném vrcholu veřejného sektoru a zároveň veřejné správy, v rámci jednotlivých zemí, stojí stát a jeho aparát. Role státu se z historického hlediska značně vyvíjela a v oblasti ekonomiky získává stále větší vliv a odpovědnost. Bavíme se zde především o jeho vlivu na ekonomiku státu, který na světové úrovni začal sílit po hospodářské krizi začátkem 20. století. Pozadu ale nezůstala ani sféra sociální, ve které se státy v dnešní době značně angažují a drží obvykle dominantní postavení. Důkazem tohoto vývoje jsou všeobecně se zvyšující státní dluhy a rychle rostoucí státní výdaje, jež většinou převyšují úroveň produkce. Tyto skutečnosti však vyvolávají zdlouhavé a neustále se opakující spory o rozsah, v jakém by měl mít stát možnost do těchto věcí zasahovat a jakou formou, aby svými intervencemi spíše neškodil, případně již nezasahoval do sektoru soukromého. Všeobecně se totiž předpokládá, že s těmito zdroji, které jsou považovány za omezené a tudíž vzácné, je nutno ze strany státu nakládat účelově, hospodárně a efektivně. Zde se setkáváme mnohdy s protichůdnými názory, zda jednotlivé činnosti vyvíjené na úrovni veřejného sektoru tyto kritéria splňují či nikoliv. Díky tomuto se často také setkáváme s polemikou, zda jsou vůbec daná opatření ze strany státu nutná. Tato povinnost hospodárného, účelového a efektivního hospodaření s veřejnými finančními prostředky je dokonce zakotvena v novodobém právním systému, jako jedna ze základních povinností všech pracovníků veřejné správy. Ti jsou při plnění svých úkolů vázáni kritériem efektivity, čímž se rozumí „*takové použití veřejných prostředků, jímž se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.*“ (Ochrana, 2011, s.

2011) Výše zmiňované skutečnosti nalezneme zakotveny v zákoně č. 320/2001 Sb. O finanční kontrole. (Ochrana, 2011; Pospíšil, 2013)

1.3.2 Efektivnost veřejného sektoru

Mezi soukromým (tržním) a veřejným sektorem nacházíme jeden zásadní rozdíl, který značně ovlivňuje princip měření efektivity a celkovou potřebu dosahovat cílů pomocí efektivních opatření. Jedná se o princip neziskovosti. Na rozdíl od soukromého sektoru, není ten veřejný vázán nutností dosahovat zisku, a tudíž není tolik hnán k dosažení optimálního poměru mezi vstupy a výstupy, který bývá v soukromém sektoru mnohdy existenčním problémem. Díky neexistenci zisku a čerpání finančních prostředků z veřejných zdrojů, působí na veřejný sektor tendence k neefektivnosti. Zcela zjednodušeně by se tyto všeobecné důvody k neefektivnosti veřejného sektoru daly shrnout do čtyř základních bodů. Neefektivita ve veřejném sektoru může vznikat:

- Z příčiny špatně stanovených činností a rozhodnutí. Jinými slovy špatného určení výstupů, které jsou v daný okamžik vhodné pro produkci veřejným sektorem.
- Z příčiny chybně stanoveného systému rozdělování financí.
- Z příčiny neodpovídajících kapacit veřejného sektoru.
- Z příčiny neefektivního chování osob zprostředkujících, nebo přijímajících služby veřejného sektoru.

Jednotlivé subjekty veřejného sektoru by tak teoreticky nemusely brát přílišný ohled na alokaci zdrojů a kvalitu, či užitnou hodnotu statků a služeb, které produkují. Zde proto působí již dříve zmiňované principy a zákonná opatření, které chování jednotlivých subjektů veřejného sektoru směřují k hospodárnosti a nahrazují tak přirozenou snahu dosažení zisku, který v soukromé sféře danému subjektu umožňuje jeho samotnou existenci. Vzniká tak umělá tendence a tlak na subjekty veřejné správy k maximalizaci výstupů a minimalizaci vstupů, tudíž efektivního hospodaření a fungování všech institucí a subjektů veřejného sektoru. (Malý, 2001; Strecková, 1997)

Jak již bylo řečeno, výstupy veřejného sektoru je mnohdy velice obtížné kvantifikovat, případně vyčíslit jejich finanční hodnotu, díky absenci tržních cen v tomto systému. Mnohé statky a služby navíc mnohdy musí být vyprodukovány bez ohledu na náklady, a proto nelze jejich cenu pokládat za nejvýznamnější kritérium. Ke kalkulaci těchto cen často ani nedochází, neboť jejich vyčíslení by bylo tak komplikované, že je často považování samo

za neefektivní. Mimo jiné existují navíc mnohé subjekty veřejného sektoru, jako armáda, či ministerstva, u kterých je téměř nemožné vymezit všechny dílčí vstupy a výstupy, natož pak dosáhnout jejich reálného vyčíslení. Nejjasnějším příkladem této překážky je armáda. Hlavní funkcí a zároveň tedy výstupem tohoto subjektu veřejného sektoru je obrana území státu a jeho obyvatel. Zde zcela jasně vyplývá, že i kdybychom vyčíslili vstupy, tedy veškeré finance, které z veřejných zdrojů armádní složky obdržely, není možné tato čísla porovnat s výstupem, neboť obrana státu je zcela nekvantifikovatelná. Ve veřejném sektoru je tedy velice důležitá definice samotných cílů, kterých mají jednotlivé subjekty dosáhnout a pro hodnocení efektivity jejich dosažení je často zapotřebí prozkoumat nakolik jsou jednotlivé cíle zjistitelné a zda byl žádoucí stav již dříve vyjádřen pro potřeby jejich srovnání.

„Nedokáže-li stát identifikovat cíle, nemá pro něj úvaha o efektivnosti smysl. Předpokladem měření efektivnosti je explicitní vyjádření cíle. Není-li možné explicitně cíl najít, je nutno jej pro účely ekonomické analýzy pracovníčně definovat i s tím rizikem, že její případné závěry mohou být zpochybněny právě jiným definováním žádoucích cílů. Proporce mezi mírou dosažení různých žádoucích charakteristik jako kvantita a kvalita služeb, jejich nákladová efektivnost, účinnost, equita přístupu k nim apod. nelze vztáhnout k nějakému absolutnímu a neměnnému cíli, jehož míra dosažení by nám pak mohla sloužit jako úhelný kámen pro „objektivní“ hodnocení či měření celkového užitku možných variant rozhodnutí. „Optimum“ se spíše nachází v bodě dynamické rovnováhy zájmů společenských subjektů. Každý jednatel sám o sobě i jako člen různých skupin či komunit je oním „úhelným kamenem“ sám pro sebe, resp. podílí se na utváření převažujícího zájmu ve své referenční skupině. (Kučerová, 2012; Malý, 2001, s. 36 - 37)

Efektivitu fungování veřejné správy a veřejného sektoru obecně lze klasifikovat do dvou základních forem:

1) Nákladová efektivnost

- Jedná se o doplňující ukazatel pro klasifikaci efektivity, vyjádřený poměrem mezi celkovými náklady v peněžních jednotkách vynaloženými na realizaci konkrétní činnosti a počtem naturálních jednotek na straně výstupu (např. počet občanů, jimž byla poskytnuta služba). Aby tato forma měření efektivity dosahovala reálné vypovídací hodnoty, je potřeba spolu s ní sledovat také další hlediska, jako spokojenost s danou službou, nebo její kvalitu. Toto je dáno především skutečností, že snaha vyprodukovat co možná

největší množství jednotek výstupu za nejmenších možných nákladů, je často realizovatelná pouze na úkor kvality těchto výstupů.

2) Produktivita

- Zákona o finanční kontrole č. 320/2001 Sb. vysvětluje produktivitu jako „použití veřejných prostředků, jimiž se dosáhne nejvýše možného rozsahu, kvality a přínosu plněných úkolů ve srovnání s objemem prostředků vynaložených na jejich plnění.“ Jinými slovy tento poměr udává, kolik jsme byli schopni vyprodukovat služeb (výstupů) za použití jedné, nejčastěji peněžní, jednotky vstupu. Znamená to, že produktivita je obrácenou funkcí nákladové efektivity. (Ochrana, 2011)

1.3.2.1 Faktory ovlivňující efektivnost veřejného sektoru

Na rozdíl od soukromého sektoru musí ten veřejný brát zřetel na nespočet okolních vlivů kulturního, sociálního nebo společenského směru. Na rozdíl od tržních subjektů, není role poptávky a nabídky tak významná a není možné, aby například subjekty veřejné správy upustily od mnohých činností, jen protože nejsou výdělečné, pokud je jejich realizace společensky žádoucí. Tyto aspekty, často ze strany státu zcela neovlivnitelné (např. přírodní pohromy), mají významný vliv na fungování veřejného sektoru, momentální zaměření jeho činností a celkovou výši vynaložených finančních prostředků, jež mnohdy může až překročit hranici efektivity. V této kapitole si stručně popíšeme základní faktory, které z obecného hlediska fungování veřejného sektoru ovlivňují.

„Základním faktorem efektivnosti veřejného sektoru je jeho velikost a jeho struktura. Bod optima velikosti a struktury veřejného sektoru se nachází v prostoru, kdy dlouhodobé makroekonomické ztráty, vyplývající z toho, že určité ekonomické aktivity jsou zabezpečovány trhem, jsou větší, než ztráty, které vyplývají z toho, že určité ekonomické aktivity jsou zajišťovány veřejným sektorem.“ (Strecková, 1997, s. 93)

Další faktory můžeme rozdělit do dvou základních skupin:

1) Vnější faktory efektivnosti veřejného sektoru

Jedná se o jevy, které se formují v návaznosti s fungováním a silou ekonomiky, ale také s úrovní a celkovou formou společnosti.

** politické uspořádání společnosti*

** fungování ziskového sektoru.*

** konkurenční prostředí mezi institucemi veřejného sektoru*

** financování veřejného sektoru podle jeho výkonů a užiteků. (Strečková, 1997, s. 95)*

2) Vnitřní faktory efektivnosti

Zde hovoříme o takových faktorech, které je veřejný sektor sám schopen ovlivňovat, vytvářet a regulovat v závislosti na jeho rozvoji, ale také v závislosti na působení „Vnějších faktorů efektivnosti“.

** Věda a technika.*

** Struktura veškerých činností.*

** Všechny formy dělby práce.*

** Kvalifikace pracovníků.*

** Iniciativa pracovníků*

** Systém řízení. (Strečková, 1997, s. 98)*

V oblasti školství, které je hlavní pro tuto práci, je problematická především část definice produkováných výstupů, které jsou poskytovány na veřejných školách zdarma, jejich cena se tudíž netvoří za vlivu tržních sil a proto je značně problematické tyto výstupy ohodnotit. Právě z těchto důvodů je v této oblasti daleko přijatelnější použití neparametrických metod měření efektivnosti, jako analýza obalové křivky dat, nebo analýza stochastické produkční hranice. Toto platí i obecně, pro studie zabývající se subjekty veřejné správy. Tyto nejčastěji využívají právě zmiňovanou metodu analýzy obalové křivky, známou také pod zkratkou DEA, právě proto, že zohledňuje výše zmíněnou problematiku definice a měření vstupů i výstupů veřejného sektoru. Vzhledem ke komplikovanosti prováděných analýz se zde nabízí další potřeba konfrontace a rozboru jiných možných vlivů, které nebyly původně zohledněny, jež může mít ve svém důsledku velkou vypovídací hodnotu a mnohdy může být přínosnější než přímé výsledky prováděné analýzy. (Kučerová, 2012)

2 STRUKTURA ŠKOLSKÉHO SYSTÉMU ČR

2.1 Základní pojmy

V této kapitole se zaměříme na definici a vysvětlení několika základních pojmů vyskytujících se v oblasti školství, které jsou svým významem relevantní této práci.

- **Regionální školství:** Jedná se o soubor právnických osob zřizovaných z větší části územními správními celky za účelem poskytnutí vzdělávání žákům a studentům dle zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů (tzv. „Školský zákon“). *„Hovoříme zde o oblasti vzdělávání od předškolního, přes základní, střední, vyšší odborné, včetně vzdělávání zájmového, základního uměleckého a jazykového, až po poskytování služeb v jednotlivých školských zařízeních sloužících regionálnímu školství.“* (Valenta, 2013, s. 24) Výjimkou jsou školní zařízení, jejichž zřizovatelem jsou ministerstva obrany, vnitra, spravedlnosti a zahraničních věcí. (Káňa, 2010)
- **Školská zařízení:** *„Jedná se o subjekty, jež poskytují služby vzdělávání a služby výchovy. Může se jednat o vzdělávání pedagogických pracovníků, zařízení školního stravování, účelová zařízení poskytující školám administrativní a ekonomické služby,“* zajištění ústavní ochranné výchovy, výchovy ochranné a preventivní, preventivní péči, poradenské služby, ale také zájmové vzdělání. (Káňa, 2010, s. 214; Valenta, 2013)
- **Vzdělávání:** Proces poskytování veřejné služby, jehož výsledkem je vzdělání, respektive dosažení určitého stupně vzdělání. Tyto služby poskytují školy, proto hovoříme o školním vzdělávání. Tento proces je realizován na základě platných vzdělávacích programů, ať již národních, rámcových nebo školských. Tyto jsou koncipovány tak, aby splňovaly zásady a obecné cíle stanovené zákonem 561/2004 Sb. (Káňa, 2010); Valenta, 2013) Jako je např.:
 - *„Bezplatnost základního a středního vzdělání (pouze u veřejných škol, kde je zřizovatel, obec, kraj apod.).“*
 - *Rovnost vzdělávacích příležitostí pro všechny.*
 - *Zákaz diskriminace.*

- *Snaha o zabezpečení přístupu ke vzdělávání dětem se speciálními vzdělávacími potřebami.*
- *Vzájemné úcty, respektu, snášenlivosti, solidarity a důstojnosti všech účastníků vzdělávání.*“ A pod. (Valenta, 2013, s. 25-26)

Jak již bylo řečeno, tyto programy musí splňovat jisté zásady, z nichž část je uvedená výše, ale také musí být vytvářeny tak, aby nastavily směr vzdělávání ke splnění obecných cílů jako:

- *Rozvoj osobnosti člověka, tak aby byl schopen učit se a získávat informace po dobu celého svého života, aby byl vybaven poznávacími a sociálními způsobilostmi, mravními a duchovními hodnotami pro osobní a občanský život, výkon povolání nebo pracovní činnosti.*
 - *Získání všeobecného vzdělání nebo všeobecného a odborného vzdělání.*
 - *Pochopení a uplatňování zásad demokracie a právního státu, základních lidských práva a svobod. Atd.* (Valenta, 2013, s. 25)
- **Zřizovatel:** Právnícká osoba, která stojí za zřízením dané instituce. Pro oblast školského zákona se dělí na dvě skupiny. Do první skupiny patří ministerstvo, kraj, obec nebo svazek obcí. Do druhé skupiny spadají jiné právnícké, nebo fyzické osoby. Toto rozdělení je důležité až v návaznosti další podmínky fungování školského zařízení. Ke zřízení školské právnícké osoby zákon připouští dvě varianty. Zřízení pomocí zřizovací listiny a zřizovatelské smlouvy (jen v případě, že je přítomno více zřizovatelů). „*Školská právnícká osoba vzniká teprve dnem zápisu do rejstříku školských právníckých osob vedeného Ministerstvem školství, tělovýchovy a mládeže (dále jen MŠMT).*“ (Valenta, 2013, s. 215 – 217)
 - **Střední školy:** Jsou takové školské právnícké osoby, jež poskytují vzdělání na střední úrovni (viz kapitola „Struktura systému“). Může se jednat o typ všeobecného, nebo odborného vzdělání. V českém školním systému nabízí střední školy několikero způsobů ukončení tohoto vzdělání. Může se jednat o 1 až 2 letý program středního vzdělání, nebo lze dosáhnout středního vzdělání s výučním listem o délce studia do 3 let. Další kategorií možného ukončení středních škol je studium s maturitní zkouškou, kterého lze dosáhnout na různých druzích škol s odlišnými typy studijních programů (např. gymnázia, klasické 4 leté studium, 2 leté denní, nebo 3 leté dálkové; lyceum, ekonomické, technické, apod.). (Káňa, 2010)

- **Gymnázium:** Tímto pojmem definujeme takovou školu, která poskytuje úplné vzdělání všeobecného charakteru na střední úrovni. Jedná se o vnitřně diferencované školy zaměřené převážně na přípravu studentů pro navazující vysokoškolské, nebo vyšší odborné vzdělávání. (Káňa, 2010)

2.2 Struktura systému

Na vrcholu českého vzdělávacího systému, který v roce 2012 zaměstnával přes 270 tis. zaměstnanců, stojí ústřední orgán státní správy, vymezený zákonem číslo 2/1969 Sb., jež je zodpovědný za formulaci a přípravu strategických dokumentů a zákonů v oblasti školství. Tímto nejvyšším řídicím orgánem vzdělávací soustavy, v čele s ministrem školství, je „*Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*“, mimo jiné zodpovědné také za vedení školního registru, zřizování institucí za účelem dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, schvalování školních a rámcových vzdělávacích programů, udělování akreditací oborům terciálního vzdělání ad (Santiago, 2012; MŠMT, 2013; The education, 2012)

Jednou z významných institucí vzdělávacího systému, které stojí za zmínku, je „*Česká školní inspekce*“ (dále jen ČŠI), přímo řízená organizační složka státu, zřízená od 1.1.2005 zákonem 561/2004 Sb. Jedná se o správní úřad provozující kontrolní a monitorovací činnost nad školami a školskými zařízeními, mimo těch na terciální úrovni vzdělávání. Tato instituce se skládá z ústředí sídlícího v Praze a 14 krajských pracovišť, tzv. inspektorátů. ČŠI svou činností zajišťuje hodnocení kvality vzdělávání a služeb poskytovaných školami zapsanými v školském rejstříku na území daného kraje, prostřednictvím jednotlivých krajských inspektorátů. (Santiago, 2012; The education 2012) Tento úřad v rámci své činnosti:

- a) „získává a analyzuje informace o vzdělávání dětí, žáků a studentů, o činnosti škol a školských zařízení zapsaných do školského rejstříku, sleduje a hodnotí efektivnost vzdělávací soustavy,*
- b) zjišťuje a hodnotí podmínky, průběh a výsledky vzdělávání, a to podle příslušných školních vzdělávacích programů,*
- c) zjišťuje a hodnotí naplnění školního vzdělávacího programu a jeho soulad s právními předpisy a rámcovým vzdělávacím programem,*
- d) vykonává kontrolu dodržování právních předpisů, které se vztahují k poskytování vzdělávání a školských služeb; kontrolu vykonává dle zvláštního právního předpisu*
- e) vykonává veřejnosprávní kontrolu využívání finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 160 až 163 školského zákona.“ (Stránka ČŠI)*

Samotná soustava škol je decentralizovaná, neboť jak bylo již řečeno, zřizovatel a správcem škol mohou být obce, kraje, či dokonce ministerstva. (Santiago, 2012) Dále je soustava českého výchovně vzdělávacího systému rozdělena do několika skupin dle stupně vzdělávání, a to následovně:

Předškolní vzdělávání:

- Dostupné pro děti od 3 let věku. Na této úrovni je vyvíjena snaha k dosažení rozvoje základních komunikačních dovedností a osvojení si základních prvků společenského chování u dětí a to vše formou různých činností a her. V neposlední řadě zde dochází k přípravě dětí ke studiu na další úrovni, ale i přesto zde není docházka dítěte povinná. Výše uvedené služby na této úrovni poskytují tzv. mateřské školy. (Leták, 2006)

Základní vzdělávání:

- Zprostředkovávají jej základní školy, jež jsou rozděleny do dvou stupňů a jako potvrzení a získání základního vzdělání slouží vysvědčení z posledního ročníku (obvykle 9. třídy). Zde již mluvíme o povinné školní docházce, která je dána zákonem a jako jediná výjimka přichází v úvahu individuální vzdělávání. Tento stupeň vzdělání je obvykle určen pro děti ve věku 6 až 15 let. Zvláštním případem základního vzdělání jsou konzervatoře a víceletá gymnázia, kde mohou dle vlastního uvážení žáci nastoupit v rámci druhého stupně základních škol, ale jejich studijní program se prolíná až do středního vzdělávání, kde jsou také zakončena. (Santiago, 2012; Leták, 2006)

Střední vzdělávání:

- Jedná se o stěžejní stupeň pro tuto práci. Navazuje na povinnou školní docházku a poskytuje všeobecné, nebo odborné vzdělání zpravidla žákům v rozmezí 15 až 19 let. Hlavním cílem středních škol je připravit studenty na budoucí kvalifikovaná povolání, nebo umožnit jejich pokračování ve studiu na terciální úrovni. U tohoto stupně vzdělávání již narážíme na různé formy (denní, večerní, dálková, ...), různá zaměření (technické, ekonomické, pedagogické...), ale především na různé formy jeho zakončení, podle náročnosti, délky a charakteru studia. Rozlišujeme:

- Střední vzdělání s maturitou
 - Všeobecné (Gymnázia)

- Odborné
- Odborné střední vzdělání
 - S výučním listem
 - Závěrečnou zkouškou

Dále nesmíme zapomenout na již dříve zmíněné konzervatoře, připravující studenty v oblasti umění a kultury, ale také se zde řadí odborná nástavbová studia s maturitou. (Santiage, 2012; Leták, 2006)

Terciární vzdělávání

- Tuto skupinu vzdělávání rozdělujeme na Vysoké a Vyšší odborné. Vysokoškolské vzdělání je v rámci ČR poskytováno na třech úrovních. Jedná se o bakalářský, magisterský a doktorský studijní program. (Leták, 2006)

3 REGIONÁLNÍ ŠKOLSTVÍ

Jak již bylo dříve řečeno, regionální školství zahrnuje rozsáhlý soubor školských zařízení a škol, které zaměstnávají až 85% ze všech zaměstnanců v oblasti školství ČR. Významnost regionálního školství znázorňuje také tabulka 1, která udává počty žáků v minulých letech, jež navštěvovali některou z těchto škol. Právě tyto školy mají od roku 2003 statut právnické osoby, kdy se může jednat buďto o příspěvkovou organizaci, nebo školskou právnickou osobu. V tomto ohledu záleží na rozhodnutí jejich zřizovatele. Právní forma příspěvkové organizace se rozmohla nejvíce. Zařízení s touto právnickou formou mohou spravovat majetek, který jim svěřil zřizovatel a na svou činnost od něj navíc získávají příspěvky. *„Školská právnická osoba je novou právní formou neziskové organizace, která byla zavedena školským zákonem a jejíž činnost je omezena na oblast vzdělávání.“* (MŠMT, 2013) Díky této skutečnosti dostali také ředitele škol významnou zodpovědnost. Jsou ve své podstatě zodpovědní za kvalitu výuky, financování, ale také za vztah školy s veřejností. V současnosti je také v zákoně zakotvena povinnost vytvořit školskou radu, která umožňuje nejen pracovníkům školy, ale také žákům a rodičům podílet se na vedení školy. Roku 2005 byla školám dokonce udělena povinnost vydávat sebehodnotící zprávy. Dnes se dá říct, že jsou tyto součástí každoročních výročních zpráv o fungování školy (MŠMT, 2013; OECD, 2013; Santiago, 2012)

V rámci právě zmíněné kvality výuky však vydala Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (dále jen OECD) alarmující zprávu na úrovni regionálního školství, která na základně mezinárodního srovnávacího testování pod názvem „Programme for International Student Assessment“ (PISA), v oborech matematiky, přírodních věd a čtenářské gramotnosti, vyhodnocuje výsledky českých žáků na úrovni průměru OECD, ale zároveň upozorňuje na skutečnost, že v tomto směru čeští žáci vykazují jeden z největších propadů v rámci států OECD. Toto testování proběhlo roku 2009. Od této doby bylo roku 2011 provedeno ve 25 zemích OECD a v Rusku další testování v těchto oblastech a to projekt PIRLS 2011 a TIMSS 2011, ve kterých již čeští žáci dosahovali spíše průměrných až nadprůměrných výsledků, především v oblasti přírodovědných disciplín, jak vyplývá z brožury vydané k příležitosti tohoto testování Českou školní inspekcí pod názvem PIRLS 2011 a TIMSS 2011 HLAVNÍ ZJIŠTĚNÍ. Jako nejslabší se ukázala matematika, kde se čeští žáci usadili spíše v horším průměru. (Santiago, 2012)

V rámci regionálního školství je především krajům, jakožto zřizovatelům většiny veřejných středních a vyšších odborných škol, ponechána značná volnost v rozhodování a jednání. Na druhou stranu jsou zcela zodpovědné za kvalitu výuky a stav školství na jejich území, podobně jako je tomu u obcí, které jsou jakožto zřizovatelé veřejných základních a mateřských škol zodpovědné za kvalitu právě těchto zařízení. V rámci zodpovědnosti za stav školství na svém území, jsou kraje také povinny vytvářet a řídit se tzv. programy rozvoje vzdělávání, jež musí odpovídat cílům a obecné koncepci vzdělávání zpracované ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy. (MŠMT, 2013)

Dalším trendem, který značně ovlivňuje oblast regionálního školství je slučování škol. Tento proces se snaží dosáhnout efektivnosti a ekonomického fungování jednotlivých škol. Ve větší míře se rozmohl převážně po roce 2003 a je zakotven ve Školském zákoně. Ten přímo dovoluje, aby vícero druhů škol, nebo školských zařízení se stejným zřizovatelem vystupovalo pod jedním právním subjektem. Nejčastěji tak dochází ke slučování mateřských a základních škol, ale také některých středních škol, jejichž fungování nebylo v dostatečné míře efektivní, nebo hospodárné, především kvůli malému počtu žáků apod. Jakým způsobem se na regionálním školství tato činnost projevila, jasně dokumentuje fakt, že ve školním roce 2012/13 působilo na území ČR 8 426 samostatných právních subjektů školského charakteru, což je o 67 méně, než tomu bylo ve školním roce 2008/2009. V současné době je situace taková, že asi čtvrtina všech právních subjektů ve školství provozuje dva, mnohdy až tři druhy škol najednou. (MŠMT, 2013)

Pro tuto práci je stěžejní jeden typ škol, na které se budeme snažit v následující kapitole soustředit. Jedná se o víceletá a klasická čtyřletá gymnázia, jež jsou v rámci českého školského systému, v souladu s nařízením vlády č. 211/2010 Sb., zároveň považována za samostatný učební obor. (MŠMT, 2013; The education, 2012)

Tabulka 1: Počet dětí, žáků a studentů v regionálním školství (v tis.)

Školní rok	2008/09	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13
Mateřské š.	301,6	314,0	328,6	342,5	354,3
Základní š.	816,0	794,5	789,5	794,6	808,0
Střední š.	564,3	556,3	532,9	501,2	470,8
Z toho obory gymnázií a lyceí	168,9	167,2	161,3	155,4	149,1
Vyšší odborné š.	28,0	28,7	29,8	29,3	29,0

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2012 (MŠMT)

Z tabulky 1. je zcela patrný významný pokles počtu žáků na středních školách obecně, což se samozřejmě podepsalo také na samotných oborech všeobecného středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou, které byly tímto trendem však postihnuty nejméně ze všech středoškolských oborů. Tento pokles je zdůvodňován demografickým vývojem po roce 89. Takovýto pokles, který za sledované období znamenal snížení o téměř 95. tis. žáků, ústí ve značné nároky na proces optimalizace sítě středních škol a oborů. (MŠMT, 2013)

3.1 Právní úprava

V oblasti českého školství působí několik zákonů, které udávají základní pravidla a směr jeho vývoje. Mezi nejdůležitější z těchto zákonů patří tyto níže uvedené.

Zákon č. 561/2004 Sb. (Školský zákon)

- vymezuje podmínky vzdělávání a výchovy, určuje práva a povinnosti osob v oblasti vzdělání a vymezuje působnost orgánů státní správy a samosprávy v oblasti školství. Polem působnosti tohoto zákona jsou všechny stupně vzdělávání od předškolního, přes základní a střední, až k vyššímu odbornému. Jediná oblast, do které tento zákon nezasahuje, je vzdělávání na vysokých školách. Školský zákon však prošel stěžejní změnou díky novele zákona 472/2011 Sb. účinné od 1.1.2012, která s sebou přinesla značné změny a úpravy. Nejvýznamnější z nich se dotýkaly kompetencí ČSI, přijímacích řízení na střední školy, jmenování a odvolání ředitelů škol apod.

Zákon č. 563/2004 Sb. (O pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů)

- tento zákon charakterizuje pracovní dobu pedagogických pracovníků, povinnosti týkající se jejich dalšího vzdělávání a principy kariérního systému spolu s předpoklady pro výkon těchto povolání. Je vázán čistě na pedagogické pracovníky škol a školských zařízení, jež jsou oficiálně vedena ve školském rejstříku a pracovníky zařízení sociálních služeb. Jedná se o takové pracovníky, kteří vykonávají přímou pedagogickou činnost (přímou výchovnou, vyučovací, nebo speciálně pedagogickou), jako učitel, vychovatel, speciální pedagog, psycholog, metodik prevence v pedagogicko – psychologické poradně atd.

Zákon č. 306/1999 Sb. (O poskytování dotací soukromým školám, předškolním a školským zařízením)

- tento zákon upravuje principy, na základě kterých jsou přerozdělovány finanční prostředky pomocí dotací školám a školským zařízením. Avšak tento zákon byl také podstatným způsobem změněn zákonem č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona a to s účinností od 1. ledna 2005.

Zákon č. 111/1998 Sb. (O vysokých školách)

- na závěr je rozhodně zapotřebí alespoň zmínit také tento zákon o vysokých školách, který již za dobu své existence prošel mnoha změnami a úpravami. Tento zákon upravuje problematiku vysokých škol, nejvyššího článku české vzdělávací soustavy. Vysoké školy jsou však paradoxně postaveny trochu mimo tuto soustavu, neboť se v drtivé většině případů jedná o veřejné instituce s vlastním majetkem, vyznačující se značnou mírou samosprávy. Můžeme rozlišit vysoké školy univerzitního a neuniverzitního typu, ale především rozlišujeme vysoké školy veřejné, soukromé a státní (jedná se o vysokou školu policejní a vojenskou, jež nemají oproti veřejným vysokým školám právní subjektivitu, jsou spravovány přímo příslušnými ministerstvy a jedná se pouze o organizační složky státu). (Stránka MŠMT; The education, 2012)

3.2 Systém financování

„Každý stát zpravidla garantuje každému svému občanovi bezplatné základní vzdělání. Vzhledem k tomu, že užitek ze vzdělání lze v řadě případů alespoň zčásti kvantifikovat, je řada občanů ochotna ekonomicky participovat na nákladech na příslušnou část vzdělávání. Každý stát však zpravidla garantuje každému svému občanovi bezplatné základní vzdělání. U nás jde o absolvování základní a střední školy.“ (Peková, 2008, s. 307)

Český výchovně vzdělávací systém má tedy veřejný charakter, produkuje proto veřejné statky a služby a je tedy financován především z veřejných zdrojů. Kvalita vzdělávacího procesu v různých školních zařízeních je kromě jiného závislá na dostatku finančních a jiných prostředků, které má příslušný provozovatel školního zařízení v určitou dobu a na určitém místě k dispozici. V českém vzdělávacím systému můžeme najít takové případy, kdy jsou finance čerpány z rozpočtu státního, krajského ale také obecního. Výši svých příjmů mohou částečně ovlivňovat také samotné školy svými ekonomickými aktivitami (např. pronájem nevyužitých částí školní budovy), nebo čerpáním financí z mezinárodních pro-

gramů a dotací z evropských fondů. V období mezi léty 2007 a 2013 zprostředkovávaly čerpání finanční prostředků z Evropských strukturálních fondů v oblasti školství především následující dva operační program:

- **Operační program vzdělávání a konkurenceschopnost** – cílený na modernizaci a zkvalitnění počátečního, terciární a dalšího vzdělávání, se značným zaměřením na zdokonalování podmínek pro výzkum a vývoj
- **Operační program výzkum a vývoj pro inovace** – zaměřen na zlepšení podmínek výzkumu, vývoje a proinovačního potenciálu, především prostřednictvím vysokých škol, výzkumných institucí a jejich spolupráce se soukromým sektorem. (Peková, 2008; The education, 2012)

Další prostředky navíc, které mohou školy získat ze státního rozpočtu, jsou příspěvky na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Finanční prostředky určené českému školství, jsou v rámci schvalovaného státního rozpočtu přidělovány do kapitoly 333, resortu MŠMT a podle poslední výroční zprávy tvořily veřejné výdaje na školství v letech 2011 a 2012 zhruba 4,4% HDP. Ze státního rozpočtu jsou tyto finanční prostředky dále přerozdělovány na nižší úroveň prostřednictvím krajských správ. V oblasti financování českého školství byl významný rok 1992, kdy došlo k jeho razantní změně. Finanční prostředky přestaly být přerozdělovány formou normativních plateb pro danou instituci a začaly se jednotlivým školám přidělovat na základě počtu jejich žáků nebo studentů. Mluvíme zde o vyplácení částek neinvestičních výdajů. Výše prostředků obdrženy na jednoho žáka určuje MŠMT. Tento proces má 2 fáze. Celkový objem financí je rozdělen a distribuován na krajskou úroveň centrálně podle 4 věkových skupin příslušného vzdělávání určených mezinárodní standardní klasifikací vzdělávání tzv. ISCED. Mluvíme zde o ISCED 0 – Předškolní vzdělávání, ISCED 1 - Primární vzdělávání, ISCED 2 – Nižší sekundární vzdělávání, ISCED 3 – Vyšší sekundární vzdělávání. Objem těchto financí je poté dán tím, kolik žáků v rámci daného kraje spadá do jednotlivých ISCED skupin. Na krajské úrovni jsou tyto finance dále přerozdělovány jednotlivým školám podle počtu žáků, kteří je navštěvují. Ve srovnání s ostatními státy patří Česká republika mezi země s nejnižšími veřejnými výdaji, vynaloženými do školství, v poměru k HDP. (MŠMT, 2013; Santiago, 2012)

Jak již bylo dříve zmíněno, krom státního rozpočtu, jsou finanční prostředky čerpány také formou příspěvku obcí a měst na hospodářský provoz různých předškolních zařízení, ma-

teřských a základních škol, školních jídelen aj. Zatímco prostředky státního rozpočtu jsou určeny především na samotné vzdělávání, myslíme tím náklady jako mzdy pedagogů a různé učební pomůcky, kapitálové a provozní náklady jsou financovány přímo samotnými zřizovateli, neboli obcemi a kraji. Zajímavostí je zde skutečnost, že např. v roce 2012 neinvestiční výdaje představovaly až 92,5% z celkových výdajů jednotlivých škol a obvykle 60 – 65% provozních výdajů bývá alokováno ve mzdách. (MŠMT, 2013; Santiago, 2012)

Tabulka 2: Veřejné výdaje na školství v běžných cenách

(v mil. Kč)	2009	2010	2011	2012
Na vzdělávání	159 324,7	157 709,3	168 495,1	166 349,0
Na regionální školství	120 094,0	118 543,7	120 189,9	118 606,4

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2012 (MŠMT)

Samotné obce získávají potřebné prostředky formou účelových neinvestičních dotací od státu, přerozdělovány orgány krajského úřadu. Výše těchto dotací však nejsou dostačující a nepokryjí celkovou potřebu. Je tedy nutné, aby obce na financování školství vyčleňovaly další prostředky ze svých rozpočtů. (Peková, 2008; The education, 2012; EDUCATION POLICY OUTLOOK: CZECH REPUBLIC © OECD 2013)

Tato kapitola doposud stručně charakterizovala systém financování na úrovni regionálního školství. Avšak způsob financování jednotlivých skupin školských institucí, může být odlišný a to na základě skutečností, jaká správa je nad příslušnými institucemi prováděna. Z tohoto hlediska můžeme rozlišit následující skupiny:

- 1) Přímo řízené a financované školství – zde hovoříme převážně o vysokých školách
- 2) Regionální školství – všechny školy kromě vysokých (viz kapitola 3.2)
- 3) Ostatní přímo řízené org. – zde se jedná o instituce jako Výzkumný ústav odborného školství, Česká školní inspekce apod.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy však nemusí být zákonitě jediné ministerstvo, které přispívá do školského systému. Prostředky vynaložené na vzdělávání občanů můžeme nalézt také např. u Ministerstva vnitra a Ministerstva obrany, neboť financují dří-

ve zmiňované vojenské a policejní školy. Zvláštní skupinu škol mohou představovat také školy církevní, např. tzv. biskupská gymnázia.

Financování přímo řízeného školství, neboli vysokých škol, je uskutečňováno z prostředků státního rozpočtu. V těchto finančních prostředcích jsou zahrnuty jak kapitálové, tak provozní náklady. Výše příspěvků se odvíjí od počtu studentů a absolventů, ekonomické náročnosti jednotlivých studijních programů a jistých kvalitativních a výkonnostních ukazatelů. (Peková, 2008; The education, 2012)

Tabulka 3: Rozpočtové výdaje v letech 2011 až 2014

<i>(v mld.)</i>	2011	2012	2013	2014
Celkové výdaje kapitoly 333 státního rozpočtu	127,1	137,8	140,4	137,3
Výdaje reg. školství a přímo řízených org.	82,8	85,5	85,2	86,7

Poznámka: Nejedná se o reálné výdaje, ale plánované hodnoty ze zákona o rozpočtu.

Zdroj: *Zákony o státním rozpočtu na léta 2011, 2012, 2013, 2014*

3.2.1 Klady a zápory systému

PaedDr. Radmil Švancar, jež přispívá svými články z oblasti státní správy, samosprávy a školské ekonomiky v týdeníku Učitelské noviny, zhodnotil ve svém článku založeném na analýze financování školství zpracované MŠMT stávající systém financování následovně. Výhodami, jež sebou současný systém přináší, byly označeny prvky transparentnosti, flexibility a stability stávajícího systému. Transparentnost s sebou přináší povinné zveřejňování stanovených normativů a financování pomocí rozvojových programů, díky čemuž se ve svém závěru dostává zhruba 98% rozpočtových zdrojů až ke konečným příjemcům. Flexibilita systému spočívá především v možnosti zaměřovat rozpočtové zdroje do oblastí regionálního školství, kde jsou nejvíce zapotřebí a nejlépe využitelné a to díky rozdělování prostředků v návaznosti na výkon škol a školských zařízení. Stabilitu systému přináší především systém financování ze dvou zdrojů, který může zmírnit negativní dopady nepříznivého vývoje veřejných rozpočtů.

Za hlavní negativní stránku tohoto systému je považován rozsah financovaných oblastí a především vymezení odpovědnosti státu. Řídící role státu je v systému omezena na úkor autonomie škol a jejich zřizovatelů, díky čemuž stát není mnohdy schopen věcně ovlivňovat mnohé oblasti, které však paradoxně sám financuje. Tuto tezi potvrdil ve svém stanovisku z loňského roku také Českomoravský odborový svaz pracovníků školství. Toto vyjádření, týkající se příprav navrhované reformy financování regionálního školství, která je stále v projednávání, obsahovalo především výhrady proti velké míře rozhodovacích pravomocí na úrovni krajů, nemožnosti MŠMT zasahovat do konkrétních procesů přerozdělování financí na této úrovni, nestabilitě a různorodosti krajských normativů apod. Je tedy zcela jasné, že systém bude v budoucnu zcela jistě diskutován na mnoha úrovních a dají se očekávat také mnohé úpravy jeho současné podoby. Vzhledem k nástupu nové vlády a jejího programového prohlášení, nebudeme nejspíš na očekávané změny ani dlouho čekat. (Učitelské noviny č. 26/2010; Učitelské noviny č. 20/2013)

II. PRAKTICKÁ ČÁST

4 VZDĚLÁVACÍ SOUSTAVA MORAVSKOSLEZSKÉHO KRAJE

Úvodem praktické části této práce je nutné charakterizovat si modelové území a popsat jeho stávající vzdělávací soustavu. Jak již napovídá název práce, jako modelové území byl vybrán třetí nejlidnatější kraj na našem území, jež se podílí na tvorbě HDP z 10%. Jedná se o Moravskoslezský kraj (dále jen MSK).

4.1 Demografický vývoj MSK

Moravskoslezský kraj již dlouhodobě trpí jednou z největších nezaměstnaností na území ČR a skládá se z převážně hospodářsky slabých a strukturálně postižených regionů. Největším problémem v této oblasti se zdá být dlouhodobá nezaměstnanost (cca. 12%), která je v tomto kraji již delší dobu podstatně vyšší, než je celorepublikový průměr. Oblast sociální se vyznačuje klesajícím počtem pracujících (míra zaměstnanosti je nejnižší v ČR) a rostoucím počtem ekonomicky neaktivních obyvatel. Mimo jiné dochází v tomto kraji také k častým a významným problémům se znečištěním, převážně ovzduší, za což vděčí svému převládajícímu průmyslovému charakteru. Největší zastoupení v zaměstnanosti MSK má právě zpracovatelský průmysl, který spolu s odvětvím vzdělávání, zdravotnictví a sociální péče v tomto kraji převyšují celorepublikový průměr v podílu zaměstnanosti. I díky některým výše uvedeným skutečnostem trpí MSK značným migračním saldem a již delší dobu dochází k mírnému meziročnímu snižování počtu obyvatel žijících na jeho území. Zatímco v období vzniku samostatného českého státu se populace MSK pohybovala okolo 1 285 tis. obyvatel, v dnešní době zde žije pouze asi 1 223 tis. obyvatel a tento počet stále klesá. Na vině je také vývoj ukazatele počtu živě narozených dětí, který od svého vrcholu v roce 2008, kdy se narodilo cca. 13 400 dětí, klesl o téměř 1500 dětí a za poslední dva roky se drží na průměru cca. 1800 narozených, ale i přesto se každým rokem nadále o něco snižuje. V této oblasti byl v MSK zaznamenán zajímavý trend. Jedná se o počet dětí, které se narodily mimo svazek manželský. Tento ukazatel v oblasti MSK již dlouhodobě roste a od původního podílu 13,6% z roku 1993, dosahoval v roce 2012 hodnoty 47,7%, což je hodnota pohybující se opět nad celorepublikovým průměrem. Tyto skutečnosti významně ovlivňují vývoj a perspektivnost MSK. Ubývá totiž stále více obyvatel v ekonomicky aktivním věku a populace MSK až nepříjemně rychle stárne. Jasným důkazem tohoto trendu je ukazatel průměrného věku obyvatel, který již od roku 2000 neustále stoupá a k poslednímu dni roku 2012 se zastavil až na hodnotě 41,2 let. I z těchto důvodů, je možné na území MSK pozorovat zajímavý jev dlouhodobě rostoucí ekonomické aktivity

obyvatel předdůchodového věku v rozmezí 60 až 64 let, oproti klesající ekonomické aktivity občanů do 25. roka života. Tato skutečnost je značně ovlivněná jednak stále se zvyšujícím věkem pro odchod do důchodu, ale také prodlužující se dobou studia (studenti vysokých škol). Jedna ze samozřejmých příčin tohoto trendu spočívá právě v migračním saldu, kdy dochází k odlivu obyvatel především ekonomicky aktivních. Mladí lidé takto často i se svými rodinami migrují za prací, které je v tomto kraji nedostatek a naopak starší lidé, již nebývají tolik mobilní a často zvyklí na místo, kde pobývali většinu svého života, nejsou již na tolik nakloněni k mnohdy složitému procesu stěhování. Navíc přirozený přírůstek v MSK vykazuje záporné hodnoty a tak se počet obyvatel ve věku do 64 let za posledních 10 let snížil o více než 70 tisíc. Naopak počet obyvatel důchodového věku (64+) stále roste. Takovéto výrazné změny se samozřejmě významně podepisují na celkové struktuře obyvatelstva, jeho potřebách a ekonomickém vývoji regionu, což jsou faktory, které dodatečně ovlivňují například i vývoj a potřeby školského systému na daném území. Podívejme se v tuto chvíli na počet osob ve věku ukončení povinné školní docházky, čímž se myslím 15 let, který indikuje velikost poptávky po středoškolském vzdělávání. Počet těchto osob v odpovídajícím věku v MSK dlouhodobě klesá a meziroční pokles v letech 2011 a 2012 činil téměř 5,5%. Za posledních 6 let došlo u této věkové kategorie populace k poklesu o téměř 6 tisíc osob. Není tedy možné, aby takovýto významný pokles neovlivnil strukturu a činnosti na úrovni středního vzdělávání v tomto kraji. Navíc např. vliv vzdělanostní struktury na nezaměstnanost regionu, je zcela prokazatelným jevem a této skutečnosti je i za účelem dosažení dalšího ekonomického vývoje a rozvoje regionu potřeba věnovat další pozornost při vytváření regionální politiky, o čemž vypovídá také stále rostoucí podíl osob zaměstnaných v oblasti vědy a technologií, ať už na úrovni republikové, nebo pouze krajské. (*Dlouhodobý záměr, 2012; Výroční zpráva, 2013; Základní tendence, 2013*)

Tabulka 4: Počet obyvatel MSK v letech 2008-2012

	2008	2009	2010	2011	2012
Celkem	1 250 255	1 247 373	1 243 220	1 230 613	1 226 602
Ve věku 0-14 let	178 735	177 937	178 467	178 888	178 845
Ve věku 15-64 let	890 578	883 792	875 959	857 430	846 615
Ve věku 65+	180 942	185 644	188 794	194 295	201 142

Zdroj: Český statistický úřad

4.2 Vzdělávání MSK

V následující kapitole, popisující školství MSK, budeme vycházet především z dat, která poskytuje poslední oficiálně vydaná výroční zpráva z března roku 2013 o stavu vzdělávací soustavy MSK za školní rok 2011/2012. MSK se vyznačuje nízkým počtem sídel a zhruba 60% obyvatel žije v městech s populací nad 20 tisíc obyvatel. Tato skutečnost působí pozitivně také právě na školský systém, neboť obyvatelům kraje se tímto usnadňuje dojíždka za vzděláním. Charakteristický typ osídlení, formou průmyslových aglomerací s vysokou koncentrací obyvatelstva, významně zlepšuje dostupnost služeb, tímto máme na mysli i samotné služby vzdělávání, pro velkou část populace MSK. Samotná vzdělávací soustava kraje nabízí široké spektrum škol a školských zařízení. Ve školním roce 2011/2012 bylo na území kraje poskytování vzdělávání a školské služby 1 130 školami a 1 895 školskými zařízeními. V předchozí kapitole číslo 4.1, o demografickém vývoji na území MSK, byl zmíněn celkový pokles populace MSK a především snížení počtu obyvatel ve věku školní docházky. Tento trend, jak již bylo dříve zmíněno, se do jisté míry podepisuje také na struktuře školského systému. Jak můžeme vidět níže, Tabulka č. 5 nám ukazuje dopad neustále se snižujícího počtu obyvatel na množství škol a školských zařízení, které na území MSK fungují. Můžeme tedy vidět, že od školního roku 2007/2008 došlo k postupnému snížení počtu těchto institucí o 120. Spolu s tímto poklesem dochází i ke klesání počtu právnických osob, vykonávajících činnosti v oblasti školství. Ve školním roce 2011/2012 existovalo a vykonávalo svou činnost v MSK 944 takovýchto právnických osob, což je o 16 méně, než tomu bylo v předchozím školním roce. Nutno však poznamenat, že tento klesající trend je způsoben také, především ze strany zřizovatelů, v poslední době rozšířeným a oblíbeným, procesem slučování škol pod jednu právnickou osobu, z důvodu finančních úspor a zvýšení efektivity fungování těchto zařízení. (*Dlouhodobý záměr*, 2012; *Výroční zpráva*, 2013)

Tabulka 5: Vývoj počtu škol a školských zařízení na územní MSK

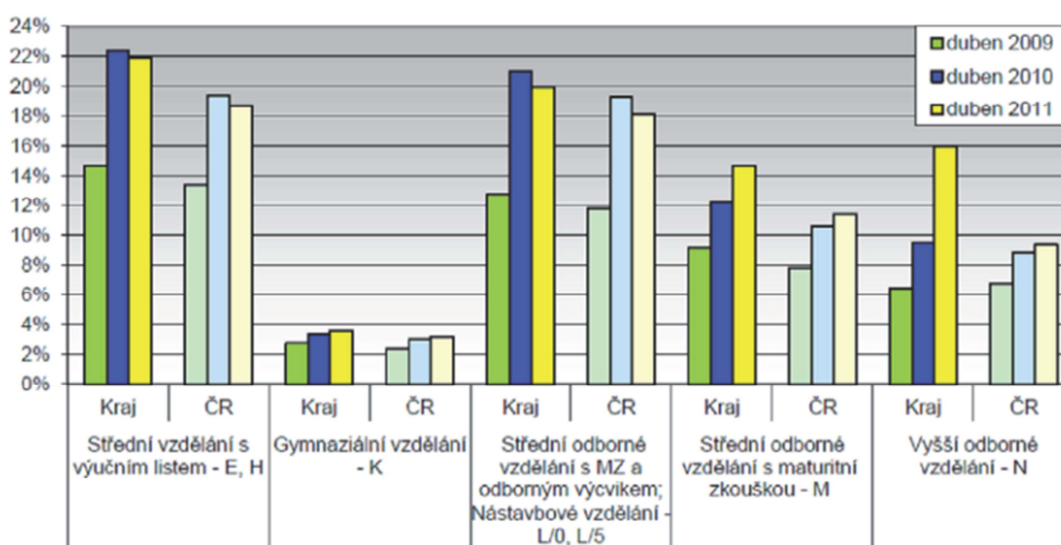
	2007/2008	2009/2010	2010/2011	2011/2012
Celkem	3 145	3 082	3 055	3 025
Školy	1 156	1 144	1 141	1 130
Školská zařízení	1 989	1 938	1 914	1 895

Zdroj: Výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v MSK za dané školní roky

Samozřejmě ruku v ruce se snižováním škol a školských zařízení dochází všeobecně ke klesání počtu žáků navštěvujících školy na území MSK, v závislosti na všeobecném poklesu počtu populace MSK, což je jeden z faktorů ovlivňujících právě zmiňovaný počet škol. Od roku 2000 došlo ke snížení počtu žáků docházejících do základních škol o 28,83% na celkovou hodnotu 97 120 žáků navštěvujících základní školy MSK ve školním roce 2012/2013. Na úrovni středních škol došlo ve srovnání se základním vzděláváním k poklesu pouze o 18,19% na celkový počet 57 568 studentů středních škol MSK ve školním roce 2012/2013. Důležité je však zmínit, že klesající vývoj počtu žáků základních škol se zastavil a oproti předchozímu školnímu roku, byl v roce 2012/2013 na základních školách zaznamenán nárůst o asi 500 žáků. Na rozdíl od této skutečnosti, počet žáků středních škol zaznamenává od roku 2006 neustálý pokles a při přechodu do školního roku 2012/2013 došlo k poklesu studentů dokonce o zhruba 3 500 tisíce. Naopak v oblasti terciálního vzdělávání se počet žáků dlouhodobě zvětšuje. Až v posledních dvou letech došlo k výraznějšímu poklesu a to zhruba o 1700 studentů každým rokem. Jediné předškolní vzdělávání si v MSK drží buďto stabilní počet dětí, nebo dochází k jeho nárůstu, dokonce jsou mateřské školky nově zřizovány. I přesto se však jejich počet neustále snižuje, ačkoli jen mírně, což bývá zapříčiněno jejich slučováním obvykle se základními školami. (*Dlouhodobý záměr*, 2012; *Výroční zpráva*, 2013)

Důležitým a v posledních letech často diskutovaným tématem je uplatnění studentů a žáků na trhu práce. Absolventi škol patří na trhu práce v ČR k těm nejrizikovějším skupinám, především z důvodů nedostatečné praxe a slabých pracovních návyků. Mnohé výhrady ze stran zaměstnavatelů na území MSK jsou cíleny především na nedostatečné komunikační schopnosti absolventů, jejich malou flexibilitu, neuspokojivou schopnost týmové práce a na řadu dalších podobných vlastností, toliko důležitých pro integraci absolventů do pracovního procesu bez komplikací, které hravě zastíní kladné stránky absolventů, spojené s ukončením studia, jako je např. aktuální znalost oboru. Jedná se o také nešvary, které se u absolventů ve značné míře skutečně objevují, což mohu potvrdit i z vlastní zkušenosti, a proto je třeba přistupovat k jejich odbourání už na úrovni strategických a koncepčních dokumentů vzdělávání, ať již celorepublikových, nebo regionálních. Problémem v této oblasti je samotný koncept výuky, který bývá až příliš založený na výuce teoretického rázu. Ačkoli dochází k pozitivnímu vývoji, zapojení studentů do různých projektů a apel na jejich samostatnou, či týmovou práci, rozvoj kreativity a komunikativnosti na úrok prostého a bezmyšlenkovitého tak říkajíc „biflování“ probírané látky z paměti, nachází se součas-

ný stav ještě daleko od ideálu a je nutné překonat staré návyky a modernizovat proces vzdělávání spolu se způsobem výuky v daleko širším měřítku, než je tomu dodnes. I přes tuto zmiňovanou rizikovost absolventů na trhu práce, je však prokazatelné, že riziko nezaměstnanosti se u absolventů snižuje s rostoucí úrovní vzdělání, což samozřejmě platí také pro MSK. Toto potvrzuje také Obrázek č. 1. U gymnaziálního vzdělání je však nutné podotknout, že takto nízká míra nezaměstnanosti je způsobena pokračováním většiny absolventů v dalším vzdělávání, obvykle na terciální úrovni. (Dlouhodobý záměr, 2012)

Obrázek 1: Míra nezaměstnanosti absolventů v MSK ve vybraných letech

Zdroj: Dlouhodobý záměr, 2012

4.2.1 Střední vzdělávání MSK

Jak již bylo řečeno, v závislosti na demografickém vývoji MSK, dochází ke klesání počtu žáků středních škol. Prognózy v tomto ohledu nejsou nikterak optimističtější a až do roku 2017 se předpokládá pozvolný úbytek žáků na úrovni středoškolského vzdělávání. Ze současných 57 568 žáků středních škol se má na základě dosavadního demografického vývoje a předpokládaných trendů do školního roku 2016/2017 stát asi 52 300 žáků. Významným ukazatelem pro střední vzdělávání, je vývoj populace MSK ve věku 15-18 let, který meziročně zaznamenal pokles o 8%. Pokles obyvatel tohoto věku je pro strukturu vzdělávání na střední úrovni významný a za posledních 10 let zaznamenal na území MSK celkový pokles zhruba o 25%. Všeobecný demografický vývoj MSK se tedy jednoznačně podepisuje na struktuře vzdělávacího systému MSK a počtech žáků, kteří jej využívají. Znamená to tedy

dlouhodobý pokles jak počtu studentů, tak také škol a školských zařízení středního vzdělávání. (*Dlouhodobý záměr, 2012; Výroční zpráva, 2013*)

Ve školním roce 2012/2013 bylo na území MSK k dispozici 142 středních škol a 2 konzervatoře. Dohromady na těchto školách vyučovalo 5 045 pedagogů, kteří měli na starost výuku 50 018 žáků. Největší podíl žáků, skoro 68%, měly školy odborného zaměření bez nástavbového studia. Toto odborné vzdělávání, především pak odborné vzdělání zakončené výučním listem, ztrácí na popularitě a tato skutečnost posílená o důsledky negativního demografického vývoje vyústila ve snahu kraje udržet podíl žáků ve zmíněných oborech s výučním listem na stejné úrovni a zabránit jeho snižování z důvodu zvyšujícího se zájmu o absolventy těchto oborů ze strany zaměstnavatelů. Naopak u středního vzdělávání zakončeného maturitní zkouškou je žádoucí, v zájmu zachování kvality výuky, nenavyšovat podíl žáků v závislosti na demografickém vývoji oblasti. Tyto potřeby se promítly do dokumentu „*Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012*“ úpravou kritérií pro přijímací zkoušky v následujících letech. (*Dlouhodobý záměr, 2012; Výroční zpráva, 2013*)

Tabulka 6: Střední školy MSK dle zřizovatele (školní rok 2011/2012)

	Obec	Kraj	Soukromá osoba	Církev	MŠMT/MV
Počet škol	1	102	39	3	2
Počet žáků	184	55 055	10 87	1400	155

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v MSK za školní rok 2011/12

Jak můžeme vidět v Tabulce č. 6, na úrovni středního vzdělávání zcela převládají veřejné školy zřizované krajem. Ačkoliv v počtu škol dochází téměř každý rok k nějakým změnám, v drtivé většině na straně veřejných škol, poměr mezi školami zřizovanými krajem a soukromou osobou zůstává dlouhodobě zhruba stejný. Například ve zmiňovaném školním roce 2011/2012 došlo k pěti změnám oproti školnímu roku předchozímu. Ve všech případech se jednalo o sloučení středních škol, z toho ke třem došlo roku 2011 na území města Frýdku-Místku. Ke sloučení došlo u následujících typů škol. „*Střední škola zemědělská a lesnická byla sloučena s organizací střední škola strojírenská a dopravní, dále střední škola oděvní a obchodně podnikatelská byla sloučena s organizací střední škola gastronomie a služeb a poslední dvojicí sloučených škol se skládala z obchodní akademie*

a jazykové školy s právem státní jazykové zkoušky, jež byla sloučena se sousedící střední průmyslovou školou.“ (Dlouhodobý záměr, 2012, s.20) Zde tedy jednoznačně vyplývá, že příbuznost vyučovaných oborů není pro slučování škol důležitá a dochází k němu na základě zcela jiných kritérií, jako je míra naplnění kapacity daných škol, pouze za účelem dosažení úspor a zlepšení ekonomické efektivity jejich provozu. (Dlouhodobý záměr, 2012)

Shrnutí:

- Shrneme-li na závěr současnou situaci vzdělávacího systému MSK, můžeme říct, že dostupnost a nabídka vzdělávání je zde na přijatelné úrovni a zcela odpovídá potřebám žáků z tohoto regionu.
- Jako zásadní negativum a problém, který podle všech dostupných zdrojů bude trápit MSK i do budoucna, je dlouhodobý úbytek žáků, především na úrovni základního a středního vzdělávání, který se podepisuje na počtu škol a školských zařízení. Díky tomuto problému se zde v MSK hojně využívá možnost slučování škol, za účelem odstranění neuspokojivého stavu využití jejich předpokládaných kapacit. Tato problematika se z velké části dotýká především středních škol.
- Na základě analýzy dosavadního vývoje se nedá předpokládat navyšování počtu středních škol, ani jejich kapacity. Naopak, až na ojedinělé případy můžeme do budoucna očekávat nastolený trend jejich snižování. Jedinou výjimku zde můžou tvořit některé obory středního odborného vzdělávání s výučním listem, po jejichž absolventech byla ze strany zaměstnavatelů zaznamenána rostoucí poptávka.

5 GYMNÁZIA NA ÚZEMÍ MSK

V českém školském systému jsou různé obory rozděleny do skupin s přiřazením číselné značky. Například skupina oborů č. 63 – Ekonomika a administrativa, skupina oborů č. 23 – Strojírenství a strojírenská výroba atd. Z obecného hlediska však můžeme všechny obory rozdělit do dvou základních druhů vzdělání. Jedná se o vzdělání odborné a obecné. Obecná část vzdělávání je tvořena pouze dvěma skupinami oborů, které se u nás rozlišují. V prvé řadě se jedná o skupinu 78 – Obecně odborná příprava. Obory obecně odborné přípravy představují v největší míře tzv. lycea. Jedná se obvykle o studijní obory, které poskytují svým žákům nejen střední odborné vzdělání z konkrétního oboru, ale také složku všeobecného středního vzdělání. Druhou část obecného vzdělávání tvoří v naší školské soustavě skupina oborů 79 – Obecná příprava. Zde již hovoříme pouze o gymnáziích. Kdybychom chtěli pokračovat dále, můžeme gymnázia dělit podle dalších dvou kritérií. Tato kritéria tvoří délka a zaměření studia. Podlé délky studia se rozlišují tři základní typy gymnázií. Máme tím na mysli gymnázia 4letá, 6letá a 8letá. Víceletá gymnázia (6 a 8 letá) zasahují svých charakterem ještě do základního vzdělávání, ačkoli poskytují vzdělání střední, neboť žáci na tyto školy nastupují v období druhého stupně základního vzdělávání, viz příloha P1. Pokud bychom chtěli vymežit gymnázia na základě jejich zaměření, získáme skupin významně více. Mohou zde patřit gymnázia zaměřená na výuku matematiky, přírodovědných předmětů, humanitních předmětů, ale také cizích jazyků a tělesné výchovy. Setkáváme se zde ovšem také s gymnázií všeobecnými, bez žádného specifického zaměření.

V MSK je skupina škol obecné přípravy jednoznačně největší skupinou, co se do počtu žáků týče. Ačkoli množství žáků všeobecně klesá, drží si tento obor, ve srovnání s ostatními, značný odstup a dokonce jeho podíl na počtu žáků mezi středoškolskými obory stoupá. Znamená to tedy, že na rozdíl od většiny ostatních oborů, počet žáků v Gymnáziích vzhledem k jejich celkovému počtu klesá pomaleji, ale přesto stále klesá poměrně významným způsobem. Ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo obory obecné přípravy 16 195 žáků. O rok později, ve školním roce 2011/2012, se již jednalo o pouhých 15 398 žáků a v posledním dokončeném školním roce, neboli 2012/2013, se počet žáků zastavil dokonce až na čísle 14 813. Za poslední tři roky kles tedy počet žáků na gymnáziích MSK o rovných 1 382, což jednoznačně podtrhuje vážnost situace okolo úbytku žáků středních škol MSK a všeobecně špatného demografického vývoje. Na rozdíl od počtu žáků v gymnáziích MSK, který od školního roku 2008/2009 soustavně klesá, počet gymnázií se od školního roku 2007/2008 na území MSK překvapivě držel soustavně beze změny na

46 školách, a to až do loňského roku. Ve školním roce 2012/2013 došlo poprvé po 5 letech ke změně počtu gymnázií operujících v regionu MSK. Došlo tak k poklesu jejich počtu na 44 škol. Tento pokles byl samozřejmě opět způsoben sloučením již existujících gymnázií do nových právnických osob. Jednalo se např. o sloučení Gymnázia v Bruntále se Sportovním gymnáziem Vrbno, díky čemuž, s účinností od 1.1.2012, vzniklo Všeobecné a sportovní gymnázium, Bruntál, příspěvková organizace. K posledním změnám v oblasti gymnázií MSK došlo 1.7.2013. Opět se jednalo o slučování již existujících a fungujících škol. Tohoto dne nabylo účinnosti např. sloučení Gymnázia a SOŠ v Orlové s místní Obchodní akademií a sloučení Gymnázia v Rýmařově s místní Střední školou. V obou jmenovaných případech došlo ke sloučení kvůli dlouhodobě se snižujícímu počtu žáků a zároveň se v obou případech přejímající organizací, na kterou přešla veškerá majetková práva a podobně, stalo právě gymnázium a díky této skutečnosti nebyl počet gymnázií v MSK ze statistického hlediska ovlivněn. (*Dlouhodobý záměr, 2012; Všeobecné, 2013; Výroční zpráva, 2013*)

Stěžejní skupinou oborů pro tuto práci je právě výše zmíněná skupina obecného vzdělávání. Školy, jež poskytují tyto obory vzdělávání, nesou spolu s oborem stejný název. Důvodem této skutečnosti je fakt, který byl v této práci již dříve zmíněn, a sice považování gymnázií za samostatný učební obor. Seznam gymnázií aktivně fungujících na území MSK je uveden v příloze PII., kde jsou tato gymnázia zároveň rozdělena podle jejich zřizovatelů. Podle rejstříku škol a školských zařízení MŠMT se v MSK nalézají v současnosti 31 gymnázií zřízených krajem, 9 gymnázií soukromých, 1 gymnázium církevní a 1 gymnázium, jehož zřizovatelem je obec, neboť se jedná o sloučenou základní školu s gymnáziem ve Vítkově, kde přejímací organizací byla právě základní škola.

5.1 Financování gymnázií MSK

V této kapitole se stručně seznámíme s vývojem financování a vynaložených výdajů všech gymnázií MSK z obecného hlediska. Následující série několika stručných tabulek nastíní, pro všeobecný přehled, situaci na úrovni několika vybraných druhů výdajů gymnázií MSK za období let 2009 až 2012. Následující údaje jsou čerpány z poslední výroční zprávy o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy MSK, a proto jsou datovány nejpozději k roku 2012.

Tabulka 7: Výdaje hrazené prostřednictvím krajských normativů školám a školským zařízením v tis. Kč (neinvestiční výdaje)

	2009	2010	2011	2012
Gymnázia	601 331	604 632	579 271	565 338
Celý MSK	3 697 138	3 713 137	3 508 055	3 446 833

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2011/2012

Jak můžeme vidět z Tabulky č. 7, celková výše prostředků hrazených gymnáziím prostřednictvím krajským normativů v posledních letech výrazně klesá, avšak jejich podíl na celkové částce vyplacené tímto způsobem napříč středními školami zůstává na stejné úrovni. Pokles výdajů hrazených krajskými normativy, ať již celkový, nebo jen v oblasti obecného vzdělávání, je zcela logickým vyústěním špatné demografické situace, neustálého poklesu žáků, škol a školských zařízení.

V tabulce č. 8 však můžeme vidět vývoj provozních a účelových výdajů gymnázií a všech škol na území MSK zřízených právě krajem. Paradoxně tyto výdaje, hrazené z prostředků zřizovatele, mají v posledních letech tendenci spíše narůstat, přestože vývoj počtu škol je vystaven naprosto opačné tendenci a dochází tedy spíše k jejich poklesu. Znamená to, že kraj musí na provoz svých škol a školských zařízení přispívat ze svého rozpočtu stále většími částkami, není tedy divu, že se této skutečnosti snaží zabránit např. dříve zmiňovaným slučováním. Na mysli máme především výdaje provozní, neboť u výdajů účelových se vzhledem k jejich charakteru nedá předpokládat žádný dlouhodobě ustálený vývoj a jsou charakteristické častými výkyvy.

Tabulka 8: Výdaje hrazené z prostředků zřizovatele školám a školským zařízením zřízeným krajem v tis. Kč

	2009		2010		2011		2012	
	Provozní	Účelové	Provozní	Účelové	Provozní	Účelové	Provozní	Účelové
Gymnázia	95 743	2 393	102 353	1 814	101 114	1 612	107 161	4 097
Celý MSK	699 996	24 034	719 801	19 513	707 321	21 088	718 177	29 991

Zdroj: Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2011/2012

Dalším ukazatelem jsou průměrné náklady na jednoho žáka celkem, určeny podle počtu žáků denního studia, uvedených ve statistických zahajovacích výkazech na školní rok 2011/2012, jež byly vynakládány v rámci činností gymnázií MSK. Tyto činily celkově 51,83 tis. Kč, z toho 41,15 tis. Kč bylo poskytnuto z rozpočtu MŠMT, 8,05 tis. Kč bylo hrazeno přímo z rozpočtu zřizovatele a zbylá částka byla čerpána z ostatních zdrojů. V porovnání s ostatními druhy škol se tyto náklady řadí mezi ty nejnižší. Například jednotkové náklady u konzervatoří dosahovaly celkové částky téměř 205 tis. Kč, u středních odborných škol se jednalo o částku přesahující 58 tis. Kč a u středních odborných učilišť a učilišť se jednalo o částku 70 tis. Kč. Poskytnout tedy vzdělání pro jednoho žáka je na gymnáziích v současnosti nejméně nákladné. Vyplývá to samozřejmě z potřeby daleko větší materiální základy, pomůcek a odbornosti přípravy na odborně zaměřených školách. Naproti tomu převážně teoreticky zaměřena výuka na gymnáziích není tolik finančně náročná a nižší náklady na žáka jsou tedy zcela logickým závěrem. (*Výroční zpráva, 2013*)

Soukromá gymnázia

Soukromým gymnáziím byly dle zákona č. 206/1999 poskytovány dotace, které od roku 2009, kdy činily 45 605 tis. Kč (jednalo se o 8,85% podíl všech dotací poskytnutých soukromým školám na území MSK), postupně každoročně klesaly až na úroveň 36 291 tis. Kč (jednalo se o 6,4% podíl všech dotací poskytnutých soukromým školám na území MSK) roku 2012. Ve vývoji byl tedy zaznamenán jednoznačný pokles dotací soukromým gymnáziím ze strany státu a s tím spojený stále se snižující podíl dotací soukromým gymnáziím na všech dotacích, které byly státem poskytnuty soukromým školám v MSK, neboť tento úhrn každoročně narůstal a to i z důvodu vzniku stále nových soukromých škol různého zaměření. Od roku 2009 došlo k nárůstu počtu soukromých škol na území MSK o 4. Mezi nově vzniklé střední školy se řadí také Gymnázium, základní škola a mateřská škola Hello s. r. o., pro které byl školní rok 2013/2014 prvním školním rokem vůbec. (*Výroční zpráva, 2013*)

5.2 Dílčí gymnázia

V současné chvíli, ve školním roce 2013/14, funguje na území MSK 42 škol provozujících obor všeobecného vzdělávání neboli gymnázia. Podle zřizovatele můžeme v současnosti rozlišit 4 skupiny fungujících škol. Soukromého zřizovatele má v aktuálně 9 těchto gymnázií, 31 škol je zřízeno krajem a poslední dvě mají za svého zřizovatele v prvním případě obec a ve druhém církev. Bližší informace k rozdělení škol a jejich umístění uvádí příloha

PII. Pro potřeby této práce si za účelem bližší analýzy a srovnání efektivity jednotlivých gymnázií, musíme tyto existující a fungující školy rozčlenit podle toho, zda se jedná o samostatná gymnázia, nebo školy sloučené a poskytující vzdělání ve více druzích oborů. Věnovat se budeme v této práci nadále již výhradně právnickým osobám, které provozují pouze samostatná gymnázia a poskytují tak jen všeobecné vzdělání. Pro následující analýzy a komparace aktuálních stavů vynecháme, za účelem lepšího srovnávání, takové právnícké osoby, které provozují souběžně gymnázia a odborné, či jiné školy. Separace škol je nutná především z důvodu obtížné srovnatelnosti některých ukazatelů, které jsou obvykle uváděny za právníckou osobu jako celek a není tak efektivní porovnávat právnícké osoby provozující samostatná gymnázia s právníckými osobami, které provozují gymnázia a například střední odbornou školu zároveň, neboť celkové údaje jsou ovlivněny vyššími náklady na poskytování odborně zaměřených oborů, jak bylo uvedeno již dříve v kapitole 5.1. Financování gymnázií MSK. Setkáváme se zde ale také s rozdílnými nároky pracovní síly, především nepedagogického charakteru. I z těchto důvodů není možné učinit adekvátní srovnání škol samostatných a sloučených, neboť sloučení s sebou může přinést dílčí zvýšení, či snížení některých výdajových položek a ovlivnit tak významným způsobem celkové vykazované hodnoty ať již na výdajové, nebo příjmové stránce školy, ale také v jiných oblastech. Další kritériem, na základě kterého budou zkoumané školy vybrány, je jejich zřizovatel. V této práci se zaměříme pouze na školy zřizované kraji, neboť v jejich financování je oproti školám soukromým značný rozdíl a srovnání by tedy mohlo být značně zavádějící. Vybraným kritériím odpovídá aktuálně 23 gymnázií fungujících na území MSK. Takto vybraná gymnázia jsou označena v příloze PII. číslly od 1 až do 23.

6 HODNOCENÍ ŠKOL

Význam hodnocení škol a vzdělávací soustavy obecně v posledních letech roste a jeho důležitost se stále více projevuje například při tvorbě národních vzdělávacích programů a strategických dokumentů. Stále více se na mezinárodní úrovni rozšiřuje uznání pravidelného hodnocení a posuzování škol, jako prostředku ke zlepšení kvality fungování škola a odpovědnosti ve školském systému. Hodnocení se s postupem času zaměřuje nejen na úroveň vzdělání žáků a úroveň pedagogických pracovníků, ale také na hodnocení samotného vedení školy a celých vzdělávacích systémů. Jednoznačně stoupající potřeba hodnocení školského systému na jednotlivých výše zmíněných úrovních je odrazem stále větší decentralizace a autonomie škol. Významnou podporu k tomuto přístupu zajišťuje také neustále se rozvíjející IT technologie, jež v současnosti umožňují efektivní plošné testování, ale také hodnocení na individuální úrovni. Výsledky většiny takovýchto testování a všeobecného hodnocení ve školství, jsou kritickými aspekty dalšího rozvoje školství a známkou výkonu školského systému. Slouží ale také jako poskytovatelé informací pro rodiče a společnost obecně. Různé země přistupují k systému hodnocení a analýze různými způsoby, ale vždy za stejnými účely, a to zlepšení a zefektivnění vzdělávací činnosti. Tyto výsledky však nemusí působit pouze mimo školu, ale poskytují důležité informace také samotnému vedení školy, které může na jejich základě přijímat různá opatření, nebo naopak dostat pozitivní odezvu ke svým předchozím krokům. Stalo se již tradicí, že školy každoročně zveřejňují mnohé statistické údaje a indikátory ve svých výročních zprávách, neboť mohou takto poskytnout jakýsi ucelený obraz toho, jak jsou z jejich strany naplňovány některé vzdělávací cíle, ale také efektivita fungování samotné školy. Konkrétně měření výsledků studentů se stává stále více pozorovaným a analyzovaným prvkem, a to na takové úrovni, že bylo v mnoha zemích, především OECD, zavedeno národní standardizované hodnocení studentů, za účelem porovnání těchto výsledků i na mezistátní úrovni. V mnoha zemích jsou výsledky dílčích hodnocení používány v rámci pobídkové činnosti, kdy jednotlivé školy, nebo konkrétní pracovníci mohou být za dobré výsledky odměněni, nebo naopak můžou hrozit sankce za zhoršení jejich úrovně. V prostředí českého školství existují dvě základní formy hodnocení škol. Obě tyto formy byly již dříve v práci zmíněny, ale pro potřebu shrnutí získaných poznatků je definujeme ještě jednou. Prvním procesem hodnocení je interní sebehodnocení jednotlivých škol. Druhým procesem hodnocení máme na mysli tzv. externí neboli vnější hodnocení, jež je realizováno Českou školní inspekcí formou povinných inspekcí v intervalech minimálně jednou za 3 roky. Pokud jsou k tomu

patříčné důvody, mohou být inspekce realizovány samozřejmě častěji. Na rozdíl od externího hodnocení, které má daný postup a jednotný pořádek, sebehodnocení se může na každé škole v podstatě lišit.

V případě hodnocení školy Českou školní inspekcí, se jedná o stanovený proces stávající z mnoha kroků, jakými jsou např. přípravná fáze, návštěva školy inspektory, pozorování výuky a zveřejnění zprávy. Inspektoři se často zaměřují, mimo hodnocení samotného průběhu výuky na kvalitu prostředí školy, dodržování zákonných předpisů a naplňování požadavků programových dokumentů. U sebehodnocení škol, ačkoli je tato povinnost zakotvena v zákoně, neudává tento zákon žádný předepsaný postup, jen několik pokynů, na základě kterých musí školy postupovat a toto hodnocení a sebereflexi zveřejňovat formou výročních zpráv za každý školní rok. Podrobnější kontrole, na základě této zprávy, bývají nadřízenými orgány podrobeny především výsledky hospodaření školy a dodržování všech finančních předpisů. U sebehodnocení se jedná ve své podstatě o jakousi recenzi školy, zpracovanou jejím vedením na základě výstupů, které mohou poskytnout nejen učitelé, žáci, ale i rodiče a samotné vedení školy. Podstatným krokem v hodnocení výsledků jednotlivých škol je samozřejmě jejich srovnání s jinými školami na stejné úrovni, ať již v daném regionu, nebo na území celého státu. Samotné výsledky nemusí mít vždy zcela jasnou vypovídající hodnotu, a tak teprve porovnáním stejných ukazatelů škol podobného zaměření, nebo kapacit, můžeme srovnávat výkonnostní efektivitu dané školy. Toto srovnání často slouží k vnitřním potřebám, za účelem snahy zvýšit výsledky a hospodárnost školy na základě podnětů ze škol dosahujících lepších výsledků, ale také slouží významnou měrou široké veřejnosti, které jsou takto předkládány podstatné informace potřebné k dalšímu rozhodování o výběru školy nových studentů a žáků. Tento proces zveřejňování výsledků o kvalitě školy veřejnosti, je důsledkem snahy dosahovat nejlepších výsledků, vysoké kvality výuky a efektivního hospodaření školy a získat tak náklonost veřejnosti a stabilní přísun nových žáků, což jsou skutečnosti odvíjející se od stále větší autonomie škol a přímé odpovědnosti za jejich fungování. (OECD, 2013; Santiage, 2012)

Na základě výše uvedených informací, můžeme tedy stanovit dva základní důvody potřeby pravidelné kontroly, hodnocení a srovnání výsledků školy. V první řadě jsou tyto činnosti důležitým zdrojem informací a hnací silou rozvoje školy, která takto může snadno definovat např. své silné a slabé stránky, od kterých posléze odvíjí jednotlivá opatření a chod samotné školy. Za druhé se jedná o důležitý aspekt dozoru nad fungováním škol. Takto získané informace jsou snadným nástrojem nadřízených a centrálních orgánů školské sou-

stavy, které díky nim mohou kontrolovat řádné plnění pověřených úkolů a dosahování žádoucích výsledků, za které jsou na základě rozvíjející se autonomie jednotlivé školy přímo zodpovědné. (OECD, 2013; Santiago, 2012)

6.1 Ekonomické hledisko

V dnešní době neustálých vládních škrťů a nedostatku veřejných prostředků je i pro fungování školských zařízení důležité dosahovat adekvátních výsledků efektivně a hospodárně. V této kapitole si nastíníme situaci námi vybraných 23 sledovaných gymnázií (viz příloha PII) spíše ze strany ekonomického hlediska. Některé z vybraných ukazatelů jednotlivých škol obsahuje tabulka v příloze PIII.

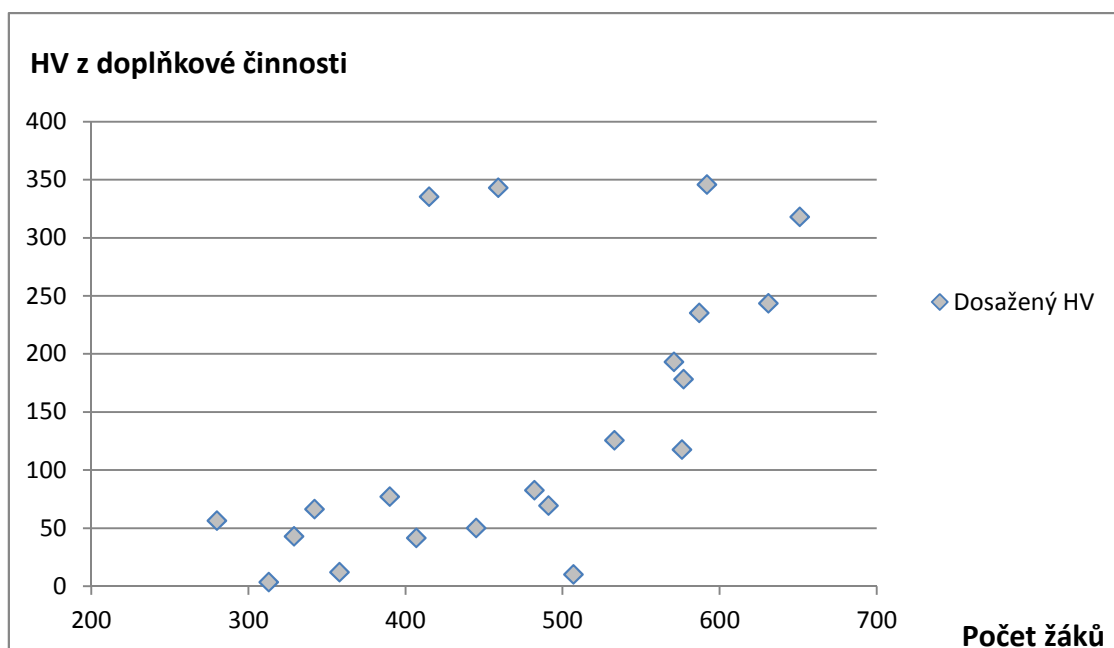
Doplňková činnost

Vzhledem k tomu, že tyto školy nejsou schopny ve větší míře přímo ovlivnit množství finančních prostředků, kterými mohou disponovat, neboť jsou tyto získávány formou dotací a transferů od zřizovatele nebo MŠMT, mají ve výběru svých činností mnohdy tzv. svázané ruce. Existují však mnohé způsoby, jak si školy mohou ke své činnosti obstarat doplňující finanční prostředky. Jednou z těchto cest je tzv. doplňková činnost. V zákoně č. 250/2000Sb., o rozpočtových pravidlech územních samosprávných celků ve znění pozdějších předpisů, je tato možnost příspěvkových organizací zakotvena. V tomto případě se mluví o takové činnosti, která je vykonávaná mimo účel jejího zřízení a jak již bylo řečeno, hlavním důvodem její realizace je získání dalších finančních prostředků, které může škola posléze využít na vlastní aktivity, dorovnání ztráty z hlavní činnosti, nebo vytvoření kladného hospodářského výsledku na úrovni celé organizace, který se obvykle po schválení zřizovatelem rozděluje do speciálních fondů.

Jak můžeme vidět z tabulky v příloze PIII, zisk plynoucí z doplňkové činnosti se často liší a jeho výše se pohybuje od nuly, až k částce 350 tis. Kč za rok a to i přesto, že hovoříme o školách stejného typu a zaměření. Každá škola však může těchto výnosů dosahovat různými způsoby, jak vyplývá z výročních zpráv jednotlivých gymnázií, může se jednat o pronájem vnitřních i venkovních prostor, prodej obědů z jídelny cizím strávníkům, pořádání jazykových a jiných kurzů apod. Ve chvíli, kdy škola dokáže využít své možnosti a prostory i mimo účely hlavní činnosti a vytvářet takto dodatečný zisk, poukazuje tímto také na svou schopnost a snahu efektivního fungování. Když se však podíváme na graf níže, můžeme vidět důkaz zcela logického jevu, který ovlivňuje výši HV a možnosti jeho

dosahování u jednotlivých gymnázií. Každý bod grafu zobrazuje výši dosaženého hospodářského výsledku (Osa Y), podle počtu žáků, kteří navštěvují danou školu (Osa X). Tento graf nám tedy naznačuje zcela logickou spojitost mezi dosaženým HV a velikostí školy.

Je logické, že školy s větší kapacitou žáků disponují obvykle větší materiální základnou, především ve formě prostor využitelných např. k pronájmu atd., což napomáhá dosažení daleko většího kladného HV z doplňkové činnosti než u škol, které nemají k dispozici ani tělocvičnu apod. Z grafu tedy můžeme vidět, že školy s kapacitou nad 500 žáků, jsou obvykle schopny generovat větší zisk z doplňkové činnosti, než školy menší. Ale i zde můžeme najít výjimky, ať již kladného, nebo záporného charakteru. Velice pozitivně lze hodnotit Slezské gymnázium č. 13 a Masarykovo gymnázium č. 22, které vykazují nadmíru kladné HV z doplňkové činnosti i přesto, že se řadí k průměrně velkým školám a mnohonásobně převyšují HV ostatních srovnatelných škol. Obě tyto školy profitují především z pravidelného pronájmu prostor určených k sportovním aktivitám a daří se jim úspěšně si zachovávat poptávku po těchto službách. Zajímavostí je například pronájem půdních a střešních prostor Masarykova gymnázia pro přenosové systémy, ale také pravidelné pořádání vzdělávacích kurzů Slezského gymnázia. Tato dvě gymnázia projevila kreativní přístup k vykonávání doplňkové činnosti a využila neobvyklých možností, které jim poskytují značné finanční prostředky i situaci, kdy nedisponují rozsáhlým materiálním zázemím. (Masarykovo, 2013; Slezské, 2013)

Obrázek 2: HV z doplňkové činnosti vybraných gymnázií

Zdroj: Výroční zprávy jednotlivých gymnázií

Často však záleží také na škole samotné, zda dokáže provozovat doplňkovou činnosti efektivně a s nízkými náklady, aby tak dosáhla většího HV. Krásným příkladem je pro tento případ srovnání ukazatelů vykázaných ve výročních zprávách gymnázia Olgy Havlové (č. 18) v Ostravě a gymnázia Mendelova v Opavě (č. 14). Obě gymnázia jsou svojí kapacitou srovnatelně veliká, ačkoli gymnázium č. 18 navštěvovalo v předchozím školním roce pouze 592 žáků (664 kapacita), což je asi o 40 méně, než u Mendelova gymnázia č.14, přesto generovalo gymnázium O. Havlové o 100tis. Kč větší zisk z doplňkové činnosti navzdory tomu, že celkové výnosy tohoto gymnázia z doplňkové činnosti byly téměř o 300 tis. nižší než výnosy z doplňkové činnosti Mendelova gymnázia. Zde tedy vidíme, že pokud 80% výnosů z doplňkové činnosti spolýkají náklady, může se k vyššímu zisku dostat i gymnázium, které by nemělo srovnatelné materiální zázemí, ale hospodařilo by efektivně s nižšími výnosy, ale zároveň nízkými náklady.

Počet pracovníků

Čím větší zázemí škola má, čím více služeb v doplňkové činnosti poskytuje a čím více žáků ji navštěvuje, tím je zcela logicky také větší potřeba pracovníků, kteří se starají nejen o vedení výuky, ale také o provoz organizace jako takové. Mezi dva ukazatele v tabulce přílohy PIII, patří také poměr mezi počtem žáků a pracovníků. Jeden ze sloupců udává, kolik žáků dané školy, připadá na jednoho pedagoga. Druhý sloupec mluví o nepedagogických pracovnících, kterými máme na mysli pracovníky školní kuchyně, nepedagogické administrativní pracovníky ve vedení školy, ale také uklízečky a údržbáře, tedy všechny pracovníky nezbytně nutné k plynulému provozu školy mimo těch, kteří zabezpečují výuku. Pro potřeby této práce, budeme o těchto pracovnících hovořit jako o technickohospodářských pracovnících (dále jen TH pracovník, nebo THP). Nutné je však zmínit, že některé funkce mimo výuku mnohdy zabezpečují zároveň pedagogičtí pracovníci.

U všech 23 sledovaných gymnázií se počet žáků, připadajících na jednoho pedagogického pracovníka, pohybuje v rozmezí 9 až 13. Všechny tyto školy v tomto směru splňují zákonné požadavky a žádná ze škol nevykazuje žádné významné vybočení ze standardů, je tedy možné říci, že v tomto ohledu se všechny sledované školy drží v rámci této analýzy na přijatelném průměru, bez žádné zásadní odchylky.

Pokud se však zaměříme na zbylé zaměstnance, kteří se starají o chod školy, zjistíme, že zde je poměr žáků a těchto THP poměrně nevyrovnaný a můžeme zde najít značné rozdíly. Na jednoho nepedagogického pracovníka připadá rozmezí od 18,5 do 65,5 žáků. Porovná-

me-li počet žáků s počtem TH pracovníků jednotlivých škol, zjistíme, že s rostoucím počtem žáků, roste také počet těchto pracovníků. I zde však najedeme mnohé výjimky, které jsou v tomto ohledu spíše negativní. Největším počtem nepedagogických pracovníků disponuje škola č. 21, neboli Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových, které však rozhodně nepatří mezi školy s největším počtem žáků, neboť u tohoto ukazatele se řadí do naprostého středu. Navíc ani netvoří zisk z doplňkové činnosti a HV vykázali ve výroční zprávě jako nulový i přesto, že zajišťuje stravování dalším subjektům (např. gymnázium č. 20). O jaké pracovníky přesně se jedná, se však nepodařilo dohledat. Druhým nejhorší v této oblasti je č. 1, Gymnázium Mikuláše Koperníka, které má k dispozici o 7 pracovníků méně, ale srovnatelný poměr žáků na jednoho nepedagogického pracovníka jako předešlé gymnázium. V prospěch tohoto gymnázia však hrají dvě zásadní skutečnosti. V první řadě 4 z aktivních 19 TH pracovníků bylo placeno úřadem práce v rámci veřejně prospěšných prací a navíc vykazuje značné výnosy z doplňkové činnosti, které ve velké míře využívá k uhrazení ztráty z hlavní činnosti. Přesnou výši zisku dosažené pouze na úrovni doplňkové činnosti se nepodařilo dohledat. Velký počet nepedagogických zaměstnanců vykazuje také gymnázium č. 4 v Českém Těšíně. Počet pracovníků je zde 13, tedy srovnatelný počet i s mnohými dalšími školami, např. č. 15, 16 a 6. Ovšem na rozdíl od gymnázia v Českém Těšíně tyto školy navštěvuje pravidelně v průměru o 150 žáků více. Pozitivní je zde alespoň skutečnost rostoucích výnosů z doplňkové činnosti a tvoření kladného HV. Tento je však stále ve srovnání s výše zmíněnými gymnázii se stejným počtem THP skoro o polovinu nižší a z doplňkové činnosti jídelny, škola realizovala zisk pouze cca. 2 200Kč. Bylo by zde v tomto ohledu žádoucí situaci zlepšit, ať již např. snahou zvýšit poptávku po službách jídelny cizími strávníky a případným mírným zvýšením cen tohoto stravného, nebo snahou o zlepšení výsledků a pověsti školy, za účelem dosažení většího počtu žáků zde studujících. Velký počet TH pracovníků, dohromady 8, má také škola č. 10, Gymnázium Josefa Kainara s pouhými 280 žáky. Počet TH pracovníků je zde srovnatelný s počtem těchto pracovníků na jiných gymnáziích, která disponují vyšším celkovým počtem žáků a to v rozmezí od 50 až do téměř 200 žáků více. Navíc, oproti těmto školám, nedisponuje Gymnázium J. Kainara školní jídelnou, pouze výdejnou jídlu a nemůže tak z této činnosti generovat ani doplňkové výnosy, neboť jídelnu při tomto gymnáziu provozuje soukromá osoba a přesto je k jeho provozu nutný počet zaměstnanců stejný, jako u gymnázií se značně vyšším počtem žáků a mnohdy vlastní jídelnou.

Pozitivním příkladem v ohledu THP jsou gymnázia č. 19 a č. 22. Obě tato gymnázia, v přepočtu na žáky, vykazují nejmenší počet nepedagogických pracovníků, který je menší, než u velké části škol se stejným, nebo dokonce menším počtem žáků a to Wichterlovo gymnázium provozuje také vlastní jídelnu. Obě tyto školy navíc vykazují také značný zisk z doplňkové činnosti, který se řadí mezi nejvyšší ze sledovaných gymnázií.

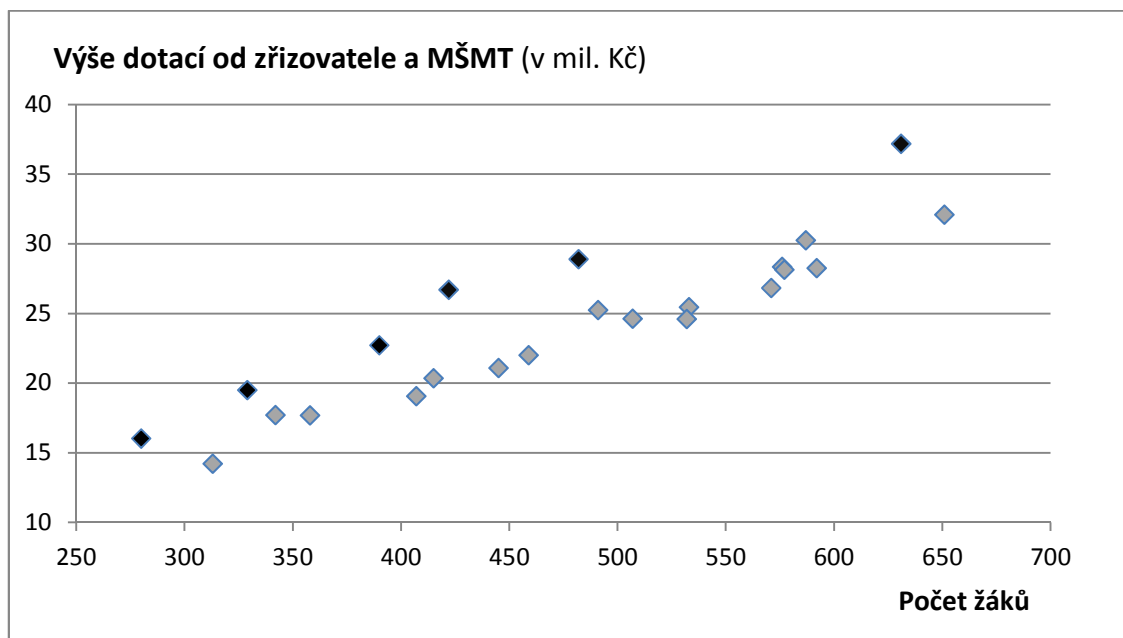
Paradoxní je zde tedy situace, že školy s největším a nejmenším počtem žáků na jednoho TH pracovníka, mnohdy navštěvuje stejný počet žáků a jsou tedy srovnatelně velké. Zároveň dvě školy s nejmenším počtem THP v přepočtu na žáka, vykazují největší kladný HV z doplňkové činnosti. Z těchto poznatků tedy vyplývá, že i velké školy mohou fungovat s nižším počtem THP, než tomu tak v některých případech ve skutečnosti je a vzniká nám tu velký nepoměr, kdy škola s 280 žáky potřebuje k provozu stejný počet THP pracovníků jako škola s 460 žáky a školy tak mohou mnohdy vynakládat neefektivně větší částky na mzdy THP pracovníků, kteří by za jistých okolností ani nemuseli být k provozu školy potřeba, nebo by jejich práci zastal některý z již stávajících pracovníků, ať již pedagogických, nebo nepedagogických.

Dotace na fungování školy

Jak bylo již dříve řečeno, výnosy a finance potřebné k provozu a péči o majetek získává škola z mnoha různých zdrojů. Největším z nich jsou však dotace na provoz od zřizovatele a dotace na přímé náklady vzdělání od MŠMT. Především těmto příjmům a nákladům se budeme v této kapitole věnovat. Zhodnocení efektivity investičních nákladů a schopnosti jednotlivých škol využívat například dotačních programů apod., by svým rozsahem stačily k samostatné práci, proto se této problematice v tuto chvíli vyhneme.

Je zcela logickým závěrem, jak potvrzuje také Obrázek 3, že s rostoucím počtem žáků, získávají školy v absolutních hodnotách prostřednictvím dotací také větší množství finančních prostředků na jejich provoz. Je to samozřejmě způsobeno potřebou většího množství pedagogů, ale také prostor a energií k poskytování kvalitní výuky. Z níže uvedeného grafu však můžeme vidět, že tento poměr není zcela přímý a některé školy, z jinak poměrně rovnoměrně stoupajícího grafu vystupují. Jedná se celkem o 6 gymnázií, která mají společný ukazatel. Jedná se o výši těchto dotací od zřizovatele a MŠMT, přepočtenou na žáka. Těchto 6 gymnázií vyazuje jednoznačně nejvyšší potřebu dotací na žáka oproti ostatním školám. Tyto dotace se pohybují na úrovni cca. 57 000Kč a výše, na rozdíl od ostatních sledovaných gymnázií, které se pohybují v částkách 45 až 52 tisíc Kč na žáka. Zmíněné školy

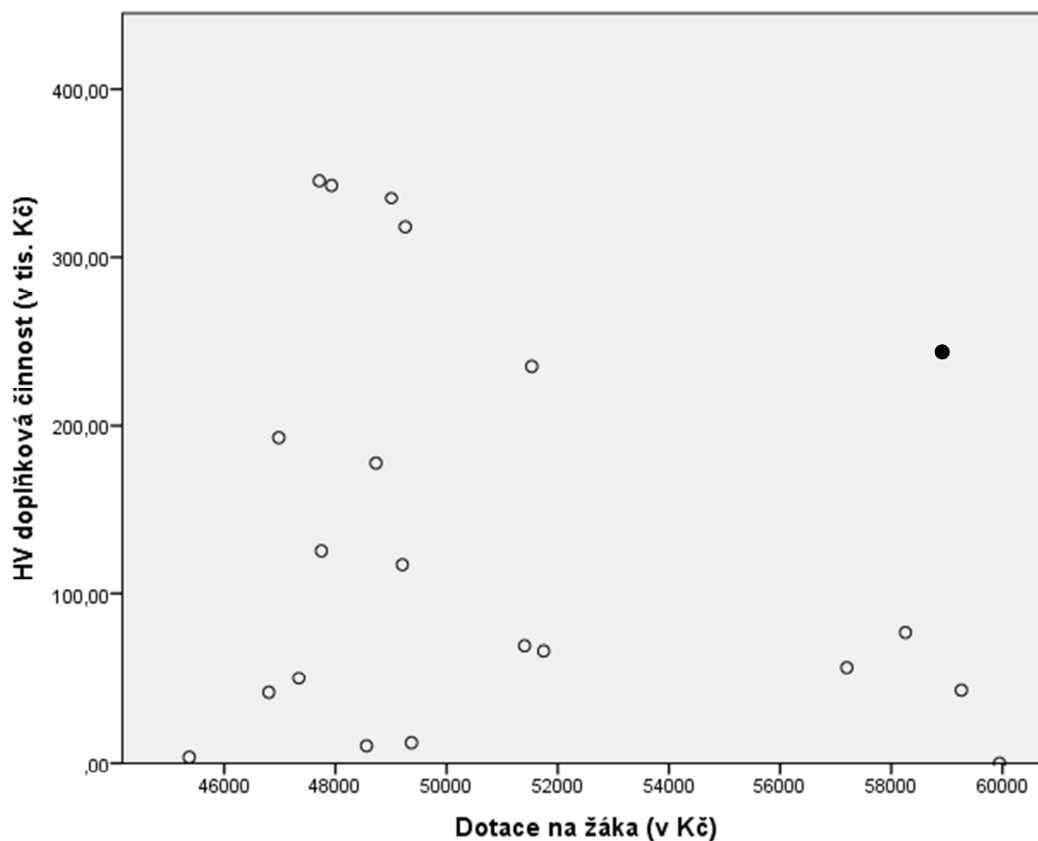
jsou v grafu znázorněny černou značkou. Jedná se o gymnázia č. 1, 4, 5, 10, 14, 21 (viz příloha PII). Čtyři z těchto gymnázií (č. 1, 4, 14, 21) jsou zároveň školy s největším počtem THP na žáka. Dle výročních zpráv každá ze sledovaných škol zmiňované dotace vyčerpala v plné výši dle jejich plánovaného účelu využití.

Obrázek 3: Výše dotací od zřizovatele a MŠMT

Zdroj: Výroční zprávy jednotlivých gymnázií

Obrázek 4 ilustruje situaci pozorovaných gymnázií na úrovni poměru dosaženého zisku z doplňkové činnosti škol v závislosti na obdržných dotacích přepočtených na jednoho žáka navštěvujícího v daném roce danou školu. Až na jedinou výjimku, představující gymnázium č. 14, Mendelovo gymnázium v Opavě (znázorněno černým bodem), vidíme, že nejvyšších HV z doplňkové činnosti dosahují ta gymnázia, která dostávají v přepočtu na žáka nejmenší dotace a jsou tedy tímto hnána k dosažení zisků z doplňkové činnosti, aby mohli pokrývat další své aktivity, případně aktivně tvořit fondy, jejichž využití je pro budoucí chod školy žádoucí.

Obrázek 4: HV z doplňkové činnosti v závislosti dotací na žáka

Zdroj: Výroční zprávy jednotlivých gymnázií

Jak bylo již dříve v části této kapitoly „**Doplňková činnost**“ řečeno, ze zkoumaného výběru dosahují větších zisků z doplňkové činnosti právě větší školy. Podle obrázku 4 dosahují těchto zisků školy s nejnižšími dotacemi v přepočtu na žáka. Jak dokazuje také tabulka níže, je opravdu skutečností, že čím větší je škola, tím získává v průměru (přepočteno na žáky navštěvující danou školu) méně. Tabulka 9 udává průměrnou výši dotací od zřizovatele a MŠMT, přepočtenou na jednoho žáka podle velikosti školy, co do aktuálního počtu žáků se týče. Můžeme tedy vidět, že nejmenší školy, s počtem žáků do 350, získávají v přepočtu průměrně asi o 3 000 Kč na osobu více než školy, které navštěvuje téměř dvojnásobný počet žáků.

Tabulka 9: Dotace na žáka v závislosti na velikosti školy

Počet žáků na škole	250 – 350	350 – 450	450 – 550	550 – 650
Průměrná dotace na žáka	53 395 Kč	52 340 Kč	50 302 Kč	50 334 Kč

Na závěr zhodnotíme ještě vývoj spotřeby energie v posledních letech u sledovaných škol. Vývoj nákladů na spotřebu energie nutných k provozu školy, se podařilo zajistit pouze u 18 z 23 sledovaných škol (tyto informace chybí u gymnázií č. 7, 8, 11, 12 a 19). Podle výročních zpráv zaznamenalo 10 ze zbývajících 18 škol nárůst ve spotřebě energií, jakými jsou elektřina, teplo, voda atd. Tento meziroční nárůst se pohyboval v rozmezí 1,3% až 20,8% spotřeby předchozího roku. Nejvyšší nárůst zaznamenalo Mendelovo gymnázium v Opavě (14,6%), kdy meziročně náklady na spotřebu energií stouply skoro o 408 tis. Kč. Další významný nárůst zaznamenaly Jazykové gymnázium Pavla Tigrida a Matiční gymnázium, u kterých byl nárůst procentuálně sice vyšší než u Mendelova gymnázia, ale v absolutních hodnotách se jednalo o nárůst o 168 tis. Kč (16,8%) u prvního a o 261 tis. Kč (20,8 Kč) u druhého z nich. Výrazně větší absolutní spotřebu energie u Mendelova gymnázia, oproti ostatním školám, lze spojovat s jeho velikostí a počtem žáků. Výrazně vyšší náklady na spotřebu energií než ostatní školy, které se pohybují v částkách do 1,8 mil. Kč ročně, mají kromě Mendelova gymnázia také Gymnázium M. Koperníka č. 1 a Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových č. 21. Poslední ze jmenovaných, gymnázium č. 21, vykázalo náklady na spotřebu energií ve výši asi 3,2 mil. Kč, nadprůměrná výše těchto nákladů je do jisté míry způsobena také skutečností, že se jedná o sportovní gymnázium, které hostí velké množství sportovních událostí a pořádá sportovní tréninky a cvičení, čímž zvyšuje svou spotřebu energií především na provoz tělocvičny a haly, avšak pozitivní zůstává, že má tendenci tuto spotřebu snižovat (poslední rok, úspora 3,7% na energiích). Naopak gymnázium č. 1, se svými náklady na spotřebu energií, ve výši 2,6 mil. Kč za rok, se řadí na 3. místo ve spotřebě ze škol s dostupnými informacemi a to i přesto, že po srovnání s ostatními školami, se srovnatelným počtem žáků, nedisponuje žádnými zásadně většími prostory a z výroční zprávy a dostupných informací nevyplývá žádný důvod k výraznější spotřebě energie oproti ostatním školám, až na jednu zásadní skutečnost a tím je zateplení školní budovy. Meziročně došlo na této škole k úspoře energie o 12,2% a vzhledem k chystanému investičnímu projektu na zateplení školní budovy se dá do budoucna předpokládat zásadní úspora energií v tomto směru, což je pozitivní přístup ke snaze dosáhnou efektivnějšího hospodaření této školy a zároveň se může jednat o jeden z důvodů vysokých nákladů na spotřebu energií v porovnání s ostatními gymnázii, z nichž značná část modernizací v tomto směru již podstoupila.

Závěrečné hodnocení

Pokud zhodnotíme všechny výše zmíněné aspekty a srovnáme jednotlivé statistické údaje vybraných škol, můžeme většinu těchto organizací zasadit do přijatelného průměru. Z hle-

diska vybraných ukazatelů funguje většina škol na úrovni podobné efektivity a hospodářských výsledků. Některé, v porovnání s ostatními, vynikají v oblasti jedné, avšak zaostávají v oblasti druhé. Zaměříme-li se v tuto chvíli na největší odchylky v těchto ukazatelích, můžeme vybrat zástupce škol, které vykazují, v porovnání s ostatními, hodnoty fungování efektivnějšího, ale také podprůměrného.

Na základě analýzy výsledků pozorovaných ukazatelů, můžeme jako pozitivní příklady fungující na nadprůměrné úrovni efektivity vyhodnotit gymnázium č. 22, jako zcela nejlepší a gymnázia č. 18 a 15, jako nadprůměrná. Naopak gymnázia č. 21, 5 a 1 se v současné chvíli jeví jako ta nejhorší a podprůměrná. Výběr gymnázia č. 1 je však ovlivněn také skutečností, že nám není znám přesný HV z doplňkové činnosti.

K výběru těchto škol jsme došli na základě prostého porovnání jednotlivých výsledků, podpořeného analýzou na základě přidělených bodů s konkrétní vahou kritérií. Školy byly seřazeny dle výsledků od nejlepších po nejhorší pro každý sledovaný ukazatel, neboli kritérium a na základě tohoto pořadí byly jednotlivé školy ohodnoceny body v rozmezí od 1 do 23. Těmto kritériím byla posléze na základě bodovací metody přidělena váha a celkové body byly sečteny. Váha jednotlivým kritériím byla přidělena následovně:

- Poměr THP na žáka → váha 2
- Poměr dotace na žáka → váha 4
- HV z doplňkové činnosti → váha 5

Tento proces analýzy byl opakován ještě jednou s normovanými vahami kritérií (0,25; 0,35; 0,4) se stejným výsledkem jaký je popsán výše u předchozího způsobu výběru nejméně a nejvíce efektivních škol. Pořadí nejhorších 3 a nejlepších 2 gymnázií zůstalo stejné i v třetím případě testování, bez použití přidělení vah jednotlivým kritériím.

6.2 Výsledky vzdělávání

Celková efektivnost provozu školy je významným způsobem závislá také na úspěších žáků ve srovnávacích testech, případně různých vědomostních soutěžích, ale především na úspěších žáků ve vzdělávání obecně. I škola, která je z ekonomického hlediska naprosto efektivní, dokáže k hlavní činnosti vytvářet zisk také z činnosti doplňkové a funguje za vynaložení jen nízkých nákladů, nemůže být prohlášena za efektivní, pokud její žáci nedosahují adekvátních výsledků. Škola musí v prvé řadě poskytovat kvalitní a relevantní vzdělání, neboť bez dosažení těchto cílů, je její provoz zcela zbytečný a bezvýznamný. Tato skutečnost platí o to více u gymnázií, jejichž hlavním úkolem by měla být příprava žáků k dalšímu studiu na úrovni terciálního vzdělávání, podmíněného úspěšným složením závěrečné

maturitní zkoušky. Pokud by škola dlouhodobě vychovávala žáky, kteří by ve větší míře nesměřovali ke studiu na vysoké školy např. z důvodu neschopnosti úspěšně složit přijímací zkoušky, nebo nedokázali úspěšně absolvovat ani závěrečnou maturitní zkoušku, neplnila by tato škola ani zdaleka účel, za kterým byla ve svém prvotním důsledku vůbec založena. Základní údaje týkající se výsledků vzdělávání žáků pozorovaného okruhu gymnázií, o kterých budeme v následující části této kapitoly hovořit, se nalézají v tabulce přílohy P IV. Tato tabulka obsahuje souhrn informací získaných na základně studia výročních zpráv jednotlivých gymnázií, především v oblasti výše zmíněných kritérií plnění hlavní činnosti školy, a to úspěšnost absolventů u maturitních zkoušek a pokračování studentů v navazujícím studiu. Samozřejmě je nutné počítat také s celkovým hodnocením školy a obrazem, jež vytváří. Proto je součástí tabulky také souhrnný přehled studijních výsledků všech žáků 2. pololetí loňského roku u jednotlivých gymnázií.

Prospěch studentů

V prvním kroku následného srovnání vybraných 23 gymnázií se budeme zabírat oblastí celkového prospěchu žáků jednotlivých škol. Z tohoto okruhu se v této práci zaměříme především na procento žáků, kteří na konci 2. pololetí školního roku 2012/2013 prospěli s vyznamenáním, jedná se tak tedy o reprezentativní vzorek studentů. Následně budeme hodnotit počet žáků, kteří na konci sledovaného školního roku neprospěli. V tomto směru se jedná spíše o doprovodné ukazatele hodnocení gymnázií, neboť klasifikace žáků je z velké míry ovlivněna subjektivním přístupem jednotlivých kantorů a pracovníků školy, na rozdíl od případu státních maturit, nebo přijímacího řízení na vysoké, či vyšší odborné školy, které mají v obecném smyslu stejné podmínky pro všechny adepty. Především z těchto důvodů, bude při závěrečném hodnocení škol, z pohledu výsledků vzdělávání studentů, těmto kritériím přiřazena nejnižší váha.

Počet žáků, kteří ukončili v 2. pololetí školního roku 2012/2013 studium se statutem „prospěl s vyznamenáním“, ani u jedné ze sledovaných škol nepřesáhlo 50%. Pouze Matiční gymnázium č. 15 v tomto směru dosáhlo výše 47,8% žáků z celkového počtu 588, jež prospělo s vyznamenáním. Vzhledem k vysokému celkovému počtu žáků, studujících v danou chvíli na této škole, se jedná o úctyhodný počet 281 žáků. Naopak zcela nejnižším počtem žáků, kteří prospěli v posledním školním roce s vyznamenáním, disponuje gymnázium č. 21, neboli Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových. Jednalo se zde pouze o necelých 12% z celkového počtu žáků. U zbylých gymnázií se rozmezí žáků, jež prospěli s vy-

znamenáním, pohybovalo od 23, do 43%. Můžeme tedy vidět, že rozdíly mezi jednotlivými školami jsou poměrně výrazné.

Zaměříme-li se dále na počet žáků, kteří v daném roce neprospěli, zjistíme, že u většiny sledovaných škol, nenabývá tento ukazatel významných hodnot. Polovina z vybraných škol nedosahuje ani 1% žáků, kteří v ročníku neprospěli. Dalších 8 škol zaznamenalo těchto žáků do 3% z celkového počtu. Pouze v případě gymnázií č. 13 a č. 22, prospěli naprosto všichni studující žáci. Naopak 2 gymnázia zaznamenala ve srovnání s ostatními významně nadprůměrnou výši studentů, kteří na konci roku neprospěli. Jedná se o Všeobecné a sportovní gymnázium č. 3, jež dosáhlo výše ukazatele 4,7% a opět již dříve zmíněné Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových č. 21, jež dosáhlo výše ukazatele 6,6%. Toto gymnázium vykazuje v obou ohledech, jak již počet žáků s vyznamenáním, nebo počet žáků, kteří v daném školním roce neprospěli, zcela nejhorší výsledky, které se v obou případech významně vzdalují od všech ostatních gymnázií. Podstatný vliv na tyto špatné výsledky v celkovém hodnocení žáků má právě zaměření tohoto gymnázia na sportovní aktivity, spojené s jejich častou absencí a především vysokou zátěží jednotlivých sportovců a s tím spojenou nedostatečnou přípravou na vyučování.

Výsledky maturitních zkoušek

Maturitní zkouška je jedno z nejrozšířenějších zakončení středoškolského vzdělání v České republice a v posledních letech se stává stále žádanějším, až téměř základním požadavkem pro přijetí do zaměstnání ve významném počtu těchto případů. Vzhledem k tomu, že úspěšné složení maturitní zkoušky je také základní podmínkou pro přijetí ke studiu na terciální úrovni vzdělávání, můžeme tedy říci, že její úspěšné složení, je prioritním cílem nejen pro studenty těchto gymnázií, ale také významným ukazatelem úspěšnosti a kvality dané školy, neboť jak bylo již dříve řečeno, hlavním úkolem těchto škol je příprava studentů k dalšímu vzdělávání. V oblasti maturitních zkoušek, se podobně jako u celkového prospěchu všech žáků, zaměříme na 2 ukazatele. Prvním, méně významným, je procentuální vyjádření počtu žáků, kteří absolvovali v loňském školním roce maturitní zkoušku a prospěli s vyznamenáním. Tento ukazatel nám může přiblížit kvalitu vzdělávání, poskytovaného danou školou a schopnost školy vychovávat všeobecně vzdělané a nadané žáky. Druhým, pro tuto práci významnějším ukazatelem, je procentuální vyjádření počtu žáků, kteří v prvním řádném termínu maturitních zkoušek neprospěli. Tento ukazatel poukazuje na schopnost školy dosahovat svých cílů a schopnosti zamezit výskytu negativních externalit, kterými jsou žáci, jež za dobu studia nebyli schopni dosáhnout takového vzdělání, aby tuto

zkoušku úspěšně zvládli. Dá se tedy říci, že čím větší je poměr žáků, jež u státních maturit prospěli s vyznamenáním, oproti žákům, kteří u těchto maturit neprospěli, tím efektivněji, kvalitněji a především úspěšněji přistupuje škola k poskytování vzdělávání.

Rozmezí žáků, kteří na jednotlivých gymnáziích prospěli u maturitní zkoušky s vyznamenáním, je opět velice rozsáhlé. Od nejnižšího počtu, 19,2% z přihlášených žáků u gymnázia č. 12, neboli gymnázia v Krnově, jež navíc díky malému počtu žáků, kteří v daném roce maturovali, dosáhla v tomto ukazateli na nejnižší hodnoty jak v procentuálním vyjádření, tak také v absolutních hodnotách. Naopak nejlepší výsledky, nad 50% žáků s vyznamenáním, vykazala až 4 gymnázia. Jednalo se o gymnázia č. 6, 7, 16 a 18. Opět zde jednou můžeme vidět, že pokud seřadíme všechny školy podle procent žáků, kteří odmaturovali s vyznamenáním, mezi po sobě jdoucími školami obvykle nebývá významnější rozdíl, avšak rozdíl výsledků, mezi nejlepšími a nejhoršími školami v této oblasti, je propastný.

Pokud však budeme hovořit o počtech žáků, kteří u maturitní zkoušky neuspěli, zjistíme, že v tomto směru nejsou již rozdíly tak zásadní a průměrná odchylka se vejde do 2,5 procentních bodů. Většina škol se drží u tohoto ukazatele na průměrných hodnotách a významnější vybočení z průměru zde zaznamenává pouze 5 škol. U třech škol spočívá toto vybočení z průměru v pozitivním výsledku, kdy při prvním řádném termínu uspěli u maturity zcela všichni přihlášení žáci. Tyto školy se tak v tomto ukazateli dostali na 0% neprospěvších žáků a staví se tak na úplné čelo v hodnocení tohoto kritéria. Jedná se o gymnázia č. 7, 5 a 15. Opravdu pozitivně lze zhodnotit výsledky maturitní zkoušky právě u gymnázia č. 7. Jedná se o Gymnázium Frýdlant nad Ostravicí, které dosáhlo nejlepších výsledků u obou výše zmíněných kritérií. Znamená to tedy, že v loňském školním roce u tohoto gymnázia odmaturovalo víc jak 50% žáků s vyznamenáním (30 žáků z celkového počtu 50)

a zároveň ani jeden z žáků u této zkoušky nepropadl a tudíž počet žáků, jež u maturitní zkoušky neprospěli, je roven 0. Paradoxně Matiční gymnázium (č. 15), ačkoli u počtu žáků, kteří u maturit neprospěli, vykazali pozitivní výsledek 0%, u počtu žáků, kteří odmaturovali s vyznamenáním, se řadí mezi nejhorší gymnázia s pouhými 28,8%, což znamená, že ačkoli všichni žáci maturitní zkoušku složili, nedosáhli nikterak oslnivých výsledků a řadí se tedy v obecném přehledu mezi školy s průměrnými výsledky.

Zcela opačnými, spíše negativními výsledky se představilo gymnázium M. Koperníka č. 1 a Gymnázium Havířov-Město č. 8. Obě tyto školy zaznamenaly počet žáků, jež neprospěli

u maturitní zkoušky, rovnající se asi 10%. Obzvláště negativní obraz tak vytváří gymnázium M. Koperníka v Bílovcích, kde v loňském roce neprospělo 10,6 % žáků u maturitní zkoušky a zároveň s vyznamenáním prospělo pouze 24,2 % žáků, což je 3 nejhorší výsledky mezi námi hodnocenými gymnázii. Jednoznačně se tak ve výsledcích maturitních zkoušek řadí mezi nejhorší gymnázia ze zkoumaného výběru pro předchozí školní rok. V podobném duchu se nesou také výsledky gymnázia v Krnově, kterému neprospělo při posledních maturitních zkouškách 5,5 procent ze všech přihlášených žáků, což je jeden z podprůměrných výsledků, a zároveň pouze 19,2% žáků u maturity získalo vyznamenání, což je zcela nejhorší výsledek ze zkoumané dávky gymnázií.

Navazující studium

Jak již bylo řečeno, gymnázia jsou v největší míře považována za první krok k navazujícímu vzdělávání na vysokých školách a jejich cílem je v převážné míře své žáky na toto studium připravit. S následujícím ukazatelem budeme zkoumat situaci u absolventů jednotlivých gymnázií. Zajímá nás, zda tito absolventi, jež vystudovali střední školy v oblasti obecného vzdělávání, po jejím absolvování nastoupili k dalšímu studiu. Ukazatel, který lze jako poslední najít také v tabulce přílohy P IV, udává kolik % absolventů pokračovalo po absolvování gymnázia v dalším studiu, ať již na vysoké škole, vyšší odborné škole, studiem v zahraničí apod. Zbylé procento absolventů, kteří ve studiu již nepokračovali, nastoupili do práce, byli přihlášení na místně příslušný úřad práce, nebo jen úspěšně nesložili přijímací zkoušky ke studiu na vysoké škole.

Většina sledovaných gymnázií v tomto směru vykazuje poměrně pozitivní výsledky. Procento absolventů, kteří nějakým způsobem pokračovali v dalším vzdělávání, je vyšší, než 92%. Rozdíly mezi jednotlivými školami jsou tedy nepatrné a nikterak výrazné a lze tedy potvrdit již několikrát konstatovanou tezi, že gymnázia jsou ve své podstatě jakýmisi odrazovými můstkem pro žáky s potenciálem k navazujícímu vzdělávání na terciální úrovni. Navíc u řady gymnázií je zaznamenána skutečnost, že značná část absolventů, kteří nepokračují v dalším studiu, takto činí z důvodu nástupu do zaměstnání, což samo o sobě není zcela negativním jevem a značně tak působí jako protiváha těm studentům, kteří např. neuspěli u přijímacích zkoušek na vysoké školy. Jediné gymnázium, které zaznamenalo zcela 100% počet absolventů, jež pokračovali v navazujícím studiu a stojí tak v čele úspěšnosti hodnocení tohoto kritéria, je škola č. 18, Gymnázium Olgy Havlové. Toto gymnázium všeobecně vykazuje pozitivní výsledky u všech zkoumaných ukazatelů v porovnání s ostatními školami, viz příloha P IV.

Avšak i v případě tohoto ukazatele můžeme nalézt negativní stránku věci a výjimky potvrzující pravidlo. Jedná se o 2 školy, jejichž absolventi pokračovali v navazujícím studiu zhruba pouze z 80 %. Obě tato gymnázia mají jednu společnou vlastnost. Jedná se o gymnázia se sportovním zaměřením. V první řadě hovoříme o Všeobecném a sportovním gymnázium, Bruntál (č. 3), které dosáhlo hodnot pouze 84,38 % absolventů pokračujících v dalším studiu, což je jednoznačně nejnižší a výrazně podprůměrný výsledek ve srovnání s ostatními zkoumanými gymnázii. Jako druhé v tomto ohledu dopadlo velice špatně gymnázium č. 21, neboli již několikrát zmiňované Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových, které však potřebné informace neuvádělo ve své výroční zprávě. Bylo nutné provést tedy konzultaci přímo s výchovným poradcem daného gymnázia. Z této konzultace vyplynulo, že škola již několik let nemá oficiální zpětnou vazbu od studentů na toto téma, a proto nedisponuje přesnými informacemi. Avšak na základě neoficiálních informací a zkušeností z předchozích let, vykazuje toto gymnázium dle výchovné poradkyně již dlouhodobě počet absolventů pokračujících v navazujícím studiu v rozmezí pohybujícím se od 80 do 90 %, což znamená, že i v tom nejlepším případě se tato škola řadí spolu s gymnáziem č. 3 mezi nejhůře vyhodnocené školy z pohledu tohoto ukazatele. Tato skutečnost reflektuje stav vzdělávání, zmíněný již v části této kapitoly zabývající se prospěchem žáků, který naznačuje zhoršené výsledky žáků oproti ostatním školám, v důsledku značného zaměření na sportovní aktivity a tréninkové činnosti.

Závěrečné hodnocení

Zhodnotíme-li závěry, zjištěné analýzou vybraných ukazatelů výsledků vzdělávání jednotlivých škol, zjistíme, že ve většině případů se tyto výrazně liší a v obecném hledisku jsou významně velké rozdíly, mezi školami, které si při vyhodnocení konkrétního kritéria vedly nejlépe a těmi, které dopadly nejhůře. Jistá podobnost výsledků, bez zásadních rozdílů mezi konkrétními gymnázii, až na výjimky ve formě škol dosahujících hraničních výsledků, se dá nalézt pouze u ukazatele počtu žáků, jež neprospěli u maturit a absolventů pokračujících v navazujícím studiu. U těchto dvou ukazatelů byly výsledky většiny škol srovnatelné a zásadních rozdílů bylo dosaženo pouze u několika vybraných gymnázií, jejichž výsledky byly zpravidla popsány výše, v předchozích částech kapitoly. Toto je zapříčiněno z velké míry také skutečností, že dané dva ukazatele představují hlavní cíle škol tohoto charakteru a dá se tedy předpokládat jejich maximální naplnění.

Za účelem celkového zhodnocení všech vybraných ukazatelů, bylo postupováno obdobným způsobem jako v případě ekonomických ukazatelů. Na základě úspěšnosti v jednotli-

vých kritériích byly školy seřazeny od nejlepších po nejhorší a na základě tohoto postavení byly ohodnoceny adekvátním počtem bodů. Tyto body byly následně sečteny a podle celkového počtu dosažených bodů, byly jednotlivé školy seřazeny a vyhodnoceny od školy s nejlepšími výsledky v oblasti vzdělávání, až po ty školy, jež vykazovaly v tomto směru výsledky naopak nejhorší. Samozřejmě i v tomto případě byla jednotlivým kritériím přidělena váha podle jejich důležitosti, za použití metody pořadí. Největší váha byla přidělena počtu žáků, kteří neprospěli u maturitních zkoušek, neboť úspěšné vykonání závěrečné maturitní zkoušky je zcela prioritním cílem všech studentů a základní snahou školy. Za nejdůležitější je toto kritérium považováno také z důvodu stejných podmínek pro většinu studentů, neboť se jedná o tzv. maturitu státní a její větší část je tedy připravována centrálně ve stejných variantách. Druhá největší váha byla přidělena počtu žáků, kteří po absolvování gymnázia pokračují v dalším studiu, neboť se spolu s úspěšným složením maturity jedná o základní cíl, kterého by měla chtít škola dosáhnout. Avšak mezi absolventy, kteří v dalším studiu nepokračují, se nacházejí také osoby, které nastupují rovnou do zaměstnání, a proto nemusí vždy menší procento žáků, jež nepokračují ve studiu, znamenat negativní výsledek. Z těchto důvodů, byl tento ukazatel považován za méně důležitý a v důsledku čehož mu byla přiřazena menší váha, než ukazateli předchozímu. Zbylé pořadí důležitosti kritérií bylo určeno následovně:

3. Počet žáků s vyznamenáním (maturity).
4. Počet žáků, kteří neprospěli (běžné studium).
5. Počet žáků s vyznamenáním (běžné studium).

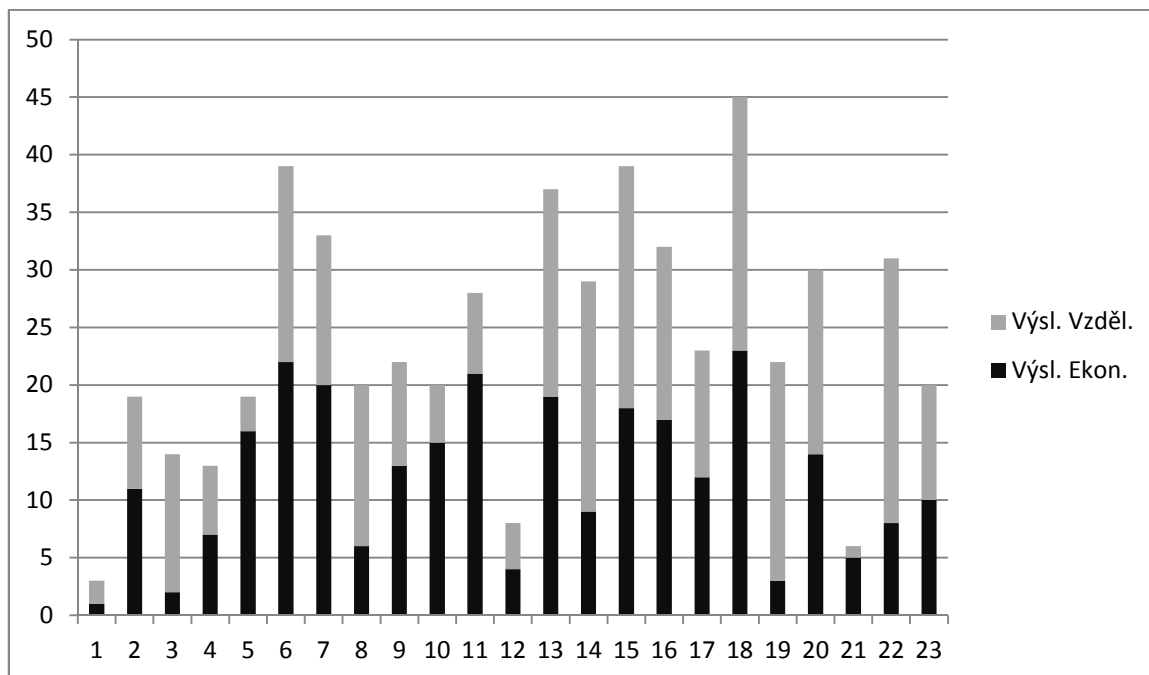
Nejlepší hodnocení v tomto směru získalo v oblasti výsledku vzdělávání Gymnázium O. Havlové č. 18. Toto gymnázium ve všech vybraných kritériích vykazovalo velmi solidní výsledky, a dokonce všichni absolventi z této školy pokračují v dalším studiu. Naopak zcela nejhorším gymnáziem, s významným odstupem od ostatních škol s průměrnými výsledky, bylo vyhodnoceno Koperníkovo gymnázium č. 1. Jako další, ještě stále s velkým odstupem od ostatních, byla vyhodnocena gymnázia č. 3. a 19. Tyto 3 školy se vyznačovaly především velkým počtem žáků, kteří neprospěli u maturit a malým procentem absolventů pokračujících ve studiu.

6.3 Finální hodnocení

Jak již bylo řečeno v původní části této práce, měříme-li efektivitu, obvykle se jedná o hodnocení poměru mezi vstupy a výstupy za současného přihlídnutí k dalším vlivům,

kteří mohou v daném případě míru efektivity ovlivňovat. Pro tuto práci a hodnocení efektivity fungování gymnázií na území MSK, byly zvoleny a definovány vstupy jako finance školy a schopnost s těmito hospodárně nakládat. Jako výstupy byly zvoleny výsledky vzdělávání žáků na jednotlivých školách. Pokud analyzujeme tato dvě hlediska, můžeme školy vzájemně porovnat a zjistit, které školy, z vybraného okruhu gymnázií, dosahují nejlepších výsledků ve vzdělávání a zároveň nakládají s přidělenými rozpočty co nejhospodárněji. Pro tyto účely byly v předchozích kapitolách vyhodnoceny jednotlivé školy a následně seřazeny podle výsledků hospodaření z hlediska ekonomického a z hlediska vzdělávání žáků. Každá škola získala určitý počet bodů, přerozdělovaný na základě srovnání několika vybraných ukazatelů. Na základě těchto dílčích výsledků bylo posléze určeno celkové pořadí škol, které udává vzájemné srovnání efektivity fungování jednotlivých gymnázií. Čím lepších výsledků z ekonomického hlediska a zároveň čím lepší výsledky vzdělávání daná škola dosáhla, tím efektivněji funguje a tím lépe se umístila mezi ostatními sledovanými školami. (Viz příloha V) Celkové výsledky ukazuje také graf z obrázku č. 5, který udává pro jednotlivé školy (Osa x) celkový počet dosažených bodů a jejich strukturu (černá část grafu udává body za výsledky hospodaření z ekonomického hlediska, šedá část grafu udává body za hodnocení výsledku vzdělávání žáků jednotlivých škol).

Zcela nejlépe si v tomto testu efektivity gymnázií vedlo gymnázium č. 18, neboli Gymnázium Olgy Havlové, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace. Toto gymnázium se ve srovnání efektivnosti fungování na základně kritérií ekonomického charakteru umístilo na druhé pozici. Gymnázium Olgy Havlové vykazovalo ve srovnání s ostatními gymnázii poměrně nízký počet THP pracovníků, vzhledem k počtu žáků, kteří jej navštěvují a ukazuje tak svou schopnost plynulého provozu, za nižší potřeby personálního zaopatření a tím také nižších mzdových nákladů. V porovnání s ostatními školami získává toto gymnázium jedny z nejmenších dotací od MŠMT a zřizovatele po přepočtu na jednoho žáka. Nejpozitivnějším výsledkem je však naprosto nejvyšší dosažený HV z doplňkové činnosti, který škole přidává do rozpočtu ročně více než 300 tis. Kč navíc, především díky pronájmu nevyužitých prostor, ale také z pořádání mnoha vzdělávacích a přípravných kurzů pro žáky. Z pohledu výsledků vzdělávání si toto gymnázium vedlo také nadmíru pozitivně. Velmi kladně můžeme v tomto případě hodnotit především zanedbatelný počet žáků, kteří na konci školního roku neprospěli, kdy hovoříme o 1 žákovi z 593 celkového počtu žáků. Celkový dosažený průměr činil 1,642.

Obrázek 5: Grafické znázornění celkových výsledků

S těmito výsledky lze spojit také nadprůměrný počet žáků, kteří prospěli s vyznamenáním, ať již na konci školního roku z klasického studia, nebo při výkonu závěrečné státní maturitní zkoušky. Nejlépe si však toto gymnázium vedlo ve srovnání ukazatele „počet žáků pokračujících ve studiu“. Dle dostupných informací, které gymnázium dostalo ze zpětné vazby, pokračovalo ve studiu 100% absolventů, kteří v loňském školním roce úspěšně ukončili studium na tomto gymnáziu. Mimo hodnocení vybraných ukazatelů v rámci této práce, si tato škola vede pozitivně i na dalších úrovních. Např. ve školním roce 2012/2013 proběhlo plošné testování žáků 1. ročníků a 3. ročníků oborů vzdělání poskytujících střední vzdělání s maturitní zkouškou v rámci programu KVALITA. Toto testování dopadlo pro gymnázium č. 18 velice pozitivně, neboť v oblasti testování prvních ročníků, dosáhli žáci školy percentilu ve všech sledovaných oborech (jazyk český, matematika, jazyk anglický) vyššího než 98,8% a v oblasti testování 3. ročníků dosáhli žáci této školy percentilu ve všech oborech vyššího než 91% ze všech zúčastněných škol. Mimo jiné se škola zúčastnila asi 6 mezinárodních projektů a řady dalších projektů na národní úrovni. Žáci této školy se dále v hojné míře umísťují na předních příčkách mnoha soutěží ať již regionálních, krajských, nebo národních (např. Nejlepší JA TITAN tým 2012/2013 1. Místo → národní, Konverzační soutěž v anglickém jazyce 2. Místo → národní, Matematická olympiáda, kategorie Z9 1. - 2. místo 1 → krajské atd.). Celkově lze tedy chod školy hodnotit velice pozitivně, se snahou rozvíjet a modernizovat vlastní vzdělávací metody a prostředí. Tato ško-

la tedy jednoznačně funguje nejefektivněji ze sledovaného vzorku, neboť dokáže poskytovat kvalitní vzdělání a získávat v tomto směru pozitivní výsledky a kladnou odezvu a to vše za hospodárného využívání finančních prostředků a co možná nejnižších nákladů, s přihlédnutím k celkovému počtu žáků, kterým škola poskytuje své služby.

Naopak zcela nejhůře se v hodnocení efektivity fungování projevily následující 3 školy. Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace s číslem 12; Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátopkových, Ostrava, příspěvková organizace s číslem 21 a na zcela poslední příčce efektivity mezi zkoumanými školami se umístilo Gymnázium Mikuláše Koperníka, Bílovec, příspěvková organizace s číslem 1. Tato gymnázia vykazují jedny z nejvyšších nákladů na provoz v přepočtu na žáka a zároveň jeden z nejnižších HV z doplňkové činnosti. Ve spojení s chabými výsledky vzdělávání žáků u klíčových ukazatelů, jako je úspěch u maturitní zkoušky a pokračování absolventů ve studiu se jeví provoz těchto škol jako nejméně efektivní ze všech 23 vybraných gymnázií MSK. Nutno však podotknout, že špatné hodnocení Gymnázia Mikuláše Koperníka bylo částečně ovlivněno skutečností, že nelze dohledat a dopátrat se z dostupných zdrojů celkového HV z doplňkové činnosti, a proto ve skutečnosti, s přihlédnutím ke všem doprovodným vlivům, nelze přesně říci, zda by tato skutečnost neovlivnila pořadí 3 posledních gymnázií. Ze statistického hlediska je vzhledem k ostatním výsledkům nepravděpodobné, že by tento ukazatel mohl ovlivnit pořadí na jiných, než posledních 3 místech (škole byla přiděleno bodové hodnocení školy s průměrným HV a přesto se umístila na nižších příčkách).

7 NÁVRH NA VYLEPŠENÍ EFEKTIVITY Fungování

V následující a zároveň poslední části této práce se budeme zabývat snahou o zlepšení stávajícího stavu efektivity fungování u vybraného gymnázia. V předchozí kapitole jsme vyhodnotili z celkového počtu 23 sledovaných gymnázií právě 3 gymnázia, která dle předchozí analýzy ve srovnání s ostatními fungují méně efektivně. Nejhorší úroveň efektivity ze sledovaného vzorku gymnázií vykazovala gymnázia č. 1, 12 a 21. Z těchto gymnázií vybereme pro potřebu vyhotovení návrhu a zhotovení projektu ke zlepšení efektivity fungování gymnázium č. 12, neboli Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace. Podívali jsme se na gymnázium č. 21, které patří mezi ta gymnázia s největšími náklady na provoz a nejhoršími výsledky u maturitních zkoušek, zjistíme, že tyto skutečnosti jsou do jisté míry kompenzovány sportovními úspěchy žáků a jejich zapojením do sportovního života, mnohdy na profesionální úrovni. Obdobná situace je i u gymnázia č. 1, které naopak vykazuje dobré výsledky u mnoha soutěží, ale také pozitivní výsledky ve srovnávacích testech např. v rámci programu KVALITA. Z těchto důvodů bylo vybráno pro následující účely zhotovení projektu právě gymnázium č. 12, které v těchto ohledech nedosahuje lepších výsledků a řadí se spíše do průměru s ostatními školami. Zhodnotíme-li tedy všechny získané ukazatele u gymnázia v Krnově, můžeme definovat jeho slabé stránky vyplývající z našeho průzkumu.

Z pohledu ukazatelů ekonomického charakteru vykazuje tato škola 3. nejmenší hospodářský výsledek z doplňkové činnosti v porovnání s ostatními, který ročně činil pouhých 12 tis. Kč. Zde se tedy otvírá možnost školy najít a využít potenciální způsoby k navýšení tohoto HV a zlepšit tak svou celkovou finanční situaci. V oblasti nákladů školy a celkových přijatých dotací přepočtených na jednoho žáka navštěvujícího toto zařízení, se škola zařadila spíše k horšímu průměru. Způsobeno je to také poměrně velkým počtem THP pracovníků na žáka a tím pádem zvýšenými mzdovými náklady. Je tedy vysoce žádoucí, aby škola dokázala snížit své provozní náklady a tímto způsobem zefektivnila svůj provoz, neboť již dlouhodobě pociťuje úbytek žáků, který povede k dalšímu zhoršování této situace a neefektivnímu vynakládání nepřiměřeného množství financí za účelem vzdělávání malého počtu žáků.

Z pohledu výsledků vzdělávání si toto gymnázium nevede o moc lépe. Zcela nejhůře, a to za výrazného odstupe, dopadlo Krnovské gymnázium ve vyhodnocení výsledků maturitních zkoušek. Pouze 19% žáků dosáhlo u maturitní zkoušky na vyznamenání. Jedná se o zcela

nejhorší a výrazně podprůměrný výsledek, neboť z těchto 23 gymnázií získalo vyznamenání u maturitní zkoušky v průměru 40% žáků. Navíc dalších 5,5% žáků u prvního řádného termínu zcela neprospělo, což je 7. nejhorší výsledek. Počet absolventů, kteří pokračovali v dalším vzdělávání je roven 94,5 %, což je opět výsledek vyhodnocený jako horší průměr. V oblasti posledních dvou ukazatelů, jež jsou výsledky vzdělání žáků z běžného studia na konci školního roku, se tato škola zařadila svými výsledky do průměru.

Na základě předchozích zjištění budou v rámci této práce popsány 2 návrhy, které při své realizaci povedou ke zlepšení dosahovaných výsledků a způsobí tak zvýšení efektivity fungování vybraného gymnázia.

7.1 Návrh č. 1

Prvním návrhem ke zlepšení stávající situace je realizace investičního projektu za účelem snížení nákladů na provoz školy. Jedná se o celkovou výměnu starých oken, které svými vlastnostmi již nevyhovují současným požadavkům. Budova gymnázia již delší dobou neprošla zásadní rekonstrukcí, jak vyplývá z výroční zprávy školy, realizace její rekonstrukce je nezbytná, avšak v současné době neschválil zřizovatel dostatečnou dotaci, která by tuto rekonstrukci mohla pokrýt. Z pohledu školy je v dohledné době žádoucí realizace opravy střechy, obnovení fasády školy, rekonstrukce systému vytápění hlavní budovy a výměna oken. Právě na základě těchto závěrů vedení školy, vyplývajících z výroční zprávy, je prvním návrhem ke zlepšení efektivity fungování gymnázia v Krnově projekt pod názvem „Snížení energetické náročnosti budovy Gymnázia Krnov“. Jedná se o projekt, v rámci kterého dojde k realizaci výše zmíněné výměny starých a nevyhovujících oken. Stávající okna budou v rámci tohoto projektu nahrazena novými plastovými okny. Touto výměnou by mělo dojít ke značnému snížení výdajů školy na provoz z důvodů snížení spotřeby tepla a s tím spojenými náklady. Touto jednorázovou investicí by gymnázium docílilo úspory tepla v pravděpodobné výši dosahující až 20%, čímž by se do budoucna zajistila úspora energie, ale především finančních nákladů, díky čemuž uskuteční první krok k zefektivnění svého fungování a vylepšila si postavení v oblasti vyhodnoceného ukazatele přijatých dotací v přepočtu na jednoho žáka. Základním problémem se zde však jeví neochota, nebo neschopnost zřizovatele školy poskytnout k tomuto projektu potřebné prostředky. Nicméně řešením této situace by se mohlo stát schválení dotace v rámci operačního programu Životní prostředí (dále jen OPŽP). Škole se v tomto případě nabízí možnost čerpání finanční podpory na základě výzvy č. 60 v rámci OPŽP:

- *Prioritní osa 3: Udržitelné využívání zdrojů energie*
 - *Primární oblast podpory 3.2: Realizace úspor energie a využití odpadního tepla*
 - *Podoblast podpory 3.2.1: Realizace úspor energie*

Gymnázium, Krnov by mohlo v tomto případě realizovat projekt, který by obsahoval nejen výměnu oken, ale také zmiňovanou opravu střech a topné soustavy. Zde už se však jedná o rozsáhlý projekt, jenž by potřeboval notnou dávku plánování a spoluúčasti zřizovatele. Projekt podobného rozsahu přináší mimo jiné velkou potřebu dialogu zřizovatele se samotnou školou a rozsáhlý dlouhotrvající přípravný proces. Z těchto důvodů se nyní přikloníme pouze k projektu realizace samotné výměny oken.

Zdůvodnění projektu

Ač se to na první pohled nemusí zdát jako významná změna, která by s sebou přinesla větší zlepšení v oblasti spotřeby energií a potřeby tepla této školy, opak je pravdou. Hlavní budova gymnázia v Krnově byla postavena již roku 1877. Tato budova je charakteristická jednou zvláštností, a to právě neobvykle velkým množstvím oken, kterými disponuje. Mluvíme zde zhruba o 165 oknech, která svou kvalitou v současné době již nevyhovují a jsou tak hlavní příčinou ztráty tepla a s tím související větší spotřebou energií. Jejich výměna za okna plastová, speciálně vytvářena za účelem úspory tepla, přinese v této oblasti významnou změnu a tolik žádoucí úsporu. Úspěšné dokončení zmíněného opatření je prvním krokem k dosažení nízkoenergetického standartu pro energetickou náročnost budovy gymnázia. Významnost tohoto opatření můžeme spatřit také ve vývoji spotřeby tepla této školy za poslední 3 roky. Jak můžeme vidět z níže uvedených informací, poskytnutých přímo vedením Krnovského gymnázia, spotřeba tepla se každým rokem zvětšuje a její regulace formou zmíněné rekonstrukce je nezbytná.

Spotřeba tepla v GJ

- Rok 2011 – spotřeba 1692 GJ
- Rok 2012 – spotřeba 1723 GJ
- Rok 2013 – spotřeba 1784 GJ

Žádost o podporu

Vzhledem k možnosti zasílat žádosti o podporu těchto projektů dle výzvy 60. OPŽP do 30.04.2014, má gymnázium jedinečnou možnost uskutečnit tento projekt co nejdříve a využít k jeho samotné realizaci dobu prázdnin, což je v obdobných případech zcela standardní postup. Vyhotovení potřebné žádosti mohou uskutečnit samotní zaměstnanci školy

pomocí specializovaného formuláře určeného k těmto účelům, publikovaného pod názvem Bene-fill. Ukázková žádost, k výše zmíněnému projektu, vyhotovená prostřednictvím elektronického formuláře Bene-fill, je součástí této práce ve formě přílohy PVI.

Spolu s kompletně vyplněnou žádostí, je nutné, aby škola předložila řadu dalších dokumentů, kterými mohou být zřizovací listina příspěvkové organizace, rozhodnutí o povolení stavby příslušným úřadem, nebo souhlasné stanovisko zřizovatele. Nejdůležitějším dokumentem v této konkrétní záležitosti je však tzv. Energetický audit. Tento audit je základním dokumentem požadovaným u všech projektů tohoto charakteru a je zpracováván na základně zákona č. 406/2000 Sb., o hospodaření energií, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášek č. 213/2001 Sb a č. 425/2004 Sb. Pokud by z výše zmíněného auditu nevyplývala potřebná předpokládaná úspora tepla, tedy dříve zmíněných 20%, neměla by projektová žádost šanci na úspěch. Tento audit je stěžejním podkladem k vyplnění části J2 žádosti o podporu prostřednictvím formuláře Bene-fill pod názvem „technické a ekologické parametry navrhovaného opatření“. Tato část je v příloze P VI záměrně vynechána, neboť bez platného podkladu ji nelze náležitě vyplnit. Nicméně celá žádost je k dispozici k nahlédnutí na internetových stránkách <https://opzp-benefill2.sfzp.cz>

Na základě kritérií, která se nacházejí v dokumentu „Závazné pokyny pro žadatele a příjemné podpory v OPZP, není potřeba, aby při předkládání žádosti o podporu, v případě tohoto konkrétního projektu, bylo provedeno u Gymnázia v Krnově ověření bonity žadatele.

Další kritéria, jenž jsou důležitou součástí předkládané žádosti, patří mezi ty nejrozšířenější sledované oblasti v čerpání dotací z evropských fondů. V první řadě se jedná o vliv realizovaného projektu na rovné příležitosti, kde můžeme jednoznačně říci, že je vůči dané problematice projekt zcela neutrální. V druhém případě však hovoříme o oblasti udržitelného rozvoje a životního prostředí, kde lze nalézt jednoznačný pozitivní vliv popisovaného projektu na životní prostředí. Příčiny tohoto pozitivního vlivu byly již několikrát zmíněny. Jedná se především o snížení spotřeby energií, tepla a v závislosti na tom i případné snížení emisí do ovzduší.

Rozpočtová stránka projektu

Oblast financování navrhovaného projektu je popsána v části přílohy P VI označené písmenem E. Na základě průzkumu dostupných informací a analýzy služeb poskytovaných

firmami zabývajících se touto problematikou, byly celkové náklady odhadnuty ve výši zhruba 2 180 tis. Kč.

Přímé realizační výdaje, tím máme na mysli cenu nově zakoupených plastových oken v celkovém počtu kusů 165, realizace montáže a demontáže jak oken, tak také parapetů a následné ekologické likvidace vzniklých odpadů, byly na základně běžných cen trhu vyčísleny zhruba na 1 950 tis. Kč. Bližší rozpis nákladů udává následující tabulka

Tabulka 10: Rozpis odhadovaných realizačních nákladů projektu

Položka	Náklady
<i>Demontáž a likvidace původních oken</i>	84 150 Kč
<i>Montáž a zapravení nových oken + začištění fasády</i>	375 700 Kč
<i>Montáž venkovních a vnitřních parapetů</i>	49 500 Kč
<i>Instalace žaluzií</i>	29 700 Kč
<i>Nákup vnitřních parapetů (plastové)</i>	24 500 Kč
<i>Nákup vnějších parapetů (hliníkové)</i>	25 550 Kč
<i>Nákup žaluzií</i>	104 200 Kč
<i>Nákup plastových oken s izolačním trojsklem</i>	1 254 200 Kč
<i>Přímé realizační výdaje celkem</i>	1 950 000 Kč

Na oblast projektové přípravy bylo vyčleněno cca. 80 tis. Kč. V rámci těchto nákladů se předpokládá vyhotovení projektového návrhu a vypracování další projektové dokumentace, náklady vynaložené na získání potřebných povolení a dalších nezbytných listin. Na základě analýzy dostupných informací, předpokládáme celkové náklady vypracování Energetického auditu, vzhledem k velikosti budovy a jejího stáří, ve výši cca. 35 až 40 tis. Kč.

Většina těchto nákladů bude hrazena z požadované dotace. Zbylé náklady, jež dotace svou výší nepokryje, budou financovány z fondu reprodukce majetku gymnázia, jehož poslední známý zůstatek přesahoval částku 600 tis. Kč.

Příprava realizace

Mimo podání samotné žádosti o dotaci a uskutečnění potřebných kroků v přípravě samotných stavebních úprav, je dalším důležitým krokem uspořádání výběrového řízení pro do-

davatele oken a stavebních prací. Vzhledem k charakteru požadovaných služeb se jedná o zadání veřejné zakázky malého rozsahu, jak vyplývá ze zákona. Prvním požadovaným krokem školy je takovouto veřejnou zakázku publikovat. K tomuto účelu může škola využít svou úřední desku, zveřejnit tento svůj záměr v regionálním tisku (Bruntálský a Krnovský deník) a samozřejmě využít své vlastní internetové stránky. Vzhledem k charakteru zakázky se škole také naskýtá možnost oslovit samotné dodavatele z okolí přímou cestou. V takovémto případě však musí oslovit v celkovém počtu nejméně tři potenciální dodavatele a nabídnout jim možnost zúčastnit se navrhovaného výběrového řízení.

Za účelem výběru mezi přijatými nabídkami od jednotlivých dodavatelů se definují hodnoticí kritéria. V případě těchto stavebních a dodavatelských služeb jsou základní kritéria následující (seřazeno dle váhy):

1. Celková cena stavebních prací a dodávky oken
2. Doba trvání stavebních prací
3. Kvalita dodaných oken
4. Záruka na provedené práce a dodané materiály

Dalším krokem je jmenování komise zadavatelem. V našem případě by se mělo jednat minimálně o 3 člennou komisi, složenou ze zástupců vedení školy, nejlépe ředitele, nebo jim jmenovaného zástupce. Dále by zde měla být přítomna osoba, která stojí ve vedení samotného projektu a je odpovědná za podání žádosti o dotaci. Poslední místo v komisi by měl obsadit zástupce zřizovatele školy. Zvolená komise, za přítomnosti zapisovatele, jež bude celý průběh zaznamenávat do protokolu, otevře obálky s nabídkami dodavatelů. Všechny obálky budou otevřeny najednou a ve shodný, předem domluvený termín. Tento termín bude samozřejmě vyznačen v samotném zveřejnění výzvy. Ze získaných nabídek tato komise vybere, na základě posouzení dříve zmíněných kritérií, nejvhodnějšího dodavatele, se kterým bude následně uzavřena smlouva.

Realizace stavebních prací

Posledním krokem v tomto projektu, v případě schválení požadované dotace, je samotná realizace stavebních prací, která bude prováděna v době školních prázdnin, kdy je školní budova využívána zcela minimálně. Takto zvolený termín je vhodný především z toho důvodu, že i přes stavební práce tohoto rozsahu nebude narušen plynulý chod školy a výuky. Jedná se o nejvhodnější období k provádění prací podobného charakteru. Harmonogram realizace projektu je nastíněn v příloze PVI.

Samotné stavební práce budou probíhat na základě oficiální dohody s dodavatelem zakázky, vybraným na základě výběrového řízení. Vzhledem k běžným postupům a mnoha příkladům z praxe, se dá předpokládat následující trvání prací:

- 1-2 dny – bezpečnostní zajištění a ohraničení stavby, zavezení základních materiálů
- 1-2 dny – sestavení konstrukce lešení a příprava na následnou demontáž
- 1-2 týdny – demontáž stávajících oken
- 2-3 týdny – montáž nových oken a zednické úpravy
- 1-2 týdny – montáž venkovních a vnitřních parapetů
- 1 týden – montáž žaluzií
- 2-3 dny – úklid, odvoz zbylé suti a odpadu k ekologické likvidaci

Rizikové faktory

Nejzásadnějším rizikovým faktorem tohoto projektu je výsledek energetického auditu. Pokud by výsledek auditu nezaručoval úsporu u spotřeby tepla ve výši alespoň 20% ze současného stavu, nebyla by dotace tomuto projektu přiznána. Z tohoto důvodu, by mělo být zajištění energetického auditu jedním z prvních kroků přípravné fáze projektu a žádosti o dotaci. V případě negativního výsledku auditu, úspory nižší 20% a následné hrozby neuznání cílené dotace, je žádoucí ze strany školy přepracovat tento projekt.

Pokud by nastala výše zmíněná situace, nabízejí se škole 2 možnosti, jak tento rizikový faktor eliminovat. První variantou je navýšení nákladu rozpočtu a nákup kvalitnějších oken vykazujících větší úsporu energie neboli nižší ztrátovost tepla. Tato změna by musela být konzultována s odborníkem, který prováděl energetický audit. Druhá varianta spočívá v rozšíření daného projektu o případnou modernizaci topného systému školy a opravy střechy hlavní budovy. Z výroční zprávy vyplývá, že škola tato opatření hodlá realizovat a počítá s jejich provedením jako se svými dlouhodobými cíli. Rekonstrukce podobného rozsahu by již přinesla nejen úsporu tepla, ale také ekologičtější způsob vytápění školy. Projekt takového charakteru by s největší pravděpodobností potřebná kritéria pro schválení dotace splňoval. Zároveň by však s těmito modifikacemi projektu významným způsobem vzrostly potřeby finančních prostředků a zvýšili by se celkové i dílčí náklady. V takovémto okamžiku by již škola nebyla schopna pokrýt náklady svými vlastními prostředky

a byla by zde nutná investiční dotace ze strany zřizovatele, čímž by si projekt zároveň žádal preciznější plánování a přípravy rozsáhlejšího charakteru.

Závěr

Realizací výše popisovaného projektu dojde ke snížení celkových nákladů na provoz Gymnázia, Krnov a škola bude do budoucna operovat s nižšími provozními náklady v přepočtu na jednoho žáka, než je tomu doposud. Tímto krokem si zlepší své postavení a učiní tak první kroky nezbytné k tomu, aby její provoz byl efektivnější a budoucí existence zachována.

7.2 Návrh č. 2

Dalším projektem, který má za úkol přispět k větší efektivitě fungování školy Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace, je neinvestiční projekt menšího charakteru. Oproti předchozímu návrhu ovlivní následující projekt především výsledky vzdělávání tohoto gymnázia. Jak již bylo dříve zmíněno, úspěšnost žáků gymnázia v Krnově u maturitních zkoušek je jedna z nejhorších. Z celkového počtu 73 žáků, kteří na konci školního roku 2012/2013 absolvovali maturitní zkoušku, neprospěli v prvním řádném termínu celkem 4 žáci. Z těchto 4 žáků, neprospěli 2 ani u opravného termínu. Obdobná situace byla na škole i v předchozích letech, kdy opakovaně u prvních termínů zkoušek neprospělo zhruba 5-6% žáků, z nichž vždy alespoň 1 žák neuspěl ani v opravném termínu. Navíc ze všech žáků, kteří absolvovali státní maturitní zkoušky, dosáhlo na vyznamenání v obou dvou letech vždy méně než 20 % (2011/2012 – 17%, 2012/2013 – 19%). Vzhledem k tomu, že gymnázia mají studenty připravit k dalšímu vzdělávání a úspěšně složená maturitní zkouška je základním krokem v tomto směru, je žádoucí aby žáci gymnázia v této oblasti vykazovali co možná nejlepší výsledky. Jednou z oblastí, kterou je tedy potřeba zlepšit, aby gymnázium v Krnově prokazovalo větší efektivitu při svém fungování, jsou výsledky maturitních zkoušek.

Abychom mohli takového výsledku docílit, je potřeba realizovat ve škole výuku zaměřenou přímo na společnou část státní maturitní zkoušky. Z tohoto důvodu se sestává druhý návrh ke zlepšení efektivity fungování Krnovského gymnázia z projektu založení a provozování „Přípravného kurzu k maturitním zkouškám“.

Státní maturity, jež byly zavedeny před několika lety, se skládají ze společné části a profilové části typické pro každou školu, dle jejího oboru zaměření. Společná část státní matura-

ty se skládá ze tří základních předmětů. Jedná se o matematiku, český jazyk a cizí jazyk. Dle analýzy všech výročních zpráv, jedny z největších problémů způsobují právě tyto 3 společné části maturitní zkoušky a pro mnoho studentů se stávají osudnými. Abychom tedy mohli výsledky maturantů zlepšit, měla by škola uspořádat pravidelné kurzy, zaměřené právě na typové příklady maturitních zkoušek. Tímto krokem své studenty lépe připraví a minimalizuje riziko jejich neúspěchu u závěrečné zkoušky, ale také dosáhne všeobecně lepších výsledků žáků, kteří u maturit prospěli (viz dříve zmíněný ukazatel počtu žáků s vyznamenáním u maturitní zkoušky). Studenti se budou moci lépe připravit k maturitním zkouškám a budou mít větší možnost připomenout si a procvičovat právě ty vědomosti, které jim jsou u maturitních zkoušek nejužitečnější.

Cílová skupina

Zcela logicky jsou hlavní cílovou skupinou žáci Krnovského gymnázia, neboť samotný kurz je zakládán především za účelem zlepšení výsledků vzdělávání právě těchto žáků. Avšak ve městě Krnově funguje v současné době dalších 5 středních škol, které nabízejí obory vzdělávání zakončené maturitní zkouškou. Dá se tedy předpokládat, že i ze strany žáků těchto škol bude zájem o absolvování podobného kurzu. V tabulce č. 10, která je uvedena níže, můžeme vidět počet maturantů a neúspěšných maturantů z jednotlivých let. Mimo škol uvedených v tabulce č. 11, fungují v Krnově další dvě střední školy. První škola poskytuje vzdělání zakončené maturitní zkouškou pouze v nástavbovém studiu (v posledních 2 letech se jednalo pouze o účastníky dálkového studia) a u druhé školy není dostupná výroční zpráva. Můžeme zde ale předpokládat alespoň cca. 30 žáků, kteří skládají maturitní zkoušky. To znamená, že cílová skupina tohoto kurzu se odhadem skládá z celkového počtu 320 až 370 žáků středních škol v závěrečném ročníku studia pro každý kalendářní rok.

Tabulka 11: Počty maturantů vybraných SŠ v Krnově

	Přihlášení k maturitní zkoušce		Neprospěli u maturitní zkoušky			
	2011/2012	2012/2013	2011/2012		2012/2013	
			Řádný	Opravný	Řádný	Opravný
Gymnázium	76	73	5	1	4	2
SOŠ DCR	116	-	32	8	-	-
SPGŠ SZŠ	93	93	32	18	29	10
SŠP	-	50	-	-	18	10

Zdroj: Výroční zprávy jednotlivých škol

Konkurenční prostředí

V oblasti vzdělávání žáků k maturitním zkouškám funguje v okolí Krnova pouze jediná služba, a to přípravný jazykový kurz (Angličtina, Němčina), jež poskytuje společnost ARISTEA jazyková škola. Kurzy této školy jsou provozovány celoročně a v cenové relaci od 3000 Kč na osobu. Ostatní střední školy v Krnově žádnou podobnou službu v rámci mimoškolní přípravy svých studentů nenabízejí a poskytují pouze informační pomoc, kde a na koho se obrátit, případně jakou literaturu využívat. Není tedy potřeba se v tomto směru obávat, neboť projekt přípravného kurzu k maturitním zkouškám nemá v tomto ohledu v okolí Krnova žádného zásadního konkurenta.

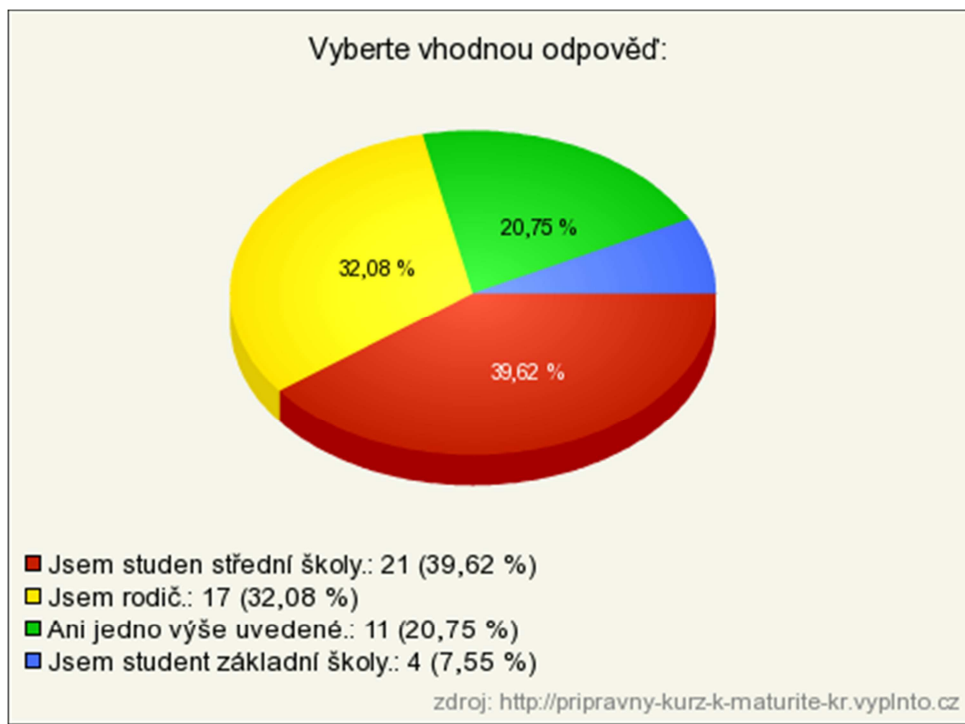
Průzkum trhu

Prvním krokem, před samotnou realizací tohoto projektu, je průzkum trhu. Pokud se škola rozhodne provozovat podobný kurz, měla by si zajistit informace o poptávce tohoto produktu v okolí. Zcela nejjednodušší cestou je vyhotovení dotazníku, který by škola v rámci výuky rozdala svým studentům, aby jej společně se svými zákonnými zástupci vyplnili a tímto způsobem zjistila, zda vůbec v první řadě budou mít o podobný kurz zájem žáci z vlastních řad.

V rámci druhého kroku průzkumu, je vhodné využití fungujících internetových stránek a umístit na ně jednoduchou anketu, v rámci které budou návštěvníci odpovídat, zda by podobného kurzu v budoucnu využili. V neposlední řadě je důležité pokusit se rozšířit tento průzkum také na ostatní střední školy. Zde je nutná dohoda mezi vedeními Krnovského gymnázia a vedeními ostatních středních škol. Pokud k tomu ostatní Krnovské střední školy svolí, bude dotazník distribuován také k nim. V rámci realizace tohoto dotazníkového šetření dostane škola všechny potřebné informace k tomu, zda a v jaké míře tento kurz organizovat a za jakou cenu.

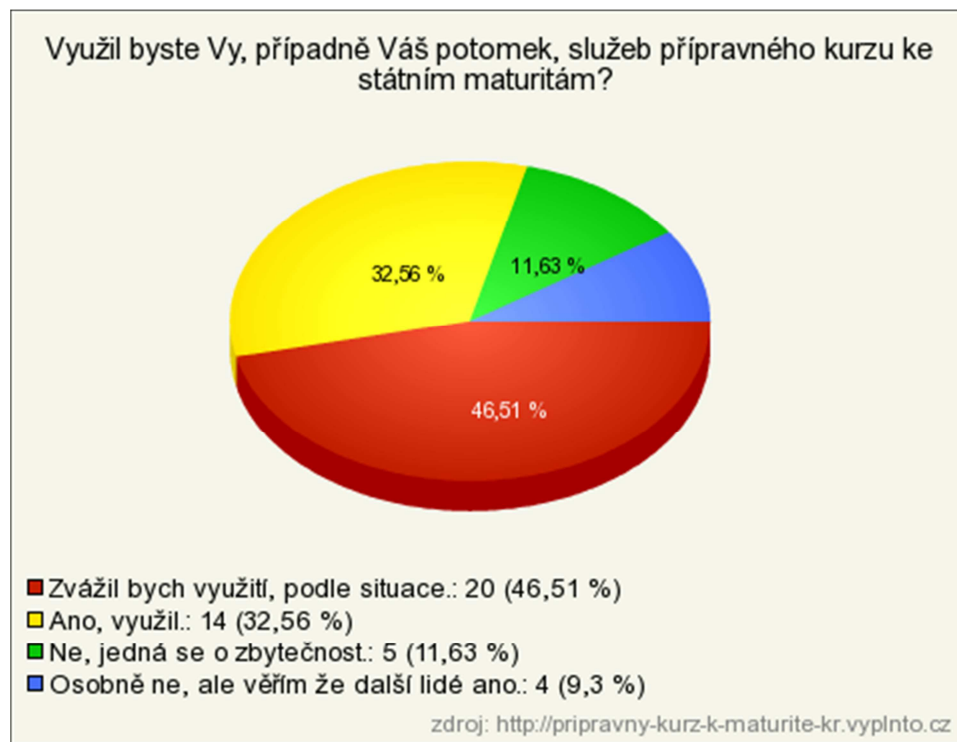
Nastíněním toho, jaké otázky by měly být v rámci šetření pokládány, je dotazník, který byl vytvořen a publikován za účelem vypracování této práce. Dotazník byl rozšířen mezi obyvatele Krnovska především pomocí sociálních sítí a zájmových skupin na těchto sítích, které byly místně příslušné a odpovídaly požadavkům šetření (profily jednotlivých středních škol, informačního centra v Krnově apod.). Bohužel se nepodařilo zajistit významnější počet odpovědí k dotazníku, ale i přesto mohou výsledky tohoto šetření poukázat, do jaké míry by byl podobný kurz v Krnově a okolí poptáván. A jeho záměr podpořit.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 53 respondentů. Níže jsou uvedeny grafy výsledků dvou stěžejních otázek tohoto šetření, jež uvádějí zásadní informace a podporují myšlenku tohoto návrhu k organizaci přípravného kurzu.

Zdroj: Dotazníkový průzkum

Obrázek 6: Graf struktury respondentů

Zdroj: Dotazníkový průzkum

Obrázek 7: Struktura poptávky po kurzu

Z výsledku dotazníkového šetření, viz grafy výše, je patrný většinový zájem účastníků, ať již se jedná o samotné středoškoláky, nebo rodiče s dětmi. Z celkového počtu 21 žáků středních škol se ke kurzu vyjádřilo pozitivním způsobem celkem 16 a z celkového počtu 17 rodičů by podobný kurz pro své děti do budoucna přivítalo 15 respondentů. Vzhledem k nízkému počtu dotazovaných osob nelze výsledky tohoto konkrétního šetření považovat za stěžejní ani jako podklady k realizaci navrhovaného opatření, ani pro potřeby této práce. Nicméně alespoň přinášejí podporu k argumentům, že by si podobný projekt své využití v oblasti Krnovska našel. Na závěr je nutno také zmínit skutečnost vyplývající z tohoto dotazníkového šetření týkající se jeho finanční náročnosti. Podle výsledku šetření by bylo 66% dotazovaných respondentů ochotno za podobný kurz zaplatit zápisné ve výši až 1 000 Kč na jednoho žáka.

Materiální zázemí

Výhodou tohoto projektu a uspořádání podobného kurzu je skutečnost, že škola v současné chvíli disponuje veškerými materiálními prostředky, které jsou u daného projektu potřebné. Zázemím, pro pořádání kurzu, se stanou některé ze současných tříd gymnázia a výuka bude prováděna zaměstnanci z řad současného pedagogického sboru. Podle zájmu žáků a možností školy přichází v úvahu využití speciálních učebnic. V tomto případě by zcela nejjednodušší variantou byla však příprava a tisk vlastních, nebo jinak dostupných učebních materiálů a příkladů, které by byly pro potřeby kurzu namnoženy a jednotlivým žákům rozdávány.

Časová dotace

Nejvhodnějším obdobím, pro organizaci tohoto kurzu je 2. pololetí školního roku. Jak vyplývá i z výše zmíněného průzkumu, toto období vyhovuje také největší míře poptávky. Zahájení kurzu bude směřováno do prvních lednových týdnů. Časovou dotací kurzu jsou po sobě jdoucí 2 vyučovací hodiny a to jednou týdně po dobu 12 týdnů. 6 týdnů bude věnováno výuce matematiky a rozboru problémových témat k maturitám. Dalších 6 týdnů bude věnováno nejdůležitějším oborům z jazyka českého. V obou těchto předmětech by se studium zaměřovalo především na typové příklady z písemné části maturity a některé základní otázky případného ústního pokračování, obvykle nejlépe po dohodě pedagoga se samotnými návštěvníky kurzu. Na základě těchto charakteristik budou vedeny dvě souběžné skupiny těchto kurzů, každá o kapacitě cca. 15 žáků.

Cizí jazyky jsou z tohoto kurzu záměrně vynechány, neboť se jedná o komplexní učivo a k jeho celkovému nastudování je potřeba dlouhodobého studia. V takovémto relativně krátkém kurzu by si žáci stihli při nejlepší vůli rozšířit maximálně svou slovní zásobu a zrekapitulovat některá pravidla gramatiky. Avšak v případě zájmu se škole otevírají nové možnosti k organizaci podobného projektu, zaměřeného na cizí jazyky. Zde by byla však vhodnější celoroční organizace podobného kurzu.

Personální zabezpečení

Personální zabezpečení těchto kurzů stojí především na schopnosti vedení školy dohodnout se s potřebnými pedagogy. Zcela ideálním stavem pro tuto situaci by byla dohoda se 4 různými pedagogy. 2 z těchto pedagogů by se zaměřovali na výuku matematiky v těchto kurzech a 2 další pedagogové by se zaměřovali na výuku českého jazyka. Zcela samozřejmě je nutné, aby se jednalo o takové pedagogy, kteří mají vhodnou specializaci. Ideální by v tomto směru byla spolupráce mezi těmito pedagogy tak, aby poskytované vzdělávání bylo na srovnatelných úrovních a využívalo stejných zdrojů a učebních podkladů a pomůcek. Každý kurz by byl vedený 2 pedagogy dle oborů (Český jazyk, Matematiky). V první části kurzu by výuku zabezpečoval učitel matematiky, kterého by posléze vystřídal stanovený učitel jazyka českého. Ke každé třídě kurzu by byli přiřazeni, dle dohody s vedením školy, 2 pedagogové. Základním důvodem, proč by každá skupina kurzu měla mít vlastní 2 pedagogy, je snaha o snížení vytíženosti těchto pracovníků. Pokud by měli výuku u obou kurzů zabezpečovat ti samí pedagogové, mohly by tato pracovní zátěž navíc působit problémy ve snaze individuálního přístupu k žákům v rámci těchto kurzů a samotné běžné výuky v rámci klasického pracovního nasazení.

Propagace kurzu

Propagace tohoto kurzu by měla probíhat obdobným způsobem jako v případě průzkumu trhu. Nejjednodušším a základním způsobem je umístění nabídky kurzu a bližších informací na internetové stránky školy. Dalším krokem je vytvoření a natisnutí několik desítek kusů jednoduchých informačních letáčků, které budou distribuovány do vybraných tříd posledních ročníků. Dalším krokem je natištění několika větších jednoduchých informačních plakátů, ve formátu A4, které budou vyvěšeny na školní nástěnce, či jiných tomu určených a vhodných místech. Tyto informační letáčky a plakáty budou po dohodě s vedením zbylých středních škol a s jejich souhlasem distribuovány také těmto školám, na

jejich nástěnky a jiná k tomu vhodná míst. V případě potřeby může škola zvážit také propagaci formou inzerce v regionálním tisku.

Finanční stránka projektu

Prostory, ve kterých se budou kurzy konat, se nacházejí v rámci školní budovy, proto není potřeba předpokládat náklady na nájem ani žádné jiné výdaje podobného charakteru navíc. V souvislosti s pořádáním těchto kurzů můžeme předpokládat nejvyšší výdaje v oblasti mzdové. V rámci tohoto kurzu připadá na každého ze 4 zúčastněných pedagogů 12 vyučovací hodiny. Finanční kompenzací, za těchto 12 vyučovací hodiny navíc a dobu strávenou přípravou, bude finanční částka ve výši 2 000 Kč na osobu. Tato částka bude pedagogům vyplacena ve 2 platbách po 1 000 Kč měsíčně, v průběhu konání kurzu formou mimořádných odměn. Celkově se tedy předpokládají mzdové náklady ve výši 4 000 Kč na kurz. Druhou největší složkou nákladů budou výdaje vynaložené na kopírování a pořízení studijních materiálů. Podle běžných cen kopírování atd. byly tyto náklady vyčísleny ve výši maximálně dosahující 1 600 Kč na celý jeden kurz. Zbylé náklady, jakými je spotřeba elektrické energie a další režijní náklady (náklady na křídly, psací potřeby atd.) jsou předpokládány v maximální výši 900 Kč na celý jeden kurz. K celkovým nákladům kurzu také připočítáme náklady na propagaci, která byla popsána v předchozí kapitole. Celkové předpokládané náklady tedy činí:

- 4 000 Kč (mzdové náklady)
- 1 600 Kč (náklady na přípravu učebních materiálů)
- 600 Kč (energie a režijní náklady)
- 300 Kč (propagace)
- **6 500 Kč** – celkové náklady jednoho kurzu.

Tyto předpokládané náklady budou v plné výši pokryty výnosy z těchto kurzů. Na základě velikosti cílové skupiny a zjednodušeného průzkumu trhu, které jsou oba popsány v předchozí části této kapitoly pod názvem „Průzkum trhu“, bude kapacita jednoho kurzu stanovena ve výši 15 žáků. Cena kurzu pro jednu osobu je stanovena ve výši 800 Kč pro žáky Gymnázia, Krnov a 1 000 Kč pro všechny ostatní. Tato cena kurzu byla stanovena na základě průzkumu, který jasně ukazuje, že většina dotazovaných respondentů byla ochotna za kurz tohoto charakteru zaplatit částku do 1 000 Kč. Na základě analýzy cen obdobných kurzů, jejichž poskytování je propagováno na internetu, můžeme říci, že tato cena je vý-

razně pod průměrnou cenou kurzů podobného charakteru a tedy pro případné zájemce přijatelná. Na základě těchto informací, předpokládáme plné obsazení minimálně jednoho kurzu, tzn. 15 žáků. Dále předpokládáme, na základě poměru žáků gymnázia k celkovému poměru potenciálních zájemců, obsazení kurzu 5 účastníky z řad žáků gymnázia a zbylých 10 účastníků z jiných škol. Předpokládané průměrné výnosy vyčíslíme v následné výši:

- 10 000 Kč (zápisné na kurz – žáci mimo gymnázium)
- 4 000 Kč (zápisné na kurz – žáci gymnázia)
- **14 000 Kč** (Celkové předpokládané výnosy ze zápisné)

Zde tedy můžeme vidět, že tento kurz přináší možnost pro gymnázium vytvářet také HV z doplňkové činnosti. Při těchto předpokládaných nákladech a výnosech by se jednalo o čistý zisk ve výši zhruba 7,5 tis. Kč na jeden kurz. Předpokládáme-li, že škola bude takové kurzy pořádat dva o celkovém počtu 30 žáků, znamenalo by to přínos v celkové výši zhruba 15 000 Kč do rozpočtu školy z doplňkové činnosti. Nejedná se o převratnou částku, nicméně je potřeba vzít v úvahu, že se hovoříme pouze o vedlejším produktu snahy zlepšit studijní výsledky vlastních žáků. Pozitivní je také skutečnost, že i v případě obsazení kurzu žáky pouze z Krnovského gymnázia za nižší cenu zápisného, by výnosy klesly o pouhých 2 tis. Kč, což by stále znamenalo produkci kladného HV z doplňkové činnosti.

Rizikové faktory

Jediným zásadním rizikovým faktorem tohoto kurzu je nedostatečná poptávka. Pokud by ze strany studentů o podobný kurz nebyl projeven dostačující zájem, bylo by jeho pořádání neefektivní a ve své podstatě zbytečné. Je proto důležité zvolit správný způsob propagace za účelem získání co největší pozornosti. Pozitivní stránkou navrhovaného opatření je však flexibilita, kterou disponuje, a které pracuje jako opatření snižující rizika neúspěšnosti tohoto návrhu. Máme tím na mysli skutečnost, že i při nižším zájmu o kurz je možné jej zorganizovat, pokud bude přihlášeno alespoň 8 účastníků. Při zmiňovaném počtu zájemců je dosaženo takového stavu, kdy výnosy ještě stále pokryjí vynaložené náklady a ze strany školy nebude provozování podobného kurzu ztrátové.

Dále je možné počet žáků v jednotlivých kurzech přizpůsobovat dané situaci, tzn. pokud by se nepřihlásil dostatečný počet žáků k otevření obou tříd kurzu, má škola prostor k tomu, aby byli žáci převedeni do samostatného kurzu o větší kapacitě (např. 20 žáků),

čímž dojde k úspoře nákladů. Jedná se spíše o krajní řešení, neboť by zde docházelo ke zhoršení kvality kurzu a nadměrnému vytěžování pedagogických pracovníků.

Další vývoj

V případě úspěšnosti tohoto kurzu a všeobecného zájmu může škola rozšířit jeho kapacity a dosáhnout tak lepšího HV z doplňkové činnosti. V případě potřeby mohou být tyto kurzy rozšířeny také o přípravná cvičení z cizího jazyka. Naopak v případě neúspěchu kurzu, nebo malého zájmu v konkrétních letech, může škola od pořádání těchto kurzů jednoduše upustit, neboť není vázána žádnými povinnostmi, jako tomu je u větších projektů podobného charakteru financovaných např. ze strukturálních fondů. Není potřeba se obávat ani vzniklých nákladů spojených s propagací a přípravou daného kurzu vynaložených ještě před jeho neúspěšným zahájením, neboť tyto nedosahují žádných podstatných výší a fungování školy není v tomto případě nikterak ovlivněno.

Další opatření

Mimo předchozí projekty a všechny možnosti zmíněné již dříve (čerpání dotací na rekonstrukci střechy, topného systému, organizace jazykových kurzů) se nabízí Krnovskému gymnáziu několik dalších opatření, která by mohla škole pomoci zefektivnit svůj další provoz. Z výroční zprávy vyplývá, že škola již delší dobu trpí úbytkem žáků a jejich celkový počet se každým rokem snižuje v řádech desítek. Tento trend však postihuje celé území MSK, jak bylo již mnohokrát zmíněno v předchozích kapitolách a vzhledem k dalšímu demografickému vývoji se nedá předpokládat zlepšení situace. Provoz gymnázia se stává stále více neefektivním, neboť fixní náklady související s provozem školy se nemění, škola vynakládá stále stejné množství financí, nicméně poskytuje vzdělání stále menšímu počtu žáků. Zcela zabránit úbytku žáků škola při nejlepší snaze nejspíše nemůže, neboť není schopna ovlivnit celkový demografický vývoj v kraji. Nicméně je v silách školy pokusit se tento pokles snížit, nebo počet žáků do budoucna stabilizovat. Jedním z opatření, které by škola pro zlepšení dané situace mohla uskutečnit, je zlepšit svou tzv. image a přilákat tak nové žáky.

Nabízí se zde možnost využít pro lepší komunikaci s veřejností a mladými lidmi sociálních sítí. Mnoho škol, včetně několika středních škol z Krnova, používá své profily na sociálních sítích ke zveřejňování různých informací a úspěchů školy pro veřejnost. Efektivněji tak komunikuje s veřejností, neboť se přizpůsobila vývoji dnešní doby. Navíc se zde oteví-

rá prostor pro sdílení fotografií z různých školních akcí gymnázia, případně sdílení úspěchů jednotlivých žáků, nebo skupin žáků v různých soutěžích. Díky podobným krokům dosáhne škola většího zájmu ze strany veřejnosti a ukáže své pozitivní stránky. Za podobných podmínek by ze strany školy mohla vzniknout iniciativa, ve spolupráci s žáky, založit jistou formu školních novin, které by tímto způsobem mohly být zveřejňovány a škola by si tak zajistila další originální prostředek ke své další pozitivní propagaci. Tímto způsobem by škola oslovila nové okruhy občanů a přilákala do svých řad nové žáky. V neposlední řadě je zmíněná angažovanost na sociálních sítích skvělým způsobem k další propagaci navrhovaných přípravných kurzů k maturitám.

Nutným krokem v tomto směru je revize současných internetových stránek, které působí nedokončeným a výrazně nepřehledným dojmem. Současné stránky gymnázia jsou ve velice špatném stavu a jejich vzhled pravděpodobně řadu potenciálních uchazečů o vzdělání odradí, nežli přiláká.

Pokud by se však do budoucna počty žáků neustálily a měly tendenci stále výrazně klesat, nabízí se zde další, mnohem rozsáhlejší opatření. V obdobném případě by totiž mohlo přijít v úvahu spojení školy s některou z dalších středních škol, případně s téměř přilehlou Základní školou Krnov, Smetanův okruh 4, příspěvková organizace. Ačkoli se jedná o opatření výhradně mezního charakteru, nemůžeme říci, že by se v tomto případě jednalo o opatření zcela nemyslitelné, pokud by se situace gymnázia stále zhoršovala.

7.3 Shrnutí

Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace se v porovnání s ostatními gymnázii z MSK jeví jako nejméně efektivně fungující škola, avšak po důkladné analýze dostupných informací a současné situace školy můžeme vidět, že se zde skrývá potenciál, který by mohl tuto situaci zvrátit. Jedním ze základních kroků v tomto směru je nutnost snížení provozních nákladů školy, spojených se stářím budovy a její vysoké energetické náročnosti. Základním krokem ke zlepšení této situace je realizace navrhovaného projektu č. 1. Tato rozsáhlá rekonstrukce budovy, ve směru výměny veškerých oken, by s sebou mohla přinést toliko požadované úspory, a to především v oblasti spotřeby tepla. Tento první krok realizace úspor, ve spojení s druhým navrhovaným opatřením, kterým je organizace přípravných kurzů ke společné části státních maturitních zkoušek, by měl přinést žádoucí účinek zvýšení efektivity školy, neboť se při jejich uskutečnění dá očekávat snížení nákladů na provoz a zlepšení sledovaných ukazatelů ekonomického charakteru, mimo jiné nepatrné

zvýšení HV z doplňkové činnosti a zároveň zlepšení výsledku vzdělávání. Společným uskutečněním výše zmíněných návrhů a dalších opatření dosáhne škola lepších výsledků a efektivita jejího fungování vzroste tak, aby se mohla alespoň přiblížit průměrným výsledkům ostatních gymnázií. Pokud by však škola nepřistoupila k žádným podobným opatřením a počet jejich žáků neustále klesal, hrozí zde aktuální riziko spojení s jinou školou a zániku její samostatné existence jako takové.

ZÁVĚR

Na základě informací získaných v rámci této práce a jejich postupné analýzy jsme docílili několika zásadních poznatků v oblasti školského systému Moravskoslezského kraje. Zásadním problémem, který v současné době ve značné míře ovlivňuje fungování jednotlivých škol na tomto území, je především negativní demografický vývoj, projevující se neustálým snižováním počtu obyvatel, především v produktivním a studentském věku. Ruku v ruce s tímto trendem se stává stále významnější také stárnutí populace tohoto kraje. Výše zmíněné skutečnosti se velice negativně projevují především v celkovém úbytku žáků v Moravskoslezském kraji, který nejedné škole způsobuje značné problémy. Provoz škol je stále více neefektivní a dochází v mnoha případech k jejich slučování za účelem úspor a naplnění kapacit škol.

Trend stálého úbytku žáků se nejméně projevoval právě u oboru gymnázií, která se stala pro tuto práci stěžejní skupinou škol. Cílem práce bylo vzájemné hodnocení efektivity fungování vybraného vzorku 23 gymnázií z Moravskoslezského kraje a jejich následující vzájemné srovnání.

Na základě zmíněného srovnání byly vybrány školy, které z těchto 23 gymnázií fungují nejvíce a nejméně efektivním způsobem. Hodnocení škol bylo provedeno na základě poznatků z teoretické části práce, která pojednává o definici samotného slova efektivita. Podle získaných informací můžeme podat měření efektivity zjednodušeně jako srovnání poměru výstupu a vstupů určitého procesu. Vstupní hodnoty byly pro potřeby měření efektivity procesu poskytování vzdělávání jednotlivými gymnázii definovány, jako ukazatele ekonomického charakteru a jejich finanční zátěž. V roli výstupů tohoto procesu byly charakterizovány výsledky vzdělávání žáků studujících na konkrétních školách.

Nejvíce efektivním se nakonec ukázalo Gymnázium Olgy Havlové, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace, které si vedlo nadměrně pozitivně ve směru vyhodnocení ukazatelů ekonomického charakteru a zároveň vykazovalo jedny z nejlepších výsledků vzdělávání v předchozích letech. Naopak zcela nejhůře, s přihlédnutím ke všem faktorům, si vedlo Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace. Toto gymnázium vykazovalo velice podprůměrné výsledky vzdělávání, v porovnání s ostatními sledovanými gymnázii a především jedny z největších nákladů na provoz a nejvyšší neefektivitu jednotlivých ukazatelů vynakládání svěřených prostředků.

Právě na základě výše zmíněného vyhodnocení, byly Krnovskému gymnáziu věnovány oba projekty v návrhové části práce, které mají za úkol zvýšit efektivitu fungování tohoto gymnázia a zlepšit tak i celkový obraz fungování gymnázií v Moravskoslezském kraji. První projekt, výměna starých oken za nová, je soustředěn především na zlepšení v oblasti ekonomických ukazatelů školy, neboť díky čerpání dotací z operačního programu dovoluje škole snížit náklady na vlastní provoz. Projekt výměny oken zapříčiní značnou úsporu v oblasti spotřeby tepla, neboť zabrání značné tepelné ztrátě budovy zapříčiněné neadekvátními vlastnostmi stávajících oken. Druhý projekt, mnohem menšího charakteru, s nižší rizikovostí, je projekt zaměřený na zlepšení výsledků vzdělávání žáků závěrečného ročníku v oblasti maturitních zkoušek. Jedná se o organizaci přípravného kurzu k maturitám, kterým škola docílí lepších výsledků svých absolventů u státních maturitních zkoušek. Vedlejším produktem tohoto návrhu byl popsán nárůst hospodářského výsledku z doplňkové činnosti. Díky těmto projektům dosáhne škola lepšího poměru mezi vynaloženými financemi, neboli vstupy a získanými výstupy, neboli kladnými výsledky vzdělávání, a tak dosáhne lepší efektivity fungování a srovná v tomto ohledu krok s ostatními gymnázii Moravskoslezského kraje. Oba projekty byly vybrány a sestaveny takovým způsobem, aby svým charakterem odpovídaly velikosti, umístění a dispozicemi této školy.

Za účelem získání potřebných informací ke všem analýzám této práce bylo zapotřebí vyhodnotit data získaná především z výročních zpráv jednotlivých gymnázií. V tomto ohledu je potřeba zdůraznit, že i zde by bylo na místě učinit vhodná opatření, neboť jednotlivé výroční zprávy byly mnohdy velice chaotické. Každá škola v tomto směru podává stejná data jiným způsobem, mnohdy neadekvátně stručným, jindy až zbytečně rozsáhlým a nepřehledným. Někdy se tyto zprávy soustředily na informace a skutečnosti, které ve své podstatě nebyly důležité tolik jako ty, kterým byl v rámci výroční zprávy věnován jen malý prostor. Bylo by tedy vhodné pomocí adekvátních opatření zajistit jakousi synchronizaci formy těchto zpráv, alespoň pro konkrétní a významné oblasti jakými jsou rozbor hospodaření školy, výsledky vzdělávání školy apod.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Monografie

- [1] *Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy Moravskoslezského kraje 2012*. Ostrava: Moravskoslezský kraj, Krajský úřad, 2012, 117 s. ISBN 978-80-87503-13-3. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/sk_dokumenty.html
- [2] FIALOVÁ, Helena. *Malý ekonomický slovník s výkladem pojmů v češtině a v angličtině*. Vyd. 1. Praha: A plus, 2006, 294 s. ISBN 80-902-5148-X.
- [3] HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 3. aktualiz. vyd. Praha: C. H. Beck, 2002, xxii, 714 s. ISBN 80-717-9681-6.
- [4] KÁŇA, Pavel. *Základy veřejné správy: vybrané kapitoly veřejné správy pro studium žáků středních škol*. 3. aktualiz. vyd. Ostrava: Montanex, 2010, 352 s. ISBN 978-807-2253-197.
- [5] MALÝ, Ivan. Faktory efektivnosti fungování veřejného sektoru v regionech. In MALÝ, Ivan. *Vliv veřejného sektoru na efektivnost rozvoje regionů*. Brno: MU, 2001. s. 33-42. Faktory efektivnosti. ISBN 80-210-2571-9.
- [6] MANKIW, N. *Zásady ekonomie*. 1. vyd. Praha: Grada, 1999, 763 s. ISBN 80-716-9891-1.
- [7] MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, mládeže a tělovýchovy České republiky. *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávání v České republice v roce 2012: Vzdělávání v roce 2012 v datech*. Praha: CZVV – CERMAT, 2013. ISBN 978-80-87601-17-4. Dostupné z: <http://generator.citace.com/dokument/c0s8ibvxHGXwnz3D>
- [8] OECD. *Synergies for Better Learning: an international perspective on evaluation and assessment*. Paris: OECD Publishing, 2013. ISBN 978-926-4190-658.
- [9] OCHRANA, František a Milan PŮČEK. *Efektivní zavádění a řízení změn ve veřejné správě: smart administration*. Vyd. 1. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 246 s. ISBN 978-807-3576-677
- [10] PEKOVÁ, Jitka. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: ASPI, 2008, 712 s. ISBN 978-80-7357-351-5.
- [11] POSPÍŠIL, Richard. *Veřejná ekonomika: současnost a perspektiva*. 1. vyd. Praha: Professional Publishing, 2013, 195 s. ISBN 978-80-7431-112-3
- [12] SAMUELSON, Paul Anthony a William D NORDHAUS. *Ekonomie: 18. vydání*. Vyd. 1. Praha: NS Svoboda, 2007, 775 s. ISBN 978-80-205-0590-3.
- [13] SANTIAGE, Paulo. *OECD reviews of evaluation and assessment in education*. Paris: OECD, 2012. ISBN 978-926-4116-757

- [14] STRECKOVÁ, Yvonne. *Teorie veřejného sektoru: učební text pro školní rok 1996/97 a 1997/98*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1997, 155 s. ISBN 80-210-1508-X
- [15] *The education system in the Czech Republic*. 2nd ed. Editor Leona Gergelová Šteigrová. Prague: Ministry of Education, Youth and Sports, 2012, 35 s. ISBN 978-80-87601-12-9. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/mezinarodni-vztahy/the-education-system-in-the-czech-republic-1>
- [16] VALENTA, Jiří. *Školské zákony a prováděcí předpisy s komentářem 2013*. 5. aktualiz. vyd. Olomouc: ANAG, c2013, 919 s. Práce, mzdy, pojištění. ISBN 978-80-7263-760-7.
- [17] VŠEOBECNÉ A SPORTOVNÍ GYMNÁZIUM, Bruntál, Příspěvková organizace. *Zpráva o činnosti a o plnění úkolů organizace: Rozbor hospodaření Všeobecného a sportovního gymnázia, Bruntál, příspěvkové organizace za rok 2012*. Bruntál, 2013, 9 s.
- [18] *Zákony V ...: sborník úplných znění zákonů pro státní správu, veřejnou správu a školství k ..* Český Těšín: Poradce, 2013. ISBN 1802-8306.

Online zdroje

- [1] GYMNÁZIUM, Český Těšín, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy: Školní rok 2012/2013* [online]. Český Těšín, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gmct.cz/charakteristika/dokumenty-skoly/vyrocnizprava-skoly-201.html>
- [2] GYMNÁZIUM FRANTIŠKA ŽIVNÉHO, Bohumín, Jana Palacha 794, příspěvková organizace. *Výroční zpráva za školní rok 2012/2013* [online]. Bohumín, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gym-bohumin.cz/pro-verejnost/dokumenty-skoly.html>
- [3] GYMNÁZIUM, FRÝDLANT NAD OSTRAVICÍ, nám. T. G. Masaryka 1260, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Frýdlant nad Ostravicí, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://gymfrydl.cz/dokumenty-skoly>
- [4] GYMNÁZIUM, Havířov-Město, Komenského 2, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Havířov, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gkh.cz/index.php?str=dokumenty>
- [5] GYMNÁZIUM, Havířov – Podlesí, příspěvková organizace. *Výroční zpráva 2012/2013* [online]. Havířov, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gsh.cz/new/index.php/info-o-skole/dokumenty>
- [6] GYMNÁZIUM JOSEFA KAINARA, Hlučín, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Hlučín, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.ghlucin.cz/ke-stazeni>
- [7] GYMNÁZIUM, Karviná, příspěvková organizace. *Výroční zpráva za školní rok 2012/2013* [online]. Karviná, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.gym-karvina.cz/informace_o_skole/dokumenty_skoly.html

- [8] GYMNÁZIUM, Krnov, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Krnov, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://gymnasiumkrnov.cz/uredni-deska/dokumenty/>
- [9] GYMNÁZIUM MIKULÁŠE KOPERNÍKA, Bílovec, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Bílovec, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gmk.cz/c/vyrocní-zpravy/>
- [10] GYMNÁZIUM OLGY HAVLOVÉ, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace. *Výroční zpráva za školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gyohavl.cz/dokumenty-skoly.html>
- [11] GYMNÁZIUM, Ostrava-Hrabůvka, příspěvková organizace. *Výroční zpráva 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.ghrabuvka.cz/menu-vyrocní-zpravy>
- [12] GYMNÁZIUM OSTRAVA-ZÁBŘEH, Volgogradská 6a, příspěvková organizace. *Výroční zpráva školy za školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gvoz.cz/dokumenty.php>
- [13] GYMNÁZIUM PETRA BEZRUČE, Frýdek-Místek, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Frýdek-Místek, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gpbfm.cz/skola/dokumenty/>
- [14] GYMNÁZIUM S POLSKÝM JAZYKEM VYUČOVACÍM – GIMNAZJUM Z POLSKIM JEZYKIEM NAUCZANIA, Český Těšín, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy 2012/2013* [online]. Český Těšín, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.gympol.cz/dokumenty/>
- [15] GYMNÁZIUM, Třinec, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/13* [online]. Třinec, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.gymtri.cz/?page_id=291
- [16] JAZYKOVÉ GYMNÁZIUM PAVLA TIGRIDA, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.jazgym-ostrava.cz/>
- [17] KUČEROVÁ, Zuzana. Měření efektivity ve veřejném a soukromém sektoru: rešerše dosavadních přístupů. *Český finanční a účetní časopis* [online]. 2012, roč. 7, č. 2, s. 110-125 [cit. 2014-02-24]. Dostupné z: <http://www.vse.cz/cfuc/abstrakt.php?IDcl=316>
- [18] MASARYKOVO GYMNÁZIUM, Příbor, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Příbor, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.gypri.cz/joomla/index.php?option=com_content&view=article&id=346&Itemid=92

- [19] MATIČNÍ GYMNÁZIUM, Ostrava, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://mgo.cz/jj/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=8&Itemid=109
- [20] MENDELOVO GYMNÁZIUM, Opava, příspěvková organizace. *Výroční zpráva 2012/2013* [online]. Opava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.mgo.opava.cz/verejne-dokumenty/>
- [21] SLEZSKÉ GYMNÁZIUM, Opava, Příspěvková organizace. *Výroční zpráva 2012/2013* [online]. Opava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.slezygymopava.cz/2007/11/dokumenty/>
- [22] SPORTOVNÍ GYMNÁZIUM DANY A EMILA ZÁTOPKOVÝCH, Ostrava, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://www.sportgym-ostrava.cz/cz/ostkole/dokumenty-o-cinnosti-skoly.html>
- [23] VŠEOBECNÉ A SPORTOVNÍ GYMNÁZIUM, Bruntál, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy za školní rok 2012/2013* [online]. Bruntál, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.gymbru.cz/staticke_stranky.php?stranka=vyrocni_zpravy
- [24] *Výroční zpráva o stavu a rozvoji vzdělávací soustavy v Moravskoslezském kraji za školní rok 2011/2012* [online]. Ostrava: Odbor školství, mládeže a sportu Krajského úřadu Moravskoslezského kraje, 2013 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: http://verejna-sprava.kr-moravskoslezsky.cz/assets/sk/z003_081_01-final.pdf
- [25] WICHTERLOVO GYMNÁZIUM, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace. *Výroční zpráva o činnosti školy školní rok 2012/2013* [online]. Ostrava, 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.wigym.cz/nv/?page_id=449
- [26] *Základní tendence demografického, sociálního a ekonomického vývoje Moravskoslezského kraje v roce 2012* [online]. Ostrava: Krajská správa ČSÚ v Ostravě, oddělení informačních služeb a správy registrů, 2013 [cit. 2014-03-12]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_moravskoslezskeho_kraje_v_roce_2012/\\$File/tndcMSK12.pdf](http://www.czso.cz/xt/redakce.nsf/i/zakladni_tendence_demografickeho_socialniho_a_ekonomickeho_vyvoje_moravskoslezskeho_kraje_v_roce_2012/$File/tndcMSK12.pdf)

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

ad.	A další
aj.	A jiné
apod.	A podobně
atd.	A tak dále
ČR	Česká republika
HDP	Hrubý domácí produkt
HV	Hospodářský výsledek
ISCED	International Standard Classification of Education
MSK	Moravskoslezský kraj
MŠMT	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	Ministerstvo vnitra
např.	Například
NIV	Neinvestiční výdaje
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
OPŽP	Operační program Životní prostředí
TH	Technickohospodářský
THP	Technickohospodářský pracovník
tis.	Tisíc
tzv.	Takzvaný

SEZNAM OBRÁZKŮ

<i>Obrázek 1: Míra nezaměstnanosti absolventů v MSK ve vybraných letech</i>	<i>37</i>
<i>Obrázek 2: HV z doplňkové činnosti vybraných gymnázií</i>	<i>48</i>
<i>Obrázek 3: Výše dotací od zřizovatele a MŠMT.....</i>	<i>52</i>
<i>Obrázek 4: HV z doplňkové činnosti v závislosti dotací na žáka.....</i>	<i>53</i>
<i>Obrázek 5: Grafické znázornění celkových výsledků</i>	<i>63</i>
<i>Obrázek 6: Graf struktury respondentů.....</i>	<i>75</i>
<i>Obrázek 7: Struktura poptávky po kurzu</i>	<i>75</i>

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Počet dětí, žáků a studentů v regionálním školství (v tis.).....	25
Tabulka 2: Veřejné výdaje na školství v běžných cenách.....	29
Tabulka 3: Rozpočtové výdaje v letech 2011 až 2014.....	30
Tabulka 4: Počet obyvatel MSK v letech 2008-2012	34
Tabulka 5: Vývoj počtu škol a školských zařízení na územní MSK	35
Tabulka 6: Střední školy MSK dle zřizovatele (školní rok 2011/2012)	38
Tabulka 7: Výdaje hrazené prostřednictvím krajských normativů školám a školským zařízením v tis. Kč (neinvestiční výdaje)	42
Tabulka 8: Výdaje hrazené z prostředků zřizovatele školám a školským zařízením zřízeným krajem v tis. Kč.....	42
Tabulka 9: Dotace na žáka v závislosti na velikosti školy	53
Tabulka 10: Rozpis odhadovaných realizačních nákladů projektu.....	69
Tabulka 11: Počty maturantů vybraných SŠ v Krnově	73

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha P I: Schéma vzdělávacího systému ČR

Příloha P II: Seznam gymnázií MSK podle zřizovatele

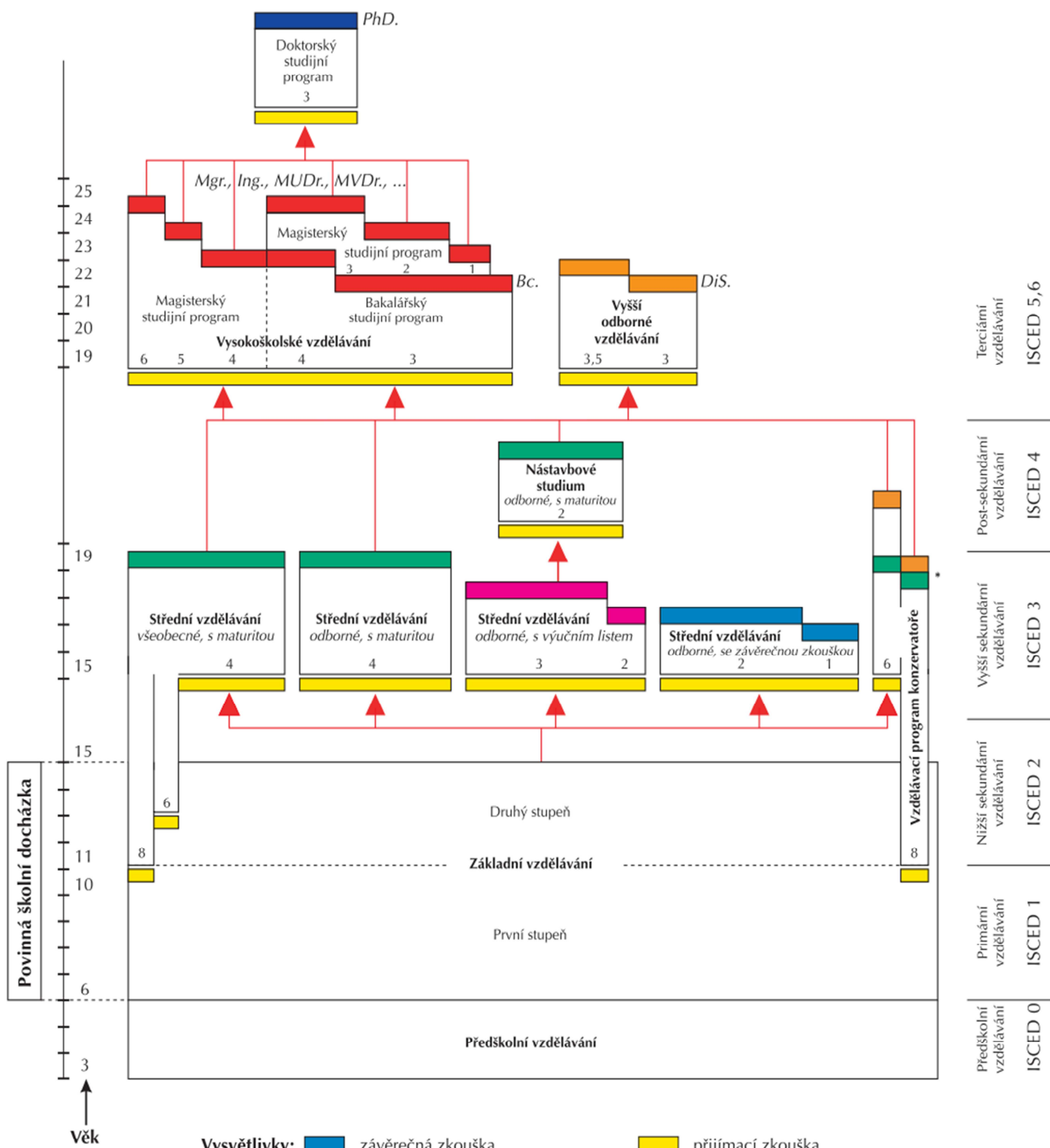
Příloha P III: Vybrané ukazatele sledovaných gymnázií

Příloha P IV: Vybrané ukazatele sledovaných gymnázií

Příloha P V: Výsledky hodnocení sledovaných gymnázií

Příloha P VI: Ukázková žádost o poskytnutí podpory

PŘÍLOHA P I: SCHÉMA VZDĚLÁVACÍHO SYSTÉMU ČR

PŘÍLOHA P II: SEZNAM GYMNÁZIÍ MSK PODLE ZŘIZOVATELE

Kraj zřizovatelem:

<i>Název:</i>	<i>Místo:</i>	<i>Ulice</i>
1. Gymnázium Mikuláše Koperníka, Bílovec, příspěvková organizace;	Bílovec,	17. listopadu 526
2. Gymnázium Františka Živného, Bohumín, Jana Palacha 794, příspěvková organizace;	Bohumín,	Jana Palacha 794
3. Všeobecné a sportovní gymnázium, Bruntál, příspěvková organizace;	Bruntál,	Dukelská 1
4. Gymnázium, Český Těšín, příspěvková organizace;	Český Těšín,	Frydecká 689
5. Gymnázium s polským jazykem vyučovacím - Gimnazjum z Polskim Językiem Nauczania, Český Těšín, příspěvková organizace;	Český Těšín,	Havlíčková 13
6. Gymnázium Petra Bezruče, Frýdek-Místek, příspěvková organizace;	Frýdek-Místek,	Čs. armády 517
7. Gymnázium, Frýdlant nad Ostravicí, nám. T. G. Masaryka 1260, příspěvková organizace;	Frýdlant nad Ostravicí,	nám. T. G. Masaryka 1260
8. Gymnázium, Havířov-Město, Komenského 2, příspěvková organizace;	Havířov – Město,	Komenského 2
9. Gymnázium, Havířov-Podlesí, příspěvková organizace;	Havířov-Podlesí,	Studentská 11
10. Gymnázium Josefa Kainara, Hlučín, příspěvková organizace;	Hlučín,	Dr. Ed. Beneše 7
11. Gymnázium, Karviná, příspěvková organizace;	Karviná - Nové Město,	Mírová 1442
12. Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace;	Krnov,	Smetanův okruh 2
13. Slezské gymnázium, Opava, příspěvková organizace;	Opava,	Zámecký okruh 848
14. Mendelovo gymnázium, Opava, příspěvková organizace;	Opava,	Komenského 5
15. Matiční gymnázium, Ostrava, příspěvková organizace;	Ostrava,	Dr. Šmerala 25
16. Gymnázium, Ostrava - Hrabůvka, příspěvková organizace;	Ostrava,	Fr. Hajdy 34
17. Jazykové gymnázium Pavla Tigrida, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace;	Ostrava,	G. Klimenta 493
18. Gymnázium Olgy Havlové, Ostrava - Poruba, příspěvková organizace;	Ostrava,	M. Majerové 1691
19. Wichterlovo gymnázium, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace;	Ostrava,	Čs. exilu 669
20. Gymnázium, Ostrava - Zábřeh, Volgogradská 6a, příspěvková organizace;	Ostrava,	Volgogradská 6a
21. Sportovní gymnázium Dany a Emila Zátokových, Ostrava, příspěvková organizace;	Ostrava,	Volgogradská 2631
22. Masarykovo gymnázium, Příbor, příspěvková organizace;	Příbor,	Jičínská 528
23. Gymnázium, Třinec, příspěvková organizace;	Třinec,	Komenského 713
24. Gymnázium a Střední průmyslová škola elektrotechniky a informatiky, Frenštát pod Radhoštěm, příspěvková organizace;	Frenštát pod Radhoštěm,	Křížíkova 1258

25. Gymnázium a Střední odborná škola, Frýdek-Místek, Cihelní 410, příspěvková organizace; Frýdek-Místek, Cihelní 410
26. Gymnázium a Střední odborná škola, Nový Jičín, příspěvková organizace; Nový Jičín, Palackého 50
27. Gymnázium a Obchodní akademie, Orlová, příspěvková organizace; Orlová, Masarykova tř. 1313
28. Janáčkova konzervatoř a Gymnázium v Ostravě, příspěvková organizace; Ostrava, Českosobratská 40
29. Gymnázium Hladnov a Jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky, Ostrava, příspěvková organizace; Ostrava, Hladnovská 35
30. Střední průmyslová škola chemická akademika Heyrovského a Gymnázium, Ostrava, příspěvková organizace; Ostrava, Středoškolská 1
31. Gymnázium a Střední odborná škola, Rýmařov, příspěvková organizace; Rýmařov, Sokolovská 34

Soukromá soba zřizovatelem:

<i>Název:</i>	<i>Místo:</i>	<i>Ulice</i>
1. Čtyřleté a osmileté gymnázium, s.r.o.;	Frýdek-Místek,	Cihelní 410
2. Gymnázium BESKYDY MOUNTAIN ACADEMY, s.r.o.;	Frýdlant nad Ostravicí,	Dvořákova 1269
3. Gymnázium Jana Šabršuly s.r.o.;	Orlová – Lutyně,	Mládí 726
4. EDUCAnet - Soukromé gymnázium Ostrava, s.r.o.;	Ostrava – Hrabůvka,	Mjr. Nováka 1455
5. Přírodovědné gymnázium Ostrava, s.r.o.;	Ostrava – Hrabůvka,	U Haldy 200
6. IUVENTAS - Soukromé gymnázium a Střední odb. škola s.r.o.;	Ostrava - Mariánské Hory,	U Dvoru 14
7. 1st International School of Ostrava - základní škola a gymnázium, s.r.o.;	Ostrava - Moravská Ostrava,	Gregorova 2582
8. Střední odborná škola umělecká a gymnázium, s.r.o.;	Ostrava – Zábřeh,	Hulvácká 384
9. Gymnázium, základní škola a mateřská škola Hello s.r.o.;	Ostrava – Hrabůvka,	Bystřinova 90

Obec zřizovatelem:

<i>Název:</i>	<i>Místo:</i>	<i>Ulice</i>
1. Základní škola a gymnázium Vítkov, příspěvková organizace;	Vítkov,	Komenského 754

Církev zřizovatelem:

<i>Název:</i>	<i>Místo:</i>	<i>Ulice</i>
1. Biskupské gymnázium v Ostravě;	Ostrava – Poruba,	Karla Pokorného 1284

PŘÍLOHA P III: VYBRANÉ UKAZATELE SLEDOVANÝCH GYMNÁZIÍ

Veřejná gymnázia (Čísla odpovídají gymnáziím podle seznamu v příloze PII)

Gymnázia	Pracovníci celkem	Pedagogičtí p.	Počet žáků	Žáci / THP	Žáci / pedagogové	Příspěvky a dotace (zřizovatel a MŠMT v mil. Kč)	Příspěvky a dotace /žáci	HV z doplňkové činnosti (tis.)
1	61	42	422	22,21	10,05	26,698	63 265 Kč	-
2	40	32	342	42,75	10,69	17,697	51 746 Kč	66,30
3	78	63	576	38,40	9,14	28,342	49 205 Kč	117,50
4	50	37	390	30,00	10,54	22,719	58 254 Kč	77,18
5	45	36	329	36,56	9,14	19,497	59 261 Kč	42,80
6	56	43	533	41,00	12,40	25,450	47 749 Kč	125,70
7	33	27	313	52,17	11,59	14,201	45 371 Kč	3,50
8	44	37	407	58,14	11,00	19,049	46 803 Kč	41,58
9	53	44	507	56,33	11,52	24,620	48 560 Kč	10,20
10	33	25	280	35,00	11,20	16,016	57 200 Kč	56,55
11	58	43	491	32,73	11,42	25,239	51 403 Kč	69,34
12	41	31	358	35,80	11,55	17,674	49 369 Kč	12,02
13	43	34	415	46,11	12,21	20,338	49 007 Kč	335,25
14	81	57	631	26,29	11,07	37,181	58 924 Kč	243,52
15	59	48	571	51,91	11,90	26,826	46 981 Kč	193,01
16	59	47	577	48,08	12,28	28,117	48 730 Kč	178,11
17	56	47	532	59,11	11,32	24,593	46 227 Kč	-
18	64	48	592	37,00	12,33	28,245	47 711 Kč	345,7
19	70	60	651	65,10	10,85	32,066	49 257 Kč	318,0
20	48	40	445	55,63	11,13	21,067	47 342 Kč	50,1
21	64	38	482	18,54	12,68	28,895	59 948 Kč	81,5
22	45	38	459	65,57	12,08	22,000	47 930 Kč	343
23	69	51	587	32,61	11,51	30,249	51 532 Kč	235,3

Zdroj: Výroční zprávy pro rok 2012/2013 jednotlivých zkoumaných gymnázií

PŘÍLOHA P IV: VYBRANÉ UKAZATELE SLEDOVANÝCH GYMNÁZIÍ

Veřejná gymnázia (Čísla odpovídají gymnáziím podle seznamu v příloze PII)

Gymnázia	Žáci	Prospěch				Maturita (jarní, řádný termín)				Pokračuje ve studiu		
		PV		NP		Celkem	Prospělo	PV		NP	Žáků	%
1	422	127	30,1 %	8	1,9 %	66	43	16	24,2 %	7	64	94,12
2	342	141	41,2 %	1	0,3 %	78	43	33	42,3 %	2	73	94,81
3	571	198	34,7 %	27	4,7 %	96	54	35	36,5 %	7	81	84,38
4	390	147	37,7 %	1	0,3 %	81	52	27	33,3 %	2	72	92,31
5	329	90	27,4 %	2	0,6 %	77	47	30	39,0 %	0	74	96,10
6	533	148	27,8 %	9	1,7 %	90	42	46	51,1 %	2	89	98,90
7	313	95	30,4 %	8	2,6 %	56	26	30	53,6 %	0	54	94,73
8	407	-	-	-	-	85	39	38	44,7 %	8	82	96,47
9	507	183	36,1 %	13	2,6 %	77	38	38	49,4 %	1	-	-
10	277	86	31,0 %	4	1,4 %	51	28	22	43,1 %	1	58	96,66
11	491	149	30,3 %	1	0,2 %	115	113	52	45,2 %	2	110	96,49
12	354	128	36,2 %	1	0,3 %	73	55	14	19,2 %	4	69	94,52
13	416	179	43,0 %	0	0,0 %	126	64	58	46,0 %	4	123	96,85
14	632	229	36,2 %	8	1,3 %	136	67	60	44,1 %	9	130	95,59
15	588	281	47,8 %	1	0,2 %	80	57	23	28,8 %	0	81	96,43
16	575	245	42,6 %	2	0,3 %	84	38	44	52,4 %	2	80	94,12
17	528	138	26,1 %	6	1,1 %	114	67	45	39,5 %	2	-	-
18	592	241	40,7 %	1	0,2 %	106	49	54	50,9 %	3	80	100
19	658	155	23,6 %	7	1,1 %	137	87	40	29,2 %	10	128	94,12
20	444	180	40,5 %	2	0,5 %	48	22	23	47,9 %	3	46	97,91
21	469	56	11,9 %	31	6,6 %	79	60	18	22,8 %	1	-	90*
22	459	193	42,0 %	0	0,0 %	85	54	28	32,9 %	3	80	94,12
23	587	180	30,7 %	2	0,3 %	149	86	57	38,3 %	6	-	-

Zdroj: Výroční zprávy pro rok 2012/2013 jednotlivých zkoumaných gymnázií

Poznámka: PV = prospěl s vyznamenáním; NP = Neprospěl; SZ = Snížená známka z chování; * - průměrný odhad výchovné poradkyně

PŘÍLOHA P V: VÝSLEDKY HODNOCENÍ SLEDOVANÝCH GYMNÁZIÍ

Ekonomické hledisko

Výsledky vzdělávání

Finální hodnocení

Pořadí	Číslo školy	Počet bodů	Pořadí	Číslo školy	Počet bodů	Pořadí	Číslo školy	Součet bodů
1	22	208	1	18	232	1	18	45
2	18	197	2	6	225	2	15	39
3	15	187	3	11	225	3	6	38
4	14	179	4	7	220	4	13	37
5	19	178	5	13	212	5	7	32
6	13	175	6	15	211	6	16	32
7	17	170	7	16	202	7	22	31
8	6	157	8	5	201	8	14	29
9	16	156	9	10	201	9	17	29
10	20	152	10	20	188	10	11	28
11	8	144	11	9	183	11	20	28
12	7	131	12	17	177	12	9	22
13	3	130	13	2	172	13	19	22
14	23	122	14	23	138	14	10	20
15	9	108	15	14	134	15	23	20
16	2	94	16	22	128	16	2	19
17	11	93	17	4	127	17	8	19
18	4	78	18	8	114	18	5	18
19	10	73	19	21	108	19	3	13
20	12	71	20	12	102	20	4	13
21	21	65	21	19	65	21	12	8
22	5	55	22	3	63	22	21	8
23	1	48	23	1	49	23	1	2

PŘÍLOHA P VI: UKÁZKOVÁ ŽÁDOST O POSKYTNUTÍ PODPORY

Žádost o poskytnutí podpory z Operačního programu Životní prostředí

OPERAČNÍ PROGRAM | PRO VODU, VZDUCH
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ | A PŘÍRODU

Žádost o poskytnutí podpory

Operační program Životní prostředí, výzva č. 60. výzva OPŽP

Název projektu	Snížení energetické náročnosti budovy Gymnázia Krnov
Žadatel	Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace
Identifikační číslo projektu	28505026
Kraj realizace	Moravskoslezský kraj

A. Identifikace operačního programu a výzvy

Oblasti podpory

Prioritní osa	3 - Udržitelné využívání zdrojů energie (FS)
Primární oblast podpory	3.2 - Realizace úspor energie a využití odpadního tepla (u nepodnikatelské sféry)
Podoblast podpory	3.2.1. Realizace úspor energie
Projekt spadá do další oblasti podpory	Ne

Ukázkový výtisk

B. Základní identifikace projektu

Projekt

Název projektu	Snížení energetické náročnosti budovy Gymnázia Krnov
Název projektu (anglicky)	Energy performance reduction of the Gymnasium Krnov building
Rozsah celkových uznatelných nákladů projektu	od 1 mil. CZK CZV do 25 mil. EUR CV
Stručný obsah projektu	Obsahem projektu je celková výměna kvalitativně již nevyhovujících oken hlavní budovy gymnázia. V rámci tohoto projektu dojde k demontáži těchto starých oken, nákupu a montáži nových plastových oken a následné ekologické likvidaci původních demontovaných oken. Obsahem projektu budou samozřejmě také všechny zednické práce potřebné k výměně oken a montáži venkovních a vnitřních parapetů spolu s žaluziemi.
Cíle projektu	Cílem tohoto projektu je snížení energetické náročnosti budovy gymnázia, formou výměny starých oken za nové, což povede ke značnému snížení ztráty tepla budovy a s tím spojenými úsporami na nákladech za energie. Předpokládá se dosažení snížení měrné roční potřeby tepla na vytápění alespoň o 20 %

Místo realizace projektu

Ulice	Smetanův okruh
Číslo popisné	19
Číslo orientační	2
PSC	794 01
Kraj (NUTS III)	Moravskoslezský kraj
Okres (NUTS IV)	Bruntál
Obec	Krnov
Ověřeno dne	17.4.2014 16:55
Katastrální území	Krnov-Horní Předměstí (okres Bruntál);674737
Popis umístění projektu	Projekt bude realizován pouze v hlavní budově gymnázia a v bezprostředně přilehlém okolí (skladování materiálu a odpadu), nacházející se v centru města Krnova.

Harmonogram projektu

Přípravná fáze projektu	2.6.2014
Předpokládané datum zahájení zadávacího řízení	9.6.2014
Předpokládané datum zahájení realizace projektu	30.6.2014
Předpokládané datum ukončení realizace projektu	15.8.2014
Předpokládané datum zahájení provozu	1.9.2014

Realizace projektu v rámci schváleného Integrovaného plánu rozvoje města

Pokud je projektový záměr součástí Integrovaného plánu rozvoje měst, bude dle usnesení vlády ČR č. 883/2007 ze dne 13. 8. 2007 bonifikován 10 % z celkového obdrženého bodového hodnocení. Město potvrdí, že předkládaný projekt je součástí a v souladu s cíli a prioritami schváleného Integrovaného plánu rozvoje města. Toto potvrzení dodá žadatel jako přílohu k žádosti o poskytnutí dotace z OPŽP -bez dodaného potvrzení nemůže být projekt bonifikován.

Projekt je realizovaný v rámci schváleného Integrovaného plánu rozvoje města	Ne
--	----

Typ projektu

C. Základní identifikace žadatele (subjektu)

Vyberte typ žadatele	Právnícká osoba
----------------------	-----------------

Žadatel

Vyplňte IČ a přejděte na další pole formuláře. Systém automaticky doplní právní formu a DIČ. Pokud systém nezobrazuje data správně, ověřte jejich stav v databázi ARES: http://www.info.mfcr.cz/ares/ares_es.html.cz

IČ	00601349
Název subjektu	Gymnázium, Krnov, příspěvková organizace
Právní forma	Příspěvková organizace
DIČ	
Typ subjektu	Veřejný
Plátce DPH	Ne
OKEČ	
Účetní jednotka žadatele účtuje:	V soustavě podvojného účetnictví
Předmět činnosti subjektu	Hlavním předmětem činnosti subjektu je poskytování všeobecného středního vzdělávání. Ve vedlejší činnosti se jedná o pronájem a správa vlastních nebo pronajatých nemovitostí a provozování tělovýchovných a sportovních zařízení a organizování sportovní činnosti.
Máte živnostenské oprávnění ve vztahu k předmětu podpory?	Ano
IČ bylo ověřeno	17.4.2014 16:38

DPH

Plátce DPH	Nejsem plátcem DPH a nemám nárok na odpočet DPH
------------	---

Bonita a typ žadatele

Kritérii pro stanovení, zda bude u žadatele prověřována bonita, je typ žadatele a výše celkových vlastních zdrojů (CVZ - jejich výši žadatel nalezne v záložce E, tabulce E2, řádku h). U žadatelů, kteří realizují projekt s dotací vyšší než 100 mil. Kč (součet dotace z EU a státního rozpočtu) a u žadatelů, kteří žádají Fond o poskytnutí půjčky, je bonita žadatele prověřována vždy. Žadatel vychází z kritérií dle kapitoly č. 3 Závazných pokynů pro žadatele a příjemce podpory SFŽP. Upozorňujeme, že v případě, že se v průběhu hodnocení Žádosti o poskytnutí podpory zvýší CVZ žadatele a žadatel se nachází v tabulce pro prověřování bonity z kategorie ne do kategorie ano, nebo žadatel požádá v průběhu hodnocení projektu o poskytnutí půjčky ze SFŽP, bude vyzván k urychlenému předložení ekonomických příloh dle kapitoly č. 3 Závazných pokynů a vyplnění a zaslání záložky D v Žádosti o poskytnutí podpory.

Typ žadatele	PO zřízené územně samosprávnými celky
Bude prováděno prověření bonity žadatele?	Ne

Sídlo žadatele

Adresy jsou ověřovány proti centrálnímu registru UIR-ADR. Pokud systém adresu odmítá, pokuste se ji nejprve v UIR-ADR dohledat: <http://forms.mpsv.cz/uir/adr/OverAdresuFrame.html>

Ulice nebo část obce	Smetanův okruh
Číslo popisné	19
Číslo orientační	2
PSČ	794 01
Kraj (NUTS III)	Moravskoslezský kraj
Okres (NUTS IV)	Bruntál
Obec	Krnov
Ověřeno dne	17.4.2014 16:55
Kód adresy	14 051 877
E-mail	writer@gym-krnov.cz
WWW	

Kontaktní osoba žadatele

Jméno	Jana
Příjmení	Nováková
Titul před	
Titul za	
Telefon	+420 111 111 111
Mobilní telefon	
E-mail	Jana.Novakova@gym-Krnov.cz

Statutární zástupce žadatele

Fyzické osoby nepodnikající: v případě více vlastníků uveďte pověřenou osobu a doložte pověření

Jméno	Jan
Příjmení	Novák
Titul před	
Titul za	
Název funkce	
Telefon	+420 222 222 222
Mobilní telefon	
Je sídlo statutárního zástupce odlišné od údajů žadatele?	Ne

Informace o právním vztahu k předmětu podpory

Předmětem podpory se pro tento účel rozumí věci, které mají být s požadovanou podporou pořízené (popřípadě rekonstruované, upravené nebo jinak výrazně zhodnocené), jakož i budovy a pozemky, ve kterých (na kterých) mají být umístěny.

Právní vztah k předmětu podpory	Žadatel bude po dokončení projektu vlastníkem předmětu podpory
---------------------------------	--

Typ účetní jednotky

Kterou prováděcí vyhláškou a jakými standardy se řídí účetnictví žadatele. Struktura je uvedena podle Českých účetních standardů (ČÚS).

Zvolte typ účetní jednotky	Pro ÚSC, PO, SF a OSS
----------------------------	-----------------------

Vyhláška	ČÚS	Typ účetní jednotky
500/2002 Sb.	001-023 (FZ 01/2003)	Pro podnikatele
501/2002 Sb.	101-115 (FZ 02/2003)	Pro finanční instituce
502/2002 Sb.	201-223 (FZ 04/2003)	Pro pojišťovny
503/2002 Sb.	301-312 (FZ 05/2003)	Pro zdravotní pojišťovny
504/2002 Sb.	401-414 (FZ 06/2003)	Pro jednotky u nichž hlavním předmětem činnosti není podnikání
505/2002 Sb.	501-522 (FZ 03/2003)	Pro ÚSC, PO, SF a OSS

E. Financování

Záložku 'E' prosím vyplňujte v **korunách, ne v tisících Kč**. Uvedené částky se vyjadřují **včetně DPH** (v případě plátce DPH vložte DPH do nezpůsobilých výdajů).

Vzhledem k tomu, že při vyplňování přílohy E1.3 v elektronickém prostředí BENE-FILL se již reflektuje skutečná realizovatelnost a propláčení finančních prostředků, byla pozastavena možnost vkládání hodnot do uvedených sloupců let 2008, 2009 a 2010 (ale investiční náklady dle finanční analýzy budou vynaloženy a pro zachování správného výpočtu finanční analýzy musejí být i tak vyplněny). Proto Vám doporučujeme investiční náklady související s přípravou projektové dokumentace a žádosti, které jsou uznatelným výdajem za roky 2008, 2009 a 2010 v E1.3 ve finanční analýze sečíst a doplnit do sloupce příslušného řádku pro rok 2011, jelikož v něm bude docházet k financování realizace daného projektu.

E1.1 - veřejný subjekt, projekt mimo rámec veřejné podpory a negenerující příjmy

Pokud byly žadatelem vynaloženy v r. 2007-2010 způsobilé výdaje, započíte je v tabulce E.1.1 do r. 2011.

Skladba financování projektu	Celkem			Roky							Kontrolní součet	
	Kč	% (k CZVV)	% (k CZV)	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014		2015
1 celkové výdaje na projekt	2 180 000									2 180 000		0
2 celkové nezpůsobilé výdaje				0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 celkové způsobilé výdaje	2 180 000		100	0	0	0	0	0	0	2 180 000		0
4 soukromé financování			0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 celkové způsobilé veřejné výdaje	2 180 000	100	100	0	0	0	0	0	0	2 180 000		0
6 podpora OPŽP celkem	1 962 000	90	90	0	0	0	0	0	0	1 962 000		0
7 podpora (příspěvek) z ERDF/FS	1 853 000	85	85	0	0	0	0	0	0	1 853 000		0
8 spolufinancování -národní veřejné výdaje	327 000	15	15	0	0	0	0	0	0	327 000		0
9 spolufinancování ze zdrojů SR-kap.315/ SFŽP	109 000	5	5	0	0	0	0	0	0	109 000		0
10 spolufinancování ze SFŽP-půjčka na doplnění VZ		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11 spolufinancování ze zdrojů krajských rozpočtů	218 000	10	10	0	0	0	0	0	0	218 000		0
12 spolufinancování ze zdrojů obecních rozpočtů		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13 ostatní národní veřejné financování (ONVZ)		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14 finanční prostředky ze SR		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kontrolní součet - zbývá dodefinovat:	0											
Doplňující komentář												

E2 - Zdroje žadatele vzhledem k celkovým výdajům na projekt

Zdroje žadatele vzhledem k celkovým výdajům na projekt		vysvětlivky	Kč
a	žadatel-vlastní zdroje (rozpočet, bank. účet apod.)		218 000
b	žadatel-ostatní zdroje vratné	ř.c+d	0
c	bankovní úvěr/půjčka		
d	půjčka od veřejného subjektu (např. návratná fin. výpomoc - půjčka od SFŽP)		
e	žadatel-ostatní zdroje nevratné	ř.f+g	0
f	dotace od soukromého subjektu		
g	dotace od veřejného subjektu		
h	Zdroje žadatele na realizaci projektu celkem	ř.a+b+e+i	218 000
i	věcný příspěvek		
Kontrolní součet		zbývá dodefinovat:	0

E3 - Členění typu nákladů

Do tabulky E3 vyplňte částky s / bez DPH v závislosti na plátcovství žadatele. Pokud je žadatel plátcem DPH - vyplní tabulku hodnotami bez DPH. Pokud žadatel není plátcem DPH - vyplní tabulku hodnotami včetně DPH. Pro podrobnější seznámení s problematikou plátcovství DPH využijte novelu zákona o DPH - zákon č. 302/2008 Sb., kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Charakter zakázky	Způsobilé výdaje [Kč]	%	Uznané způsobilé výdaje [Kč]	%
Přímé realizační výdaje	1 950 000	100		
- realizace	1 950 000			
- propagace				
- osobní náklady				
Osobní náklady PO 1.1.4 a 7		0		
Nákup pozemků		0		
Nákup budov		0		
Věcné příspěvky - nemovitý majetek		0		
Rozpočtová rezerva	50 000	2,56		
Projektová příprava	80 000	4,1		
Technický a autorský dozor		0		
Správce stavby		0		
Ostatní - vedlejší rozpočtové náklady	100 000	5,13		

Charakter zakázky	Způsobilé výdaje [Kč]	%	Uznané způsobilé výdaje [Kč]	%
Celkem způsobilé výdaje (CZV) vč. úspory	2 180 000			
Celkem způsobilé výdaje (CZV) bez úspory	2 180 000			
Zbývá k doplnění CZV	0			
typ výdajů	nezpůsobilé výdaje [Kč]		nezpůsobilé výdaje [Kč]	
Nezpůsobilé výdaje				
Úspora provozních nákladů	0		0	
Celkem nezpůsobilé výdaje (CnZV)	0			
Zbývá k doplnění CnZV	0			
Celkem výdaje (CV)	2 180 000			
Zbývá k doplnění CV	0			

E4 - Seznam nezpůsobilých výdajů

Neuznatelná položka	Důvod neuznání výdajové položky	Částka [Kč]
Celkem nezpůsobilé výdaje (CnZV)		0
Zbývá k doplnění CnZV		0

F, G. Vliv na rovné příležitosti

Vliv na rovné příležitosti

Vliv na rovné příležitosti	Projekt je z hlediska rovných příležitostí neutrální
Popis a zdůvodnění vlivu na rovné příležitosti:	

Vliv na udržitelný rozvoj a životní prostředí

Vliv na udržitelný rozvoj a životní prostředí	Projekt má pozitivní dopad na životní prostředí
Popis a zdůvodnění vlivu na životní prostředí	Pozitivním dopadem tohoto projektu na životní prostředí bude především snížení nákladů vynaložených na vytápění budovy a vůbec snížení potřeby tepla, což se pozitivně odrazí také na snížení energií a menší emisí do ovzduší.

H. Veřejné zakázky

Veřejné zakázky

Typ výběrového řízení	Předmět zakázky	Předpokládané datum vyhlášení výběrového řízení
Veřejná zakázka malého rozsahu	Nákup plastových oken a realizace výměny spolu s ekologickou likvidací odpadu.	9.6.2014
Zadávací řízení mimo režim zákona dle příloh směrnice MŽP	Předmět zakázky	Předpokládané datum vyhlášení výběrového řízení